Cím: Ferenc pápa családlevele közelebbről

Családcsoportok – és minden keresztény számára
Tomka Ferenc

Tartalom: Ferenc pápa szinódus utáni apostoli buzdítása: Amoris Laetitia = A családban megélt szeretet öröme

Bevezetés

I. év
1. Házasság és család a Szentírásban (Az Ige fényében)
2. A családok helyzete - és küldetése ma
3. A házasság szentsége (1)
4. A szeretet a házasságban
5. A szenvedélyes szeretet
6. A termékennyé váló szeretet
7. A családok és a lelkipásztorkodás
8. A gyermekek nevelése
9. Házastársi és családi lelkiség
10. A törékenység kísérése és az irgalmasság

II. év
11. A szeretet öröme – a családban
12. Szeretet tulajdonságairól
13. A házasság szentsége (2)
14. A nevelési elvekről – a gyakorlatban
15. A gyermekek, fiatalok szexuális nevelése
16. A tiszta házassági készület megokolása
17. Az egyház önkritikája a házasság egyoldalú bemutatásával kapcsolatban (és a meghívás a természetes családtervezésre)
18. A „halál kultúrája” – és az „élet kultúrájának” válasza
19. A tágabb család – a nagycsalád
20. A szenvedés és feltámadás a családban

Befejezés

Bevezetés

A Katolikus Egyház nagy tanácskozó „szervei” a néhány évente összehívott Püspöki Szinódusok. Ezeken a világ minden országát képviselő püspökök és szakemberek keresik a választ az adott kor legsürgetőbb kérdéseire. 2013 és 2015 között két egymáshoz kapcsolódó (az első „rendkívüli”, a másik „rendes”) szinódus a család helyzetével és a keresztény családok küldetésével foglalkozott. Ferenc pápa e *szinódusok eredményeit foglalta össze Amoris Laetitia* (ejtsd: amórisz letícia!) avagy *„A családban megélt szeretet öröme”* c. szinódus utáni apostoli buzdításában, kiegészítve azokat saját mély és útmutató gondolataival.

Ajándék a családok számára, ha mélyebben megismerik ezt a mindenkihez-, de sajátosan a családokról és a *családokhoz szóló* pápai levelet. És ajándék *minden keresztény és minden közösség* számára is, ha közelebb kerülnek e mélységes szinódusi pápai buzdításhoz, mely bemutatja, hogyan látja ma az egyház a házasság szentségének titkát, a családot, a család küldetését - és minden keresztény küldetését a családokkal kapcsolatban. Az anyagban nagyon sok olyan *újdonság van, amely újdonság a papság számára is*.

A következőkben összefoglalva végigvesszük a pápai buzdítást, kiemelve annak legfontosabb szempontjait. Reméljük, ez kedvet csinál a teljes levél elolvasásához, átgondolásához is. A következő elmélkedések jelentős része szó szerint idézi az Amoris Laetitiát (olykor kisebb néha nagyobb magyarázatokkal kiegészítve azt). A könyv sorai között található számok a pápai buzdítás *pontjainak számát* jelzik.

Korábban *Szent II. János Pál* pápa írt egy hasonló „apostoli buzdítást”, *Familiaris Consortio* (ejtsd: Fámiliárisz Konzorció – A családi közösség) címmel, mely az akkori, 1980-as családszinódus gondolatait foglalta össze. E dokumentum rokon az Amoris Laetitiával, sok gondolat, szempont megjelent már benne, melyeket Ferenc pápa idéz is. Kegyelem látni, hogy Ferenc pápa buzdítása mennyire szerves folytatása a zsinat tanításának és Szent II. János Pál pápa levelének.

A könyv fejezeteinek szerkezete *egy-egy találkozó vázlatát is megadja*. A csoportoknak, csoportvezetőknek egy nagy, olykor erejüket meghaladó feladata, hogy megfelelő fokon összeállítsák a találkozók tematikáját. Legtöbb család-mozgalom ezért évente segédfüzetet ajánl tagjainak, amelyek a találkozók levezetéséhez adnak kidolgozott „óravázlatokat”. Sok családmozgalmat e segédfüzetek tartanak életben. – A megadott óraterv meghagyja a szabadságukat, hogy az igényeknek megfelelően változtassanak az anyagon, vagy a számukra épp sürgető témáról beszéljenek.

A következő *könyv 20 fejezetre osztása* annak megfelelően jött létre, hogy a családcsoportok általában havonta találkoznak, azaz évente 10-szer. Az első *10 fejezet, vagy az első év* anyaga végigveszi a pápai buzdítás fejezeteit, azok legfontosabb szempontjait. E fejezetek- találkozási-anyagok az AL fejezeteiből vett szószerinti idézetekből állnak, azok lényegi összefoglalásával és a témától függően – néha részletes - magyarázatával.

A második 10 fejezet úgy jött létre, hogy láttam, 10 találkozó anyagába nem fér bele a dokumentum minden legfontosabb kérdéseinek ismertetése (tekintettel a találkozók reális időtartamára). Így állt össze további 10 téma. A második év, illetve a 11-20 fejezet anyagából néhány fejezete hasonlóan épül fel, mint az első tízé, míg több fejezet az AL-nak egy-egy lényegi kérdéséhez kapcsolt *bőségesebb magyarázatot* tartalmaz. Olyan magyarázatok ezek, amelyet *házasoknak,* illetve gyermeket nevelő *szülőknek lényegi kérdéseire remélnek választ adni*.

1. találkozó
Házasság és család a Szentírásban (Az Ige fényében)
(AL 1. fejezet)

A találkozót kezdhetjük, ha csak néhányan késnek, az elmúlt hónap tapasztalatainak megosztásával, vagy közös énekkel is. Az alábbi találkozó-vázlatokban inkább a közös ének szerepel az első helyen, de sokszor szerencsésebb a tapasztalatok megosztásával kezdeni.

A tapasztalatok megosztása és ennek szabályai

Amire törekednünk kell

- fedezzük fel egymásban Jézust (Mt 25,40)
- figyeljünk egymásra, hogy megértsük azt is, amit testvérünk mondani szeretne!
- lényegre törően, mintegy Isten előtt állva beszéljünk – úgy, hogy *mindenkinek hasonló idő jusson*
- A megosztásra kb. 40 perc áll rendelkezésre. Ha ezt elosztjuk 6 pár, 12 személy között, egyre 3,3 perc jut
- Homokóra segít az idő betartásában.

Amit el kell kerülnünk

- túl hosszan, túlrészletezve beszéljünk
- valakit megbántsunk szavainkkal
- beleszóljunk egymás szavaiba
- megszóljunk valakit
- ne értelmezzük a hallott tapasztalatot

Szentlélek Úristen! Hálát adunk, hogy ismét összehívtál bennünket, s veled kezdhetjük új „évünket”. Idén Ferenc pápának a családról írt apostoli buzdításával ismerkedünk, a család és a házasság isteni tervével. Szent Lélek, vezess minket, hogy nyitott szívvel hallgassuk egyházunk szavát. Add, hogy - amire a szentatya hív -, válhassunk a mai összezavarodott világban az Isten kegyelméből élő házasságok és a családok példáivá, útmutatóvá különösen korunk ifjúsága számára. Ámen!

Isten Igéje: Ter 1, 26-28

Témánk: *A témát felolvashatjuk úgy, hogy* ***egy-egy részletet más-más*** *jelenlevő olvas fel. Lehetőleg mindenkinek a kezében legyen füzet, hogy követni tudják az olvasottakat, illetve váltogatva tudjanak felolvasni.*

A pápai levél bevezetése

A levél sokszor megfogalmazza, hogy az Egyház örömét találja az élő keresztény családokban, az emberiség számára pedig a reményt jelei ők: 1. pont: „A családokban megélt szeretet örömének ujjong az Egyház is. Amint a szinódusi atyák jelezték (a világ minden részéről), a házasság válságának számos jele ellenére a család utáni vágy továbbra is eleven, főként a fiatalok között, és ez felhívás az Egyház számára is. A családra vonatkozó keresztény üzenet valóban örömhír.” Szeretnénk - írja később több helyen a levél -, hogy családjaink élete olyan legyen, hogy korunk kereső, és a hittől sokszor elszakadt fiataljai is felfedezhessék bennük azt, amire vágynak.

A család az Ige fényében

A pápai levél első fejezete a címben megjelölt témát tekinti át – a házasság és család az Ige fényében, azaz a Szentírásban - s számunkra is feltárja ennek szépségét: 8. „A Bibliát már az elejétől kezdve családok, nemzedékek, szerelmi történetek és családi válságok népesítik be: az első laptól - melyben színre lép Ádám és Éva családja, a maguk erőszakkal terheltségével és a folytatódó életerejével (vö. *Ter 4*) –, egészen az utolsó lapig, amelyen megjelenik a Menyasszony és a Bárány (vagyis Jézus és az egyház) menyegzője (vö. *Jel 21,2.9*). A Jézus által leírt két ház is, melyek egyike sziklára, a másik homokra épült (vö. *Mt 7,24–27*), sok családi élethelyzetet képvisel, melyet a bennük élők szabad döntése hoz létre.”

Te és a feleséged

9. Lépjük át a családi ház küszöbét, melyben a család az ünnepi asztal körül ül. A középpontban ott találjuk az apa és az anya párosát, szerelmük egész történetével. Bennük valósul meg az őseredeti terv, melyet maga Krisztus olyan nagy hangsúllyal idéz: „Nem olvastátok, hogy a Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette őket?” (Mt 19,4). „Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, s a kettő egy test lesz” (2,24).

11. „A pár termékeny kapcsolata képmássá válik Isten misztériumának felfedezéséhez: A Szentháromság keresztény szemlélete Istenben az Atyát, a Fiút és a szeretet Lelkét szemléli. A háromságos Isten szeretetközösség, és a család az ő élő tükröződése. Megvilágosítóak számunkra Szent II. János Pál szavai: A mi Istenünk a maga legbensőbb misztériumában nem magány, hanem család, mert birtokolja magában az atyaságot, a fiúságot és a család lényegét, ami a szeretet. Ez a szeretet az isteni családban a Szentlélek. A házaspár szentháromságos szemlélete új formában jelenik meg Szent Pál teológiájában, amikor az apostol kapcsolatba hozza azt a Krisztus és az Egyház közötti egység „misztériumával” (vö. Ef 5,21–33).

12. Jézus a házasságra reflektálva a Teremtés könyvének egy másik lapjára is utal: Az első az ember nyugtalan, és „hozzá illő segítőtársat” keres (2,18.20), aki képes feloldani az őt

zavaró magányt. Az eredeti héber kifejezés a közvetlen – szemtől szemben – kapcsolatra utal, egy egyszersmind hallgatag párbeszédben. Találkozás ez egy arccal, egy „te”-vel, aki tükrözi az isteni szeretetet, és aki „a legkiválóbb jó, a magához hasonló segítség” (Sir 36,26).

A szenvedés és a vér ösvénye

19. A „Szentíráson egyúttal végigvonul a keserű valóság: a *fájdalom, a rossz, az erőszak jelenléte is,* melyek megsebzik a család életét. Megjelenik ez az első kapcsolatokban, Kain és Ábel ellentétében, Ábrahám, Izsák és Jákob pátriárkák feleségei és gyermekeik közötti vitákban.”

21. „Maga Jézus is szerény családban születik, mely részese a *szenvedéseknek*. Hamarosan menekülnie kell idegen földre. Jézus engedi, hogy bevonják a halál drámájába Jairus és Lázár házában (vö. *Mk 5,22–24.35–43; Jn 11,1–44*); meghallja a naimi özvegy kétségbeesett kiáltását halott fia mellett (vö. *Lk 7,11–15*), elfogadja az epilepsziás gyermek apjának segélykérését egy kis vidéki faluban (vö. *Mk 9,17 27*). A saját házukban találkozik a vámosokkal, például Mátéval és Zakeussal (vö. *Mt 9,9–13; Lk 19,1–10*), és a bűnösökkel is (vö. *Lk 7,36–50*). Ismeri a családok félelmeit, feszültségeit, és beleszövi ezeket példabeszédeibe.”

Az ölelés gyöngédsége

27. De a sebekkel szemben: „Krisztus, tanítványai számára megkülönböztető jelül mindenekfölött a szeretet törvényét és a másokért való odaadást vezette be: ’Senki sem szeret jobban, mint aki életét adja barátaiért’ *(Jn 15,13).* A szeretet gyümölcse az irgalmasság és a megbocsátás is.”

28. „A szeretet horizontján, mely a házasság és a család keresztény tapasztalatának lényegi eleme, egy másik erény is feltűnik, a *gyöngédség*. A Szentírás a hívő és Ura közötti egységet is több alkalommal az *apai és anyai szeretet* vonásaival írja le. A Zsoltáros így énekel: ’Megtanítottam hallgatni a lelkem, így békét szereztem neki. Mint anyja ölén a gyermek, a lelkem bennem úgy pihen’ (131,2). Ozeás próféta Istennek, mint apának adja szájára e megindító szavakat: ’Gyermek volt még Izrael, amikor megszerettem (…) Én tanítottam meg járni. (…) Puha kötelékkel vonzottam, a szeretet kötelékeivel. Olyan voltam hozzá, mint aki arcához emeli a csecsemőt; lehajoltam hozzá, enni adtam neki’” (Oz 11,1.3–4).

29. A II. Vatikáni Zsinat óta a családot *„család-egyháznak”* is nevezzük (vö. 15. p.), hisz a jézusi családban, hasonlóan, mint az Egyházban, jelen van Jézus. Így a család küldetése is az, amint az Egyházé: hogy ’jele és egyben megjelenítője legyen Jézusnak a világban.’ - A család e hivatás betöltése érdekében meg van híva, hogy táplálkozzék a mindennapos imádságból, Isten igéjének olvasásából és az Eucharisztiából, hogy ily módon növelje önmagában a szeretetet, és egyre inkább a Szentlélek templomává, *’kis egyházzá’* váljék.

Életpéldák: l. *A Szent Család - A szentírásban megjelennek a körvonalai a Szent Családnak, Józsefnek és Máriának, akik között 30 éven át, illetve József haláláig (melynek idejét nem tudjuk), ott élt Jézus. Minden keresztény házaspár hivatása, hogy kettejük (és a gyermekek) között ott élhessen Jézus (vö. Mt 18,20) – és ezáltal működhessen a házasság szentségének kegyelme.*

Vajon Máriának és Józsefnek minden könnyű volt? Emberek voltak, ezért bizonyára nem. Kapcsolatuk rögtön egy fájdalommal kezdődött, amikor kiderült, hogy Mária gyermeket vár. De József is figyelt az isteni indításokra, s ezek oldották meg a felmerülő kérdéseket. Ez a rendkívüli Istenre figyelés, és az indításainak való azonnali engedelmeskedés, ami legmélyebben összekötötte őket. Együtt élték át az elveszítéseket, szenvedéseket. Mária indul Józseffel Betlehembe, ahol nem találnak szállást az isteni gyermek születéséhez. Így elsőként élik át Jézus visszautasítottságát. Majd indulnak Egyiptomba, Heródes elől: idegenbe. Hátuk mögött a gyermek-gyilkosság gonoszsága. Majd vissza Názáretbe. Együtt élik át Jézus

elveszítését a templomban, majd megtalálását. És a következő éveket is, melyben „Jézus engedelmes volt nekik”.

A mennyei Atya nemcsak szeplőtelen szűz Anyát, hanem gondoskodó, példa-adó nevelőapát is választott Fiának, hogy harmonikus családi életben készülhessen művének elvégzésére. Vajon hogyan élhetett a Szent Család? Bizonyos, hogy Istennek egy sajátos jelenlétében: mindig a második isteni személlyel közöttük, és olyan szeretetben, mely alkalmassá tette őket Jézus jelenlétére. Mária aztán tovább kísérte Jézust a szenvedések útján, egészen megfeszítésig. Bizonyára ő is kimondta Fiával: „Atyám, ha lehetséges múljék el ez a pohár, de ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te.” Így élhette meg azután a feltámadást, a Szentlélek kiáradását, s a kor első szentmiséit, egészen elszenderüléséig és mennybevételéig.

2. Bibliai nevek egy családban. Egy 7 gyermekes család szülei mesélték: Az apa: Az én nevem Csongor. Meglepett, amikor láttam, hogy feleségem családjában mind a 4 gyermek szentek nevét viseli. Tetszett ez, mert amikor bérmálkoztam, akkor tapasztaltam meg, milyen ajándék volt számomra, hogy lett egy védőszentem és példaképem. Szinte irigységgel hallgattam egy-egy családi összejövetelen a feleségem családjában viselt, és az általam is nagyon szeretett szentek neveit. - Az anya: Fiatal házasként beszélgettünk arról, hogy olyan neveket szeretnénk adni gyermekeinknek, amelyben egy szent példája is megjelenik. Egy ilyen név motiválhatja gyermekeinket már nevük hallása által is. Mivel mindketten, és most már együtt, rendszeresen olvastuk a Szentírást, arra a döntésre jutottunk, hogy válasszuk a neveket a Szentírásból. Elsőnek egy lány és egy fiú érkezett, ők a Mária és József nevet kapták. Majd ahogyan következtek, lett Márk és János majd Eszter és Magdolna. - Apa: Gyermekeink boldogok neveikkel, mert sokszor szóba kerül a családban a neveket viselő bibliai szentek példája, és az is, mit tanulhatunk tőlük, hogyan követhetjük őket. - Anya: És e nevek még a Szentírás szeretetére is vezették gyermekeinket.

Kérdések az elmélkedéshez majd a beszélgetéshez

A téma után 3-5 perc elcsendesülő elmélkedés következhet, az alábbi kérdésekre alapozva, majd ezt követi a beszélgetés. Ennek során válaszolhatunk egyik szabadon kiválasztott kérdésre (körben, egymás után), vagy beoszthatjuk a kérdések megválaszolását más rend szerint is. Az időbeosztás függ attól, mennyi időnk maradt a téma után.

Mit mondott számodra, hogy a család a „Szentháromság földi képmása”?

Mire hív e megfogalmazás, hogy a család „kis egyház”?

Mit akar kifejezni e megfogalmazás: hogy a család a vérnek és a szeretetnek ösvényén jár?

Havi elhatározás

Egyéni lelki életünk éltetője, ha ***naponta*** *van egy jó elhatározásunk, amelynek megvalósítására törekszünk. Házastársi életünknek és párbeszédünknek hasonlóképp lényegi mozgatója a közös elhatározás. Ennek segítségével lélekben egész nap folyamán együtt maradhatunk, hiszen bárhol vagyunk, ugyanazt éljük. Este könnyűvé válik a lelki beszélgetés, megosztás. – Családcsoportokkal a közös havi elhatározásokat tesszük napjaink éltetőjévé.*

Ferenc pápa írja Evangelii Gaudium c. apostoli buzdításában: Isten „mindig egy újabb lépés megtételére hív. Azt kéri, hogy legyünk készek a további növekedésre, és kérjük tőle azt, amit még nem értünk el.” (EG 153) „Minden családnak a szeretetre való szüntelen törekvésben kell élni” mondja az AL (325).

- Szeretnénk megújultan építeni házasságunkat, családunkat, mint „kis egyházat”! - ***„Minden nap egy új lépés!”*** **– minden nap egy új cselekedet *szeretetből,*** egymás vagy/és gyermekeink felé. S ha nem sikerült? Ez előfordulhat. Kezdjünk újra! Ne kérjük soha számon egymástól, ha nem sikerült, hanem tegyük meg a mi lépésünket – és ezzel segítsük egymást is.

Vannak csoportok, mozgalmak, melyekben a ***résztvevők mind előre készülnek a következő témából,*** *s így sokkal több idejük marad a közös értékelésre, beszélgetésre. Ez a gyakorlat ezért* ***nagyon ajánlható****! – Könyvünk*

2. részében néhány hosszú téma esetében külön jelöljük, hogy ezek előre átgondolandóak, mert csak így tudjuk elegendően átgondolni, átbeszélgetni azokat. De ez minden találkozó esetében jó és lehetséges.

Záró imádság - *Ima a föld minden családjáért (II. János Pál pápa imádsága)*

Istenünk, minden tőled származik a mennyben és a földön. Atyánk, Te a szeretet és az élet vagy! Add, hogy a földön minden család az isteni kegyelem forrása legyen, az élet és a szeretet igazi szentélye a nemzedékek számára, amelyek egymást követik - Fiad, Jézus Krisztus által, aki 'asszonytól született', a Szentlélek közreműködésével.

Add, hogy kegyelmed vezérelje a házastársak gondolatait és cselekedeteit, családjuk és a világ minden családja javára.

Add, hogy a fiatal nemzedékek erős támaszt találjanak a családban emberségük érdekében, hogy igazságban és szeretetben növekedjenek.

Add, hogy a házaspári szeretet, megerősítve a házasság szentsége által, erősebbnek mutatkozzék, mint bármely gyöngeség és válság, amely családjainkat néha sújtja.

Végül kérünk, add meg a názáreti Szent Család közbenjárása által, hogy az Egyház a föld összes nemzete között sikerrel hajthassa végre küldetését a családban és a családokon keresztül. Hogy családjainkban valóságosan jelen lehessen Jézus, és így legyenek Jézus szeretetének és jelenlétének jelei a világban. A mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki az út, az igazság és az élet mindörökkön-örökké. Ámen

Záró ének: a bevezetőben jelzettek közül, vagy:

Köszönöm Jézus, köszönöm Jézus…

Szeretet áradjon bennünk…

2. találkozó
A családok helyzete - és küldetése ma
(AL 2-re építünk)

Bevezető ének ajánlás
Mária jó Anyánk…
Ne félj, mert megváltottalak…
Jó az Úrban bizakodni…

Kérdések a tapasztalatok megosztáshoz
Milyen öröm ért az elmúlt hónapban, családodban vagy életedben?
Milyen téren sikerült megvalósítanod elhatározásunk: hogy naponta legalább egyszer valami szokásoson túlmenő örömet szerzel házastársadnak vagy gyermekeidnek?
Milyen visszhangja maradt a szívedben a titkoknak: hogy a család a Szentháromság képmása vagy, hogy kis egyház?

Bevezető ima: Az imát minden alkalommal megfogalmazhatják a résztvevők is. Pl. körbe adhatunk egy Szentírást, keresztet vagy egyebet, s akihez ér, az van meghívva az imára, de tovább is adhatja a következőnek. Az itt leírt ima ilyenkor is segíthet, mert bevezet a napi témába.
Urunk Jézus! Hálát adunk, hogy ismét összejöhettünk a Te nevedben. Kérünk légy közöttünk Lelked által, s tölts be jelenléted fényével mai esténket. - Urunk! Sokszor megrendülten látjuk korunk társadalmát, szétzilált házasságait, kapcsolatait, és halljuk a sok hamis és szennyes ideológiát, amelyektől féltjük gyermekeinket. Amikor a pápai levélről erről olvasunk ma, add, hogy meghalljuk az egyház és a pápa erőt adó szavait, és szívünkbe hatoljon meghívása, hogy mi is küldöttek vagyunk ebben a világban; és hogy különösképpen a keresztény családok küldetése az, hogy gyógyítsák a világban a családok sebeit. Ámen!

Isten Igéjének e szakasza kapcsolódik ahhoz, amire a pápa a családokat hívja: hogy legyünk támaszai a környezetünkben élő sebzett családoknak, kapcsolatoknak: Mt 25, 31-46

Átgondolandó téma *„A családok valósága és kihívásai”*
Mai találkozónk témája a pápai levél második fejezete „A családok valósága és kihívásai.” A szinodus első része (illetve a rendkívüli szinódus) a családok helyzetével, a jelen helyzet értékelésével foglalkozott. Ferenc pápa levele is összefoglalja e témát, és ezzel kapcsolatban is mutat irányt.
Szól a házasságot sebző áramlatokról: így az individualista-fogyasztói szemléletről, mely az ember céljának a birtoklást és az élvezetet tartja; az ideológiákról, melyek a hit gyengülésével párhuzamban egyes országokban kialakultak, és leértékelik, feleslegesnek tartják a házasságot, a hűséget, avagy azt hirdetik, hogy a házasság nem csupán egy férfi és egy nő kapcsolata, hanem pl. két egyneműé. (Pl. a *gender* ideológia vallja ezt, valamint hogy az egynemű pároknak is jogot kell adni a gyermekek örökbe fogadására, avagy, hogy a gyermekeket nem szabad fiúnak és leánynak nevelni; majd ők eldöntik ezt serdülő vagy felnőtt korban, milyen neműek akarnak lenni.) Szól a szabad-szex ideológiájáról és a pornográfiáról, melyeket a média, az internet vészesen közel visz a fiatalokhoz, s melyek súlyosan rombolják különösen a házasság előtt állók személyiségét, és jó házasságra való készületét. Beszél a párkapcsolatok vagy családok helyzetéről: a házasságkötés halogatásáról, a döntésben való bizonytalanságról, az együttélésekről, a válásokról, mozaik családokról, leányanyákról, a sebzett családok által a gyermekekben létrehozott súlyos torzulásokról, a születések csökkenéséről, a demográfiai válságról. Ír a férfi és nő közti egyenlőtlenségekről, a házasságon belüli erőszakról, avagy a nők, gyermekek kizsákmányolásáról a prostitúció által

vagy egyéb módokon, s az ilyen célú emberkereskedelemről. Szól a drog-használatról és ennek hatásairól; a migrációról, mint a családok százmillióit sújtó szegénység és üldözések következményéről stb.

A remény szava. Ha a családoknak, az ifjúságnak mai helyzetéről beszélünk, elsodorhat minket a tehetetlen pesszimizmus. Ferenc pápa – amint a korábbi pápák is – e sötét helyzetekben is a mély hitre, reményre, és abból fakadó magatartásra hív bennünket. Így ír: 57. Hálát adok Istennek, hogy sok család – távol ugyan attól, hogy teljesen tökéletesnek lehessen őket mondani – a szeretetben él, teljesíti hivatását, s ha néhányszor el is botlik, halad előre az útján. Az aggodalmat keltő valóságok kihívások. De ne essünk abba a csapdába, hogy kimerülünk az önmagunkat védő siránkozásokban, ahelyett hogy ezek *missziós kreativitást ébresztenének bennünk*."

A remény alapja és megvalósulásai

57. „Az Egyház minden helyzetben észreveszi annak szükségét, hogy elmondja az igazság és a remény egy szavát. (…) Bár sok nehézséget látunk, ezek is felhívnak arra, hogy szabadítsuk fel magunkban a remény energiáit úgy, hogy prófétai álmokra, a szeretet átalakító tetteire és képzelőerejére fordítjuk le azokat".

A legreménytelenebbnek látszó történelmi körülmények között is tudatosítanunk kell, hogy a történelemnek, és az egyház történetének is voltak már kilátástalannak látszó korszakai, és Isten mindig elvezette népét egy új virágzás felé. Arra is hív a pápa: ne feledjük, hogy az emberek, a legzavarosabb kulturális vagy erkölcsi körülmények között is, *keresik Istent a lelkük mélyén,* illetve hogy a sötét hullámok között vergődő emberek is meg vannak híva az üdvösségre. Szeretettel kell közelednünk tehát hozzájuk, hogy idővel megnyíljon a szívük, s kinyilvánuljon keresésük. Ilyenkor aztán (a Szentlélek vezetésével) nekünk „kell megtalálnunk azokat a szavakat, formákat, amelyek az adott körülmények között megszólíthatják őket" (vö. AL 40, 77, 79; Evangelii Gaudium 71, 72).

A számunkra elfogadhatatlan úton járó, esetenként zavaros vagy váltakozó kapcsolatok között élő embertársainkhoz is hasonló irgalmas szeretettel és megértéssel kell fordulnunk, ahogyan Jézus-, az Isten Fia is fordult a bűnösökhöz. Tudatosítanunk kell, hogy az emberek gyakran azért fordultak el a házasságnak számunkra szent formájától, mert csalódtak a hozzájuk közel álló családokban. De lelkük mélyén keresik a megoldást. Nekünk kell tehát „megtalálnunk azokat a szavakat, motivációkat és tanúságtételeket, amelyek megérinthetik e fiataloknak azt a legbensőjét, ahol képesek a nagylelkűségre, elkötelezettségre, a szeretetre és hősiességre, hogy így meghívjuk őket a házasság kihívásának bátor és lelkes elfogadására." (40)

Küldetésünk a sebzettekhez

181. A keresztény családok ne feledjék, hogy „a hit nem emel ki minket a világból, hanem fokozottan elmerít benne, (…) Mindegyikünknek sajátos szerepe van Isten országa eljövetelének előkészítésében". A családnak (vagy családközösségnek) nem szabad azt gondolnia magáról, hogy ő egy erődítmény, melynek meg kell védenie őt a társadalomtól, hanem szolidárisan *ki kell lépnie önmagából*." 182. „Egyetlen család sem lehet termékeny, ha túlságosan másmilyennek vagy 'elkülönültnek' tekinti magát. Jézus kegyelemmel és bölcsességgel telt családja sem 'különleges' családként élt, mint a néptől idegen és távoli otthon. Arra vagyunk hivatva, hogy fölkínáljuk másoknak a tanúságtételt az Úr üdvözítő szeretetéről. *A szíved tudja, hogy az élet nem ugyanaz nélküle. Tehát az, amit felfedeztél, ami segít élned, és ami reményt ad neked, ez az, amit közölnöd kell másokkal.*"

A pápai levél felsorolja a legkülönbözőbb-, *kapcsolatukban vagy családjukban sebzett személyeket, helyzeteket,* hozzáfűzve, hogy ők is mindannyian az egyháznak, a plébániának és

kiemelten a keresztény családoknak szeretetére vannak bízva. Elsősorban az un. „nagy-családnak”, azaz a sebzettek tágabb rokonságának, majd az egész keresztény közösségnek és a családközösség(ek)nek „kell szeretettel támogatniuk a leányanyákat, az árvákat; az egyedülálló nőket, akiknek gondoskodniuk kell gyermekeik neveléséről; a fogyatékosokat, akik szeretetet és közelséget igényelnek; a függőséggel küzdő fiatalokat; a házasulatlanokat, az elváltakat vagy özvegyeket, akik a magánytól szenvednek; az öregeket és betegeket, akikkel gyermekeik nem törődnek.” Hasonlóan a plébániái közösségnek és a családok közösségeinek küldetése, hogy kinyissák szívüket minden szenvedő felé, így azok felé, akik az élet különböző csapásai-, pl. egy családtag halála miatt szenvednek. És a közösség az is, mely „időben felfedezheti és feljelentheti a *családon belüli erőszakot* vagy a gyermekeket ért szexuális visszaéléseket, és egészséges szeretetet és családi támogatást nyújthat nekik, amikor a szülők képtelenek ezt biztosítani.” (197. vö. 246, 250, 252)

183. „Az a házaspár, amely tapasztalja a szeretet erejét, tudja, hogy ez a szeretet hivatott arra, hogy gyógyítsa az elhagyottak sebeit, meghonosítsa a találkozás kultúráját, harcoljon az igazságosságért. Isten a családra bízta a világ ’otthonossá’ tételének tervét. A nyitott és szolidáris családok teret nyitnak a szegények (és bármilyen sebzett életformában élők) előtt, képesek arra, hogy baráti kapcsolatban legyenek azokkal, akik náluk rosszabb helyzetben vannak. Ha valóban szívükön viselik az evangéliumot, nem feledhetik, amit Jézus mondott: ’Amit a legkisebb testvéreim közül egynek tettetek, nekem tettétek’ *(Mt 25,40).* Azt élik meg, amit Jézus szavai oly világosan megkívánnak tőlünk: ’Amikor ebédet vagy vacsorát adsz, ne hívd meg barátaidat, sem testvéreidet, sem rokonaidat! Hívd meg a szegényeket, bénákat, sántákat, vakokat. S boldog leszel” *(Lk 14,12–14).* Igen, ez a boldog család titka.’ - 184. „A keresztény házastársak színesre festik a közélet szürkeségét is azzal, hogy megtöltik azt a testvériség, a szociális érzékenység, a fénylő hit és a tevékeny remény színeivel, - a törékeny személyek (kapcsolatok és házasságok) megvédése által is.”

Hogy tudjuk az evangélium vigaszát továbbadni?

- amikor a sok gyermek is nagy terheket ró ránk,- kérdik, különösen a kisgyermekes szülők. Első olvasásra valóban irreális terhet látszik róni a szinodus és a pápai levél családokra, a plébániákra: hogy ők gyógyítsák a sokféle emberi és társadalmi sebet. Természetesen minden *család elsődleges feladata*, hogy önnön családját, házaspári kapcsolatát-, gyermekeit, esetenként a nagyszülőket gondozza. De egyidejűleg, a körülmények adta lehetősége szerint *nyitottnak kell lenniük* a plébániai feladatok (pl. a jegyesoktatás stb.) felé, és a szenvedők felé. – Sok családközösség, családmozgalom megtalálja a módját, miként tudják tagjai arányosan beosztani idejüket, hogy saját családjuk és közösségük mellett legyen idejük a plébániai feladatok vállalására és a szegény családok felé való fordulásra.

Ferenc pápa előző buzdításában, melynek címe Evangelii Gaudium (=Evangélium Öröme), konkrét, egyszerű utakat mutat, válaszul az előző kérdésre: EG 127. „Vigyük el az evangéliumot azoknak, akikkel épp dolgunk van, mindennapos találkozásaink alkalmával. És ez spontán módon bárhol megtörténhet, utcákon, tereken, munka közben”. Pl. ha gyermekünkre várunk az óvodában, az iskolában, avagy az orvosi rendelőben, és más szülőkkel vagyunk együtt.

EG 128. „A hit továbbadásának első mozzanata a *személyes párbeszéd*, melyben lehetővé teszem, hogy a másik kifejezze, megossza örömeit, reményeit, aggodalmait.” Pl. ha őszinte érdeklődéssel megkérdezem tőle: hogy vagy? Még egy ismeretlentől is megkérdezhetem: miért vagy olyan boldog, avagy szomorú? Ha valakinek fájdalma pl. rokonainak halála közismert, kifejezhetem együttérzésemet, egy öröm esetén gratulálhatok. A személyes kapcsolat kialakulása után lehet felvillantani a hitnek, illetve a keresztény közösségnek fényeit és meghívását.

Életpéldák:

Több család-mozgalom hívja meg tagjait a szenvedőkkel, rászorulókkal való konkrét törődésre. - 1. Az Equipes Notre-Dame mozgalomnak (Ekip Notre Dame – rövidítve END) az „Új impulzus" c. 1988-ban írt irányelvei között szerepel: „Fontos, hogy a csoportok a különböző szociális területek felé nyitottak legyenek. Megadunk néhány különösen fontos feladatot: Fiatalok csoportjainak kisérése. Jegyeseknek a keresztény házasságra való előkészítése. A konfliktusokkal küzdő házaspárok segítése. Segítségnyújtás az újraházasodott elváltaknak. Gondoskodás olyan fiatalokról, akik házasok módjára együtt élnek."[1]

2. A Fokoláre Mozgalom „Új Családjait" Chiara Lubich már 1970 táján ösztönözte, hogy összpontosítsanak azokra a helyzetekre, ahol a szenvedő, Elhagyott Jézus arca leginkább ragyog: mint a megosztott családok, az elváltak, az árvák, az elhagyott gyermekek, az özvegyek és magányosak, a kitaszítottak…"Rátok bízom a világnak ezt a hatalmas részét, amely darabjaiban hever. Jézusnak kell a mi szemeink által a tömegre tekintenie és cselekednie. A szánalom nem áll meg az érzelemnél, hanem olyan cselekedetekben nyilvánul meg, amelyek azután a Mennyországba is elkísérnek bennünket."– Az Új Családok között szaporodni kezdtek az örökbefogadások, az elváltak-, egyszülős családok stb. támogatásai. Ünnepeket, pihenőnapokat, közös nyaralást szerveznek, ahol ezeket az embereket is meghívják, hogy megtapasztalják a család légkörét; s ezek sok esetben elindulnak a közösség és a hit felé is.[2]

Kérdések a csendes elmélkedéshez, majd a beszélgetéshez

Sikerül-e legyőzni ösztönösen feltámadó ítéletedet, egy-egy hitünkkel-erkölcseinkkel ellenkező magatartás láttán, és Jézus irgalmával tekinteni az ilyenre? Mire hívtak e szavak?

Tudtál-e már segíteni a családok világának valamely sebesültjén? Mit tehetnél?

Hol tudnék(nánk) segítséget nyújtani plébániánknak vagy lelkipásztorunknak az imént jelzett, családokkal kapcsolatos tevékenységekben?

Havi elhatározás

Kezdjük gyakorolni Ferenc pápa iránymutatását: „*Vigyük el az evangéliumot azoknak, akikkel épp dolgunk van,* mindennapos találkozásaink alkalmával." Pl. ha gyermekünkre várunk az óvodában, az iskolában, az orvosi rendelőben, és ott más szülőkkel vagyunk együtt.

Házaspárok **este törekedjetek *megosztani egymással*, hogyan sikerült Jézus örömét, szeretetét, *mosolyát, biztatását* továbbadni** valaki felé. – Próbáljuk gyermekeinket is bevonni ebbe a szent kalandba (4-5 év felett már képesek ilyenre).

Záró ima

Urunk Jézus! Köszönjük szentatyánknak és a püspöki szinódusnak biztató és meghívó gondolatait. Köszönjük, hogy (amint a pápa fogalmazott) „bár távol vagyunk attól, hogy tökéletesek lennénk, sikerül a szeretetben élnünk, és haladni előre utunkon." – Segíts, hogy a környezetünkben mindenfelé tapasztalt sebek és bűnök, ahelyett „hogy csak panaszkodást váltanának ki bennünk, felébresszék missziós küldetésünket." Add tudatosítanunk, hogy a történelemnek voltak már mélypontjai, és Isten nemcsak kivezette ezekből egyházát, hanem mindig új virágzásokat is indított el, hívő keresztények, illetve szent mozgalmak által. Szeretnénk egyre jobban magunkévá tenni: hogy „a hit nem emel ki minket a világból, hanem fokozottan elmerít benne, (…) és mindegyikünknek sajátos szerepe van Isten országa eljövetelének előkészítésében". Igen, a szívünk érzi, „hogy az élet nem ugyanaz Jézus nélkül.

---

[1] Equipes Notre-Dame házas lelkiségi mozgalom. Alapdokumentum. Magánkiadás. 36.o.

[2] Vö. Chiara Lubich: A család a társadalom reménye. Bp. Új Város, 1993, 31. 33. o.

Tehát az, amit mi felfedeztünk, ami segít élnünk, és ami reményt ad nekünk, azt kell átadnunk másoknak," azt kell sugároznunk mások felé. Add, hogy azzal az örömmel forduljunk a rászorulók felé, hogy tudjuk: amit nekik tesszük, egyben Neked is tesszük! – Vezess minket Szentlelked által, az Evangélium örömének útján! Ámen!

Záró ének*:* a bevezetőben jelzettek közül

3. találkozó

A házasság szentsége

Bevezető ének javaslat
Add a kezed, hogy zengjünk az Úrnak…
Ahol szeretet és jóság…
Ahol ketten vagy hárman…

Bevezető ima
Imádkozzunk Ferenc pápával: Urunk Jézus. A házasság szentségében részesedtünk, de e szentség titkát minden nap újra át kell imádkoznunk és mélyebben meg kell élnünk, hogy az folyton élő legyen bennünk. A keresztény házasság és család titkát nem lehet megsejteni, csak az Atya végtelen szeretetének fényénél, aki Krisztusban mutatta meg magát nekünk. Abban a Krisztusban, aki nekünk adta önmagát a legvégsőkig, és aki kész élni közöttünk családunkban, ha mi biztosítjuk a feltételeket ahhoz, hogy Ő közöttünk legyen (vö. Mt 18,20). Szeretnénk most újra az élő Krisztusra nézni, aki jelen akar lenni házasságunkban és családunkban. A Szentlélek vezessen mai esténken, hogy új módon megértsük a házasság szentségének és egymás iránti szeretetünknek titkát, és megújuljon bennünk küldetésünk tudata, az egyházban és a világban. Ámen. (AL 59. alapján)

Tapasztalatok megosztása
Kérdések a tapasztalat-megosztáshoz
Múlt találkozónk óta miben sikerült-e előbbre lépnem a rászoruló párok és családok iránti felelősségben?
Szokott sikerülni kettesben vagy a gyermekekkel is tapasztalatot cserélnünk arról, hogy mit tapasztaltunk a mások felé való küldetés megélése terén?
Mikor, hogyan sikerül együtt imádkoznunk?

Szentírási szakasz Mk 10,1-13

Átgondolandó téma
A bevezető imában Ferenc pápa szavait idéztük: a házasság szentsége olyan titok, amelynek mondanivalóját s meghívását mindig újra és egyre mélyebben át kell elmélkednünk. Egyidejűleg tudatosítanunk kell, hogy a szentség titkáról elmélkedve, az ismert gondolatok mellett olyan új mélységekkel is fogunk találkozni, melyek az egész egyház számára, a papság számára is újak. Hisz e gondolatok korunkban csak a II. Vatikáni Zsinaton jelentek meg ilyen mélységükben, és egyáltalán nem járták még át egyházunk gondolkodását, igehirdetését sem.

A szentírás három helyen beszél kiemelten a házasság szentségéről.
a) Elsőként megjelenik a (előző fejezetben már idézett) titok a Ter 1,26-27-ben, ahol ezt olvassuk: „Isten megteremtette az embert saját képmására. Saját *képmására teremtette őt; férfinak és nőnek teremtette őket.*" Az Újszövetség látásmódjában értjük meg igazán e sorokat: hogy a *háromságos* egy Isten a férfit és a nőt a maga háromságos képmására teremtette – azaz a kettőt egynek. Ilyen értelemben igaz, hogy „*a kettő egy test lesz"* (Ter, 2,24). Ebben valamiképp a Szentháromság titka jelenik meg. A történelemben *először Szent II. János Pál pápa volt, aki a Szentháromság „tükröződésének"*, „analógiájának" *nevezte* a családot. Korábban ezt az elgondolást általában elutasították. A 2015-ös szinódust, és Ferenc pápa AL buzdítását azonban már átjárja a házasságnak ez a szemlélete. Eszerint a házastársak szeretetében titokzatosan megjelenik az Atya és a Fiú szeretete, a szeretetükből született gyermek pedig mintegy tükrözi a Szentlélek titkát.

b) Másodszor Jézus beszél a házasság szent egységéről, amikor kijelenti: „amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza!" – A szentséget, vagyis az isteni cselekvést jelzik e szavak, hogy e kapcsolatot Isten köti egybe. Isten így válaszol a jegyespár kérésére, hiszen ők éppen erre az elszakíthatatlan egységre vágynak, továbbá válaszol az Isten előtt, valamint az egyház képviselője és a tanúk előtt kimondott elköteleződésükre. Isten végtelen ajándékul adta a felbonthatatlan köteléket. Nem teher ez, hanem kegyelmi erő annak megvalósítására, amelyre minden pár vágyik. Szeretetének segítségével Ő teszi képessé a párt arra, hogy megvalósítsák álmukat: az életreszóló, elszakíthatatlan kapcsolatot. – Jézus ki is jelenti, hogy a felbonthatatlan szeretet-kapcsolatban Isten eredeti, paradicsomi terve valósul meg (vö. Mt 19,3; Mk 10,1-13).

c) A harmadik legtitokzatosabb, és legnehezebben értelmezhető tanítást az Efezusi levélben találjuk (Ef 5, 21-33): „Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szerette az Egyházat, és *feláldozta magát érte*, hogy a keresztségben szavával megtisztítva megszentelje... Így a férj is köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti. A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akárcsak Krisztus az Egyházat… Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségéhez csatlakozik, és a kettő egy test lesz. *Nagy ez titok, és én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom*." – Lássuk majd hogyan értelmezi az Egyház Szent Pálnak e nem könnyű gondolatait, melyet általában csupán távoli, szép hasonlatnak tekintünk?

A házasság szentsége

a) „A házasságot alkotó kölcsönös ajándék a keresztségi kegyelemben gyökerezik, amely állandósítja minden személy alapvető szövetségét Krisztussal az Egyházban." (73) A megkeresztelt ember „bele"-keresztelkedik Krisztusba és a Szentháromságba, és így a krisztusi, szentháromságos életforma részese lesz, mely átjárja őt, ha hitben él. A megkereszteltek házasságában kiteljesedik a keresztségben kapott kegyelem. A felek most már nemcsak egyenként részesei a szentháromságos életnek, hanem *a szentháromságos élete-kegyelme*, az isteni személyek közötti szeretet-egység *házaspárként járja át őket* és kapcsolja őket eggyé.

b) Pál azt mondja, hogy a házastársak kapcsolata olyan, mint *Krisztusnak az Egyházzal való kapcsolata* (Ef 5, 32). Ez azt jelenti, hogy a megkeresztelt házastársak, a szentség kegyelme által egyek lesznek egymással. Egységüknek egyrészt az útja az, hogy életüket adják egymásért, úgy ahogy Krisztus életét adta Egyházáért, másrészt egységük hivatott *jelezni* a világ számára a Krisztus és Egyháza közötti egységet és szeretetet. Sőt ők a szentség kegyelme által már *nemcsak jelzik* ezt az egységet, hanem *jelen is van* bennük ez: az Egyház és Krisztus közötti kegyelmi egység valósága.

c) Az *Egyház isteni küldetése*, hogy tagjai, közösségei megéljék a jézusi szeretetet, és Jézus megjelenjen közöttük a világban. Ahogyan Jézus ígérte: „ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben (az én szeretetemben), én ott vagyok közöttük" (Mt 18,20). Ebben a szeretetközösségben valósul meg az az egység is, amelynek megvalósításáért Jézus az utolsó vacsorán imádkozott (hogy legyenek mindnyájan egyek); az a szeretet-egység, amely a Szentháromság személyei között él, s melyről a világ megismerheti Istent (Jn 17.21k).

Az egyház szentháromságos egységének ez a titka tehát a *legközelebbről tapasztalható módon* az élő a keresztény *házasságban-családban* jelenik meg. A házasság, majd család az, amelynek tagjai arra vannak „felszentelve", arra kapták a szentségi kegyelmet, hogy egyek legyenek a Jézusi szeretet által, azaz megéljék a Szentháromság egységét. Ferenc pápa buzdítása így fogalmaz: „Krisztus a házasságban a házastársak elé megy és velük marad. Megajándékozza őket azzal a képességgel, hogy meg tudják élni az életreszóló teljes

egységet. A házastársak mintegy *fölszenteltetnek*, és sajátos kegyelmet kapnak, hogy ezáltal építsék Krisztus testét, és *„család-egyházat”* alkossanak.” (67).

Vagyis a hitből élő házasságban, a házasság szentségi kegyelme által, titokzatosan megvalósulhat az az egység, amelyet az egész Egyház is hivatott megélni. Ezért nevezi az újabb kor egyháza a családot *kis egyháznak*, az Egyház legkisebb élő sejtjének.

Ferenc pápa sajátosan megrázóan fogalmazza meg ezt: „Ezért az *Egyház, hogy teljesen megértse saját misztériumát, úgy tekint a keresztény családra*, mint „kis-egyházra”, amely őseredeti módon nyilvánítja ki őt magát” (67). Vagyis: maga az Egyház is a hitből élő, krisztusi szeretetet és egységet hordozó családban látja, tapasztalja legközelebbről saját célját, küldetésének titkát.

A szentség – meghívás és küldetés

Itt megjelenik a *meghívás* is a keresztény házasok, családtagok számára: A házasság szentsége nem egy olyan esemény, amely a templomi házasságkötéskor befejeződött. Nem! – *Amint a papszentelés szentsége nem fejeződik be a szentelés ünnepén*, hanem ott kezdődik a küldetés, az egyházi rend szentségének működése, *hasonló ez a házasok esetében* is. Amint a pap kegyelmet kap az élet sokféle helyzetében, az örömök és fájdalmak között, hogy a pap-Krisztus kegyelmét hordozza és közvetítse, hasonlóan a házasok. A házasság szentségében maga Krisztus és a Szentlélek az, aki egybeöleli a házastársakat és „velük marad, és *erőt ad nekik*, hogy bukásaik után is fölkeljenek, fölvegyék keresztjüket és így kövessék Őt, hogy bocsássanak meg egymásnak, egymás terhét hordozzák” (73, 74).

„A házastársak egész közös életét, a köztük és gyermekeikkel és a világgal szövődő kapcsolataik teljes hálózatát szintén *áthatja és erősíti a szentség kegyelme*… És mindezekben Isten kifejezésre juttatja egész szeretetét az emberiség iránt is… Arra hivatottak, hogy elkötelezettségükkel és küzdelmeikkel válaszoljanak Isten ajándékára, és mindig kérhetik a Szentlelket, aki megszentelte egységüket, hogy a kapott kegyelem minden helyzetben újra megmutatkozzék.” (74)

A házasság imént vázolt kegyelmi titka alapján mondja az egyház, hogy az *új evangelizáció első szereplői-*, küldöttei maguk a családok, a maguk szentségi valóságában, és küldetésével. (Erről szólunk még a 7. találkozón.)

Az egyház köszönete

A szinodus *többször megköszöni* a hitből élő családok tanúságtételét. - 86. „Az Egyház bensőséges örömmel és mély vigasztalással tekint azokra a családokra, amelyek hűségesek az evangélium tanításához, megköszöni tanúságtételüket és bátorítja őket. Nekik köszönhetően válik hitelessé a felbonthatatlan és mindhalálig hűséges házasság szépsége. A családban érlelődik az egyén első egyházi-közösségi tapasztalata, amelyben kegyelemként tükröződik a Szentháromság misztériuma. Itt tanulja meg a kitartó munkát, ismeri meg a munka örömét, a testvéri szeretetet, a nagylelkű, ismételt megbocsátást, és mindenekelőtt Isten szolgálatát az imádságban és az élet odaajándékozásában.”

Az egyház tisztelettel tekint a *nem keresztények „természetes” házasságára* is. Hisszük, hogy ha ők elkötelezetten, egymás tiszteletében és az életre nyitottan élnek együtt, kegyelmet kapnak Istentől. De a szentségi kegyelmekben azok részesülnek, akik a keresztség, illetve a Jézusba vetett hit által Krisztus testének, az Egyháznak tagjai lettek, s akiknek a küldetésévé lesz az, hogy magának Krisztusnak (és a Szentháromságnak) jelenlétét hordozzák és tanúsítsák a világban.

Tapasztalat: *Egy 15 éves házassági évfordulón megkérdezték az 5 gyermekes házaspárt: Mi adott nektek a legnagyobb erőt egységetek ápolásában? A férfi gondolkodás nélkül válaszolt (s ebből éreztük, válasza teljesen kézenfekvő számukra): A napi közös esti ima, és a*

reggel megújított közös Ige-elhatározások. Az esti imában minden nap megbeszéltük, hogyan sikerült megvalósítanunk aznap az elhatározásunkat (megfelelő kortól a gyermekeket is bevontuk ebbe). Előfordult, hogy egyikünknek, másikunknak nem sikerült életre váltani a tervezett evangéliumi igét, de a beszélgetés mindig új indítást adott. Ebben szentségi házasságunknak mindig új megerősítését is megéltük. – Felesége hozzáfűzte: És életünk forrásai voltak még: a közös vasárnapi szentmisék, a közös pihenések, kirándulások, a plébánián vállalt feladatok és család-közösségünk is.

Kérdések a csendes elmélkedéshez, majd a beszélgetéshez

Mit mond számodra, hogy az egyház Szent Pállal a házastársak közti szeretetet Krisztusnak az egyházért életét adó szeretetéhez hasonlítja? Hogyan van jelen házasságotokban ez, hogy életeteket adjátok egymásért?

Milyen esetekre emlékszel, amikor környezeted megtapasztalta életetekből a házasság szentségének „sugárzását”?

Átélted-e már (és miben), hogy a házasság életre szóló egységét, folytonos megújulását, valamint a gyermekek nevelését valóban Isten szentségi kegyelme tudja biztosítani?

Havi elhatározás

Ferenc pápa ezt a gyakorlati útmutatást adja a házaspároknak: 319. „Reggelenként, amikor felébrednek, *újítsák meg Isten színe előtt a hűség-döntést*. És esténként, amikor aludni térnek, azzal várják az ébredést, hogy folytassák ezt a kalandot, bízva az Úr segítségében. Így lesz a házastárs a párja számára az Úr közelségének jele és eszköze.

Elhatározásunk legyen tehát a jövő hónapra ez: **A reggeli imában (vagy valamikor a nap folyamán) újítsuk meg, izzítsuk fel házassági szeretetünket,** hogy mindennap *megújultan tudjon működni köztünk a szentség kegyelme.*

Záró ima: Imádkozzuk el újra Ferenc pápa imáját… (lásd bevezető ima)

Záró ének: a bevezetőben jelzettek közül

4. találkozó

A szeretet a házasságban

(AL 4. fejezet)

Bevezető ének ajánlások
Ahol szeretet és jóság, ahol szeretet, ott van Istenünk.
Szeress, és eltölt friss erő…
Szeretet áradjon köztünk…

Bevezető ima (Ferenc pápa imája, a pápai buzdítás végén, 352. pont után)
„Jézus, Mária és József, - bennetek szemléljük - az igaz szeretet ragyogását,
nagy bizalommal rátok bízzuk magunkat.
Názáreti Szent Család, - tedd a mi családjainkat is
a közösség helyeivé és az imádság cönákulumaivá,
az evangélium hiteles iskoláivá - és kicsiny család-egyházakká!
Názáreti Szent Család, - a mi családjainkban soha ne kerüljön sor
erőszakosságra, elzárkózásra és megoszlásra,
és ha valaki megsebesült vagy megbotránkozott,
azonnal nyerjen vigasztalást és gyógyulást.
Názáreti Szent Család, - add, hogy mindannyiunkban tudatosodjék
a család szent és sérthetetlen jellege, - és Isten terve szerinti szépsége.
Jézus, Mária és József! - Hallgassatok meg minket,
és fogadjátok el könyörgésünket! Ámen.

Kérdések a tapasztalatok megosztáshoz
Milyen lelki örömökkel, nehézségekkel találkoztam a múlt hónapban?
Milyen erőfeszítéseket tettem(ünk) a házasság szentségi kegyelmeinek életre keltéséért?
Hogyan éltem embertársaimmal való kapcsolataimat az előző hónapban; miként tudott ez kettőnket is összekötni a házasság szentségi kegyelmének közös megélésében?

Isten Igéje: 1 Kor 13,1-10, 13-14

Átgondolandó téma: „A szeretet a házasságban”
Ferenc pápa apostoli levelének egyik legszemélyesebb fejezetével foglalkozunk, amelynek címe „A szeretet a házasságban” - Ez különösen szól, házaspárokhoz (bár minden emberi együttélésre, kapcsolatra egyformán mondanivalóval bír). Első pillanatban az ember azt gondolhatja: mi újat lehet még mondani a szeretetről, annyit hallottunk róla. De ha olvasni kezdjük a pápa sorait, megdöbbenünk, milyen új mélységek felé vezet. Miközben témái a házasság más-más tulajdonságait elemzi, egy csodálatos (olykor félelmetes) tükröt tart elénk, amely sokat segíthet házastársi (és emberi) kapcsolataink elmélyítésében, megújításában. - Jó volna, ha alkalmasint pontról pontra végig elmélkednénk a buzdítás 4. fejezetét. Egyedülálló ajándékot kapunk általa. - Mai találkozónk egyetlen témája: a személyes párbeszéd. Hiszen ez családi és emberi életünk egyik alap-feltétele.

A párbeszéd
136. „A szeretet megélésének, kifejezésének és érlelésének mellőzhetetlen módja a *házas és családi életben a párbeszéd.* Ez hosszas és elkötelezett tanulási időszakot kíván. *A férfiaknak és a nőknek, felnőtteknek és fiataloknak más és más a közlési módja, különböző nyelvezetet használnak,* más kódrendszerekben mozognak. A kérdésfeltevés és a válaszolás módja, a

hangnem, az alkalom és sok más tényező befolyásolja a kommunikációt. Ezen túl mindig *ki kell alakítani bizonyos magatartásformákat, amelyek a szeretetet fejezik ki*, és lehetővé teszik a hiteles párbeszédet. 100. *Hogy készüljünk fel a másikkal való valódi találkozásra*? Egy kedves tekintet lehetővé teszi, a különbözőségeink ellenére is képesek legyünk egyesülni egy közös tervben. A szívélyes szeretet kötelékeket teremt, kapcsolatokat ápol. Aki szeret, tud *bátorító, biztató, vigasztaló és ösztönző szavakat mondani,* ahogyan Jézus is: „Bízzál, fiam!" *(Mt 9,2).* „Menj békével!" *(Lk 7,50).* „Ne féljetek!" *(Mt 14,27).* A családban meg kell tanulni Jézusnak ezt a kedves nyelvét."

137. „Időt, mégpedig *minőségi időt kell hagynunk magunk számára*, amely türelmes és *figyelmes odahallgatásból* áll, hogy a másik kifejezhesse mindazt, amit ki szeretne fejezni. Ez megköveteli azt az aszkézist, hogy *nem kezdünk azonnal, az első adandó pillanatban beszélni.* Ahelyett, hogy rögtön elmondanánk a véleményünket és tanácsokat osztogatnánk, biztosítanunk kell a másikat arról, hogy m*indent meghallgatunk, amiről ő úgy érzi, hogy el kell mondania.* Ezzel együtt jár, hogy belső csendet kell teremtenünk magunkban. El kell hagyni minden sietséget, hogy részt tudjunk venni a másik gondjaiban és bajaiban. A házastárs gyakran nem megoldást vár a problémáira, csak azt szeretné, hogy meghallgassák. Mégis milyen gyakoriak az ilyen panaszok: „Nem hallgat meg. Beszélek, és érzem: alig várja, hogy befejezzem." (A párbeszéd hatékonysága érdekében általában ki kell várni egy nyugodt lehetőséget, illetve ki kell jelölni önmagunk számára az alkalmat egy lecsendesült beszélgetésre. Fáradt, rohanó állapotban sosem szabad odavágnunk a másiknak valamit, vagy akárcsak említenünk egy hibát. Alapvető megoldás, ha hetente biztosítunk egy estét ilyen beszélgetésre.)

138. „*Szokássá kell fejleszteni, hogy valós jelentőséget tulajdonítsunk a másiknak.* Személyiségének megbecsüléséről van szó; annak elismeréséről, hogy *joga van az önálló gondolkodáshoz*. Soha nem szabad lebecsülni, amit mondhat vagy kifogásolhat, ugyanis ki kell fejeznie a saját álláspontját. Itt arról a meggyőződésről van szó, hogy mindenkinek van mondanivalója, mert más az élettapasztalatunk, más szempontból látjuk a dolgokat, mások a szokásaink, meglátásaink. Fel lehet ismerni a másik igazságát, még agresszív szavai mögött is. Meg kell próbálnunk beleképzelni magunkat a helyzeteibe; azonosítani, hogy mi érdekli őt, és az ő érdeklődését kell kiindulópontul felhasználni a párbeszéd elmélyítésére."

139. „Szellemi tágasságra van szükségünk, hogy ne zárkózzunk be megszállottan néhány eszmébe, és hajlékonyság a saját véleményünk módosítására vagy kiegészítésére. Lehet, hogy a saját elgondolásomból és a másikéból olyan szintézis születik, amely mindkettőnket gazdagít. Az egység, amelyre törekedni kell, *nem egyformaság, hanem „a különbözőség egysége",* vagy másként az „összebékített különbözőség". A testvéri közösség ezen gazdagító stílusában a különbözők találkoznak, tisztelik és értékelik egymást, mindazonáltal megőrzik a különböző árnyalatokat és hangsúlyokat, amelyek gazdagítják a közös jót. Meg kell szabadulnunk attól a kényszertől, hogy ugyanolyanok legyünk. Ügyesség is kell ahhoz, hogy *időben felismerjük a különbségeket, amelyek összehangolhatók* a párbeszédfolyamat megszakítása nélkül. Például felismerhetjük az esetlegesen felmerülő rossz érzéseket és relativizálhatjuk azokat, hogy ne veszélyeztessék a kommunikációt. Fontos a képesség, hogy bántás nélkül tudjuk kifejezni, mit érzünk; olyan nyelvezetet és kifejezésmódot kell használnunk, amilyet a másik könnyebben elvisel és elfogad, még ha a tartalom megragadása nehéz is számára. Anélkül kell elmondani a kritikánkat, hogy haragot gerjesztenénk, és kerülni kell azt a nyelvezetet, amely csak támadni, gúnyolni, hibáztatni, sebezni akar. A házastársak közötti *viták nagy része nem súlyos dolgokról szól. D*e az *előadás módja* vagy a párbeszédben tanúsított magatartás felbosszantja a lelket.

140. Vannak *figyelmes gesztusok*, amellyel kimutatható a szeretet a másik felé. (A *gyakorlatban* segítségünkre van, hogy amikor észleljük, hogy a másik feszülten kezdi megfogalmazni egy fájdalmát, nem engedjük meg magunknak, hogy bennünk is kialakuljon a szemben-álló lelkület, és az ebből gyakran akaratlanul fakadó *testtartás*. Ellenkezőleg: Vegyük

fel a *másikra figyelés és a szeretet testtartását*, és ez segít, hogy lelkünkben is legyőzzük a harci készültséget, és átváltsunk a szeretet, a megértés lelkületére!)

„A szeretet meghaladja a legrosszabb akadályokat is. Ha szerethetünk valakit, vagy érezzük, hogy ő szeret, jobban megértjük, mit akar kifejezni. Le kell győzni azt az esendőséget, amely félelmet kelt bennünk a másikkal szemben, mintha a „vetélytársunk" lenne. Fontos, hogy a saját biztonságunkat mély döntésekre, meggyőződésre és értékekre alapozzuk, és ne arra, hogy egy vitában győzedelmeskedjünk."

141. „És végül, ismerjük el, hogy a (rendszeres) párbeszéd akkor lesz hasznos, ha *van mondanivalónk*. Ehhez belső gazdagságra van szükség, amelyet olvasmányokkal, személyes reflexióval, imádsággal *és a társas kapcsolatok iránti nyitottsággal lehet táplálni*. Enélkül a beszélgetések unalmassá és tartalmatlanná válnak. Ha a házastársak egyike sem törődik a lelkével, és nem tart fenn változatos kapcsolatokat másokkal, a párbeszéd (idővel) elszegényedik."

Életpélda - *A házastársi beszélgetés szerkezetéről*

1. A házaspári csoportokat összefogó mozgalmakban általában alapszabály, hogy legyen hetente vagy legalább havonta egy kijelölt időpontjuk, amely a 'minőségi időt' biztosítja egymás számára. - Több csoportban így vázolták fel egy ilyen házastársi beszélgetés felépítését:

A beszélgetés előtt lehetőleg, legalább időnként, biztosítsanak maguk számára valamilyen közös kikapcsolódást, egy jó mozgást, kirándulást, egy színdarabon, hangversenyen való részvételt.

A beszélgetést vezesse be egy kb. 10-15 perces csendes személyes imádság, ahol Isten elé állnak (külön-külön, akár ugyanazon, akár másik szobában), és hálát adnak az elmúlt időért: átgondolják házastársuk mit tett értük, mit kellene megköszönniük, és miért kellene bocsánatot kérniük. Ezután gondolnak arra is: milyen esetleges nézeteltéréseket szeretnének megbeszélni, vagy milyen kérésük van a másik felé. (Érdemes vázlatos emlékeztetőt írni arról, amit a csendes felkészülés során összegondoltak, hogy a beszélgetésben felhasználhassák a leírottakat.)

A személyes elcsendesülés és ima előkészülete után, kezdik a beszélgetést. Osszák be az időt, hogy előbb egyikük, majd másikuk kap 20-30 percet: ezalatt (örömet szerezve házastársának) mondja el, mit köszön neki, miért kell bocsánatot kérnie. - A lelküket összekapcsoló kedves szavak után vethetnek fel 1-1 témát, amelyben nézeteltérés volt közöttük, amelynek terén egyeztetniük kellene. Az utóbbiról csak a szeretet és megértés hangnemében szabad szólni – mert csak ez viszi előre a szeretetet, a párbeszédet életükben.

2. A konfliktus-kezelésről. A rendszeres párbeszédet is feltételezve több házaspár elhatározta, hogy programot dolgoznak ki, hogy a hét folyamán miként tudják jól kezelni konfliktusaikat, felcsattanó haragjukat, egymás iránti kritikájukat.

Egyik pár esetében a feleség szokott hamarabb és meggondolatlanul felcsattanni. Közösen megbeszélték, hogy ezt a tulajdonságot bizonyára nem lesz képes egyszerre legyőzni, de a megoldáshoz segít, ha feszültnek érzi magát, kimegy a szobából. Ezt mostantól a másik természetesnek veszi, és nem sértődik meg érte, mint ahogy korábban néha megtörtént. – Egy fél óra alatt általában teljesen meg szokott nyugodni…

Több pár megállapította, hogy olyankor szoktak veszekedni, ha az egyikük által kifogásolt hibát vagy cselekedetet a másik, többszörös kérés után is elköveti, és nem lehetett tudni mikor lesz mód, hogy erről beszélgessenek. Mikor elkezdték a heti beszélgetést, minden könnyebbé vált, hiszen tudták, hogy néhány nap múlva úgyis megbeszélik a kérdéses témát. Ezért nem gyűlt fel bennük a bosszúság az egyeztetés lehetőségének hiánya következtében. - Mivel az elkezdett „minőségi" találkozásokon többször elfelejtették, milyen félreértéseket kellene megbeszélniük, kialakítottak egy gyakorlatot: Ha valami kifogásuk vagy megbeszélni valójuk támad, felírják egy papírra, és azt beteszik egy kosárkába, amelyet nappalijukban egy polcra helyeznek el. – A felcsattanásra hajlamosabb feleség nevetve mesélte, hogy egyik héten ő kb. 15. emlékeztetőt írt

fel, de a napok múltával rájött, hogy kb. 5 esetben félreértette férjét, másik 5 esetben ő volt túl érzékeny így 10 papírkákat kiszedett a kosárból, s csak 5 kérdésről kellett beszélniük.

Kérdések a csendes elmélkedéshez, majd beszélgetéshez

Milyen területeken kellene nekem javítanom, változnom, a párbeszéddel kapcsolatos magatartással kapcsolatban?

Páronként menjünk szét, és beszéljük meg: Miben szeretne ki-ki javítani egymás végighallgatásának területén.

Hogyan tudjuk most elhatározni a következő házaspári találkozás idejét (és körülményeit), illetve e találkozások rendszerességét?

Végén lehetőleg számoljunk be egymásnak terveikről.

Havi elhatározás

A szentatya szinódusi üzenetében olvastuk: 137. „*Minőségi időt kell hagynunk egymás számára*, amely türelmes és figyelmes odahallgatásból áll, hogy a másik kifejezhesse mindazt, amit ki szeretne fejezni.” - *Első feladatunk* legyen következő találkozásunkig **a rendszeres házaspári „minőségi” találkozásaink** időpontjának és körülményeinek megbeszélése és ezek megtartása.

Másodszor: törekedjünk a hétköznapokban **„minőségi” módon figyelni egymás szavára**.

Megjegyzés: A pszichológusok, lelki gondozók a „célzott beszélgetéssel” kapcsolatban tanulják, hogyan kell esetenként megbántás nélkül segíteni beszélgető-partnerüknek témája rövidítésében, ha olyan részletekbe menően meséli el élményét, hogy nem lesz idő annak végighallgatására. Néha az idő rövidsége megkíván ilyet házaspárok esetében is. – Gyakorolnunk kell hosszabb mondanivalónknak rövidített lényegét elmondani, és akkor szólni a részletekről, ha bővebben van időnk. Erről azonban ne az első beszélgetéseken legyen szó, csak akkor, ha már jól kialakult köztünk egymás meghallgatásának gyakorlata.

Záró ima - Imádkozzuk el újra Ferenc pápa imáját - mint a találkozó elején

Ének - Elején jelzettekből

5. találkozó
A szenvedélyes szeretet
(AL 4. fejezet 2. része)

Bevezető ének javaslatok
Gyönyörű vagy én Uram
Jézus néz rám a két szemedből
Szeretet áradjon köztünk

Tapasztalatok megosztása az elmúlt hónapról – kérdés javaslatok:
Miben sikerült fejlődnünk az egymás iránti szeretetben?
Édesapák, sikerült e több időt szánni házastársatokra, gyermeketekre?
Édesanyák: sikerül-e első helyre (a gyermekek elé) tenni házastársatokat?
Sikerült tennem(nünk) valamit a más családok iránti szeretet terén?

Bevezető ima: *Szentháromság egy Isten! Te férfinak és nőnek teremtettél bennünket, és ily módon alkottál saját képedre és hasonlatosságodra, hogy a szeretet kapcsolataiban éljünk. Szeretetünk és egységünk kifejezésére és erősítésére adtad a szexualitás ajándékát, hogy ez is tükrözze a Szentháromság titkát: amelyben az Atya és a Fiú szeretet-egysége „szüli" a Szentlelket. Te azt akarod, hogy testi egyesülésünk is szeretetünk táplálója legyen és termékennyé is váljék, hogy megjelenjék a mi életünkben is a harmadik személy, a gyermek. Urunk hálásak vagyunk, hogy nem magányra teremtettél minket, hanem kapcsolatra, és hogy megszentelted és istenivé tetted kapcsolatunkat. Áldd meg szeretetünket, szexualitásunkat, hogy lehessünk ezek által is képmásaid, és részesei isteni teremtő művednek. Ámen!*

Isten Igéjéből: Ter 1, 26-28 és Ter 2,22-25

Témánk:
A pápai buzdítás a házasság teljes valóságáról ír, azon belül *a szexualitás ajándékáról* is. Fontos e témákban megismerni az egyház jelen tanítását, hiszen ennek megítélése a társadalomban és a kereszténység történelmében is nagy változásokon ment át. 50-70 évvel ezelőtt még az egész társadalom, s vele a kereszténység is sokkal tartózkodóbban és félénkebben szólt még a házasságon belüli szexualitás témájáról is. Az egyház ma az isteni és teljes emberi dimenzióban tekint erre:

Isten szereti gyermekei örömét
150. *A szexualitást* Isten teremtette, csodálatos ajándéknak teremtményei számára. Ebben az összefüggésben az erotizmus úgy jelenik meg, mint az emberi szexualitás sajátos megnyilvánulása. 152. Szent II. János Pál pápa sokszor hangsúlyozta, hogy a szexuális testiség „nemcsak a termékenység és az élet továbbadásának forrása, hanem annak a szeretetnek kifejezésére is, amelyben az emberi személy ajándékká válik". A szeretet erotikus dimenzióját tehát Isten ajándékának kell tartanunk, amely megszépíti a házastársak testi találkozását és kapcsolatát.

Erőszak és manipuláció
153. Eközben az is igaz, hogy a szexualitás néha elszemélytelenedik, és a saját ösztönök és vágyak önző kielégítésévé válik. 154. A szexualitás még a házasságban is válhat szenvedés és manipuláció forrásává. 155 Korunkban megnőtt annak a veszélye, hogy a szexualitáson is eluralkodik a „használd és dobd el" mérgező szemlélete. A másik testét gyakran, mint valami tárgyat manipulálják, amely arra való, hogy kielégülést nyújtson. 156. *A házastársak szexuális*

egyesülésének sajátos tettei akkor felelnek meg a szexualitás Istentől szándékolt természetének, ha valóban emberi módon hajtják azokat végre, írja az AL. – Mire kell figyelni ezzel kapcsolatban?

A nő és a férfi szexualitásának különbözőségeiről

Foglaljunk össze néhány sokak számára ismert, de sokaknak kevésbé ismert tudnivalót a férfi és a női szexualitás különbözőségeiről, amelyek meghatározóak kapcsolatuk terén, s melynek nem ismerete vagy figyelembe nem vétele sok házasságot vezet krízisbe.

1. *A felkészülésről*: A férfi ösztönös (hím) igénye direktebben a *szexuális találkozásra* irányul, amely részéről nem kíván különösebb felkészülést. A női szexualitás viszont csak az előzetes *személyes kapcsolat* után tud beteljesedni. Gery Chapman így fogalmaz: „A nő számára a gyengéd érintés, a kedves szavak, a figyelmesség jelentik a szexuális izgalom előkészítését. Ezért számukra *a szex nem este a hálószobában kezdődik, hanem reggel a konyhában.* A feleség nemi izgalmára döntő hatással van, ahogyan férje a nap folyamán közeledik hozzá. A meghitt kapcsolat csak akkor jöhet létre, ha a házasságot társas és lelki meghittség jellemzi."[3]

2. A testi egyesülés folyamatáról: Theodor Bovet, neves házassági tanácsadó így foglalja össze a férfiban és a nőben zajló folyamat különbözőségét: A férfi számára elegendő a gondolat, vagy pl. a ruhátlan test látványa, hogy ezt követően megvalósulhasson az egyesülés. Ennek során a férfi rövid idő alatt eljut az orgazmusig, majd további rövid idő alatt megszűnik benne a feszültség; s ezután hajlamos arra, hogy visszavonuljon. Ha a férfi csak (állati hím-) ösztöneit követi, és nem a másikra figyelő szeretet irányítja, minden alkalommal súlyos sebet ejt társán, kapcsolatukon.

A nő természete, hogy lassabban jut el a találkozás csúcsára, és később éri el az orgazmust, mint a férfi. Majd élménye hosszabban tart, és a feszültség is lassabban hagy alá. Ha a férfi a feleségére koncentrál, akkor az „utójáték" idején is együtt marad párjával. Ebben a szeretetteli egyesültségben valósulhat meg, hogy „mindkét szerető lény bensője megnyílik, és egyedülálló módon belenézhetnek egymás lelkébe, felfedhetnek egymás előtt olyan dolgokat, amelyekre egyébként nem volt kifejezésük. Problémák oldódhatnak meg minden szó nélkül, és megélik a teljes közösséget. Szellemi értelemben is érvényesek ilyenkor rájuk a bibliai kifejezések, hogy „a kettő egy test lett" (Ter 2,24), és hogy a férj új módon „ismerte meg feleségét" (Ter 4,1)."[4]

A házasság-gondozással foglalkozók gyakran találkoznak olyan házasságokkal, amelyekben mindketten szenvednek azért, mert a feleség ismételten visszautasítja a testi egyesülést. Eközben a férj nem veszi tudomásul, hogy párja elsősorban a veszekedésekkel teli napok estéjén (vagy a folyamatosan feszült kapcsolat következményeként) utasítja el az intim találkozást. És mivel kapcsolatuk régóta sebzett, nem képesek megbeszélni kölcsönös igényeiket, és mind jobban elhidegülnek egymástól.

Ha a felek ilyen feszültsége már több éve tart, mindketten olyannyira a másik szeretetlenségének vélik a helyzeteket, hogy teljesen elhidegülhetnek egymástól. Ha gyógyulni akarnak, először kölcsönösen meg kell érteniük, hogy a másik magatartása gyakran nem szándékos szeretetlenségből, hanem a kapcsolatuk törvényeire vonatkozó tudatlanságból vagy figyelmetlenségből származott. Ilyenkor azonban általában szükségük van arra, hogy külső tanácsadóhoz, súlyos esetekben szakemberhez forduljanak. [5]

---

[3] G. Chapman: Családi összhangzattan. Harmat, 2004, 55.o.

[4] Th. Bovet: Felette nagy titok, Vigília K. 2002. A szerelmi közösség c. fej.

[5] Fontos a kevéssé ismert, a házassági szexualitást részletekig menően ismertető jó szakkönyve a témában: Cl. és J. Penner: A szexualitás ajándéka. Harmat, 2006.

A szeretet átalakulása

Középkorú vagy idősebb férfiak gyakran panaszolják, hogy feleségük szexuális érdeklődése megszűnt. Szükségszerű-e ez? A házasságkutatók NEM-el válaszolnak, s így fogalmaznak: Ha a párkapcsolatot az évek során ápolják, korról-korra új típusú gyengédség jelenik meg, és ők folyton felfedezik az élet új intimitását. Ez biztosítja az intim, testi találkozásoknak is új szépséget, életkortól függetlenül.[6] – A felvetett kérdéssel foglalkozik a pápai levél is, és széles távlatokban válaszol rá:

163. „Korunkban az élet meghosszabbodásával a bensőséges kapcsolatot és összetartozást meg kell őrizni negyven, ötven, hatvan éven át, és ez magával hozza annak szükségességét, hogy *többször is megújítsák egymás választását.* Lehet, hogy a házastársat már nem vonzza olyan intenzív szexuális vágy a másikhoz, ám mégis örömét leli abban, hogy ő a párjához tartozik, s hogy a másik őhozzá. Ő a társa az élet útján, akivel együtt meg lehet küzdenie a nehézségekkel és örülni lehet a szép dolgoknak. Ez is kielégülést kelt, mely betölti a házastársi szeretet sajátos vágyát. Érzelmeink egy életen át nem lesznek ugyanolyanok. De lehet egy erős, közös tervünk, hogy elköteleződünk egymás szeretetére, és egységben élünk, amíg a halál el nem választ bennünket egymástól. Így mindketten a személyes növekedés és változás útját járják. És ezen az úton a szeretet megünnepel minden lépést és minden új szakaszt. 164. De mindez lehetetlen, ha nem hívjuk segítségül a Szentlelket, ha nem kérjük mindennap az ő kegyelmét, ha nem keressük az ő természetfeletti erejét, hogy árassza tüzét a szeretetünkre minden új helyzetben."

Életpélda: *1. Egy ötvenes éveikben járó házaspár jött tanácsot kérni, mivel a testi kapcsolat már évek óta alig működött közöttük, s ez kölcsönös elhidegülést hozott magával. Beszélgetés közben nyilvánvalóvá vált, hogy a férj nem volt tudatában az imént mondott szabályoknak. A feleség szerint ugyan ő többször biztatta férjét, hogy nézzen utána e törvényszerűségeknek, de a férj nem vette komolyan e kéréseket, csak az elutasítás eszközeinek vélte azokat. Néhány beszélgetés után sikerült felismertetni velük, hogy mindkettőjükben él még az egymás iránti szeretet. Elkezdték gyakorolni a heti személyes párbeszédet (még ha eleinte legfeljebb kéthetente jutottak is hozzá), és ebben beszélgettek szexuális kérdéseikről is. A tanácsadóval való néhány találkozó után, újra el tudták kezdeni a normális testi kapcsolatot – amelynek előkészítője az egymás iránti figyelmesség növekedése volt.*

2. Nemzetközi előadásairól, kutatásairól ismert neves egyetemi tanár felesége sclerosis multiplexben szenvedett. 60 éves kora körül képtelenné vált már arra is, hogy felkeljen, WC-re kimenjen vagy maga étkezzen. Közben a látása is elhomályosult. Egy ideje már természetesen lehetetlenné vált közöttük a szexuális élet is. Nappal egy ápoló volt segítségére, de este és éjszaka férje volt mellette, aki anyai szeretettel gondozta és szolgálta ki őt. Mindketten mély hittel élték meg az eseményeket, és azt hogy házasságuk életre szóló (őt el nem hagyom, holtomiglan, holtodiglan, semmiféle bajában), és Jézus jelen van közöttük a házasság szentségi kegyelme által. Este és reggel együtt imádkoztak, és minden nap átadták Jézusnak a feleség állapotát. Esténként beszélgettek arról, hogy ki-ki a saját helyzetében hogyan élt ma Istennel. A férj sokszor olvasott fel feleségének a Szentírásból vagy lelki olvasmányokból. Gyermekeik és közeli családtagjaik megrendülten élték át - még további közel tíz éven keresztül, a feleség haláláig - mély házastársi szeretetüket, szerelmüket.

Kérdések az elmélkedéshez s az azt követő beszélgetéshez

E kérdésekről, az átelmélkedése után a párok maguk között fognak beszélni.

---

[6] Vö. M. és R. Scotto: Szexualitás és gyengédség. Új Város K. 2014. 36.

Miért adhatok hálát, mit köszönhetek meg, mindazzal kapcsolatban, amelyet házastársamtól az intim szférában kaptam, kapok?

Milyen vonatkozásban kellene jobban kifejeznem szeretetemet szexuális kapcsolataink vonatozásában?

Ha marad idő, feltehetjük a kérdést: Van-e ismerőseink között olyan házasfél vagy pár, akiknek segítséget nyújthatnánk a most átgondoltak alapján?

A házaspárok közötti beszélgetés végeztével, lehetséges a közösségre tartozó kérdések megosztása.

Elhatározás: Foglaljuk össze a mondottakat, a II Vatikáni Zsinatnak és II. János Pál Familiaris Consortio-jának szavaival: *„Az ember nem tudja megtalálni magát, csak ha őszintén ajándékozza magát”* (GSp 24,3). „A nemiség csak akkor nyilvánul meg igazán emberi módon, ha kiegészítő része annak a szeretetnek, amellyel a férfi és a nő teljes önmagát elkötelezi, kölcsönösen és mindhalálig” (FC 11). – Figyeljünk e hónapban, hogy **testi kapcsolatunk legyen legmélyebb szeretetünk kifejezése, és a házasság szentségének kegyelmében, és a Szentháromság titkában** való megújulásunk.

Záró ima *Istennek szent Fia Jézus! Te sok esztendőn át családban élted rejtett életedet. Szent Családod így az összes keresztény családok ősmintája. Szent József, a Szent Család őre, oltalmazd és világosítsd meg az édesapákat és a családokat.*

Szűz Mária minden kereszténynek, és sajátosan az édesanyáknak példaképe. Te, aki az Egyház Anyja is vagy, légy a "családi egyházak" Anyja! Hogy anyai oltalmad alatt minden keresztény család valóban "kicsi egyházként" éljen, amelyben fölragyog Krisztus titka, az intim kapcsolatok kegyelmi ajándéka által is. Mária, Te, az Úr szolgálóleánya vagy! Légy példaképe a szülőknek, hogy az Isten akaratát alázatosan, készségesen, és teljes szeretetben tudják teljesíteni. Mária, a kereszt alatt álló fájdalmas Anya, taníts elviselni fájdalmainkat, és töröld le mindazok könnyeit, akiket gyötörnek házasságuk vagy családjuk sebei.

Úr Jézus, a mindenség Királya és a családok Királya! Légy jelen otthonainkban. Te a Szentháromság szeretet-kapcsolatára és egységére hívtál minket. Add meg nekünk, házaspároknak, hogy egész életünkben, és testi kapcsolatunkban is, a Szentháromság egységének titkát éljük meg, és az isteni egység fényét sugározzuk mindig gyermekeinkre és környezetünkre. Add, hogy így is közreműködjünk abban, hogy eljöjjön közénk a te országod. Ámen (Szent II. János Pál pápa gondolataiból, a FC utolsó pontja alapján).

Záró ének – a bevezetőben ajánlott énekek közül

6. találkozó.

A termékennyé váló szeretet

(AL 5. fejezet)

Bevezető ének
Magasztalja lelkem az én Uramat…
Áldott legyen az Úr, Alleluja…
Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak…

Kérdések a tapasztalatok megosztásához
Mi újat kaptál az elmúlt hetekben, múlt hónapi témánkból – amelyben a házassági szexualitás kegyelmeiről beszélgettünk?
„Az ember nem tudja megtalálni magát, csak önmaga őszinte odaajándékozása által" – idéztük legutóbb a Vatikáni Zsinat dokumentumát. Hol sikerült megélned ezt?

Bevezető ima
Jöjj Szentlélek Istenünk! Add, hogy Jézus jelenlétében legyünk ma együtt, és erősödjünk Ferenc pápának és a püspöki szinódusnak gondolataival: a termékennyé váló szeretetről.
Hálát szeretnénk adni Urunk, hogy termékennyé tetted házasságunkat, s bekapcsoltál minket nemcsak a teremtésnek, hanem az Istenhez vezető nevelésnek művébe is. Hálát adunk, hogy meg tudtuk csodálni a teremtés csodáját gyermekeink világrajöttében. Add, hogy minden körülmények között tudjuk szentnek tartani az életet, olyankor is, ha annak elfogadása emberileg nehézségekkel jár. – Jézus! Imádkozunk a mai világ sokféleképp sebzett kapcsolataiért, családjaiért, s különösen azokért, akik nem tanulták meg tisztelni az életet. Mutass nekünk utat, miként vihetjük el nekik is a Te fényedet, az Élet és a Remény fényét. Újítsd meg a közöttünk a házastársi szeretetet és a családunkban élő szeretetet, hogy a házasság szentségi kegyelme mindig működhessen közöttünk! Add, hogy így valóban kis egyház legyünk, és sugározzuk az Életbe vetett hitüket a világban. Ámen.

Isten Igéje: Imádkozzuk át egy szülő lelkületével Mária hála-imáját! Lk 1,47-55

Átgondolandó téma - *A termékennyé váló szeretet.* - Ferenc buzdítása 5. fejezete alapján.

Befogadni egy új életet
165. A házastársak, amikor egymásnak adták magukat, önmagukon túl magát a gyermeket ajándékozzák egymásnak, mint szerelmük eleven képét, a házastársi egyesülés örök jelét.
166. A család nemcsak az életfakasztás, hanem az *Isten ajándékaként* érkező *élet fogadásának* is a közege. Ha egy gyermek nem kívánt körülmények között jön világra, a szülőknek vagy a család többi tagjának mindent meg kell tenniük, hogy Isten ajándékaként fogadják őt. Semmiféle áldozat nem minősíthető túl nagynak annak elkerülése érdekében, hogy egy gyermek azt gondolja, ő egy tévedés, aki nem ér semmit.

A szeretet a várandósság idején
168. A várandósság (olykor) nehéz, de csodálatos időszak. Az édesanya együttműködik Istennel, hogy az élet egy új csodája jöjjön létre. Minden fogantatás pillanatában megvalósul a Teremtő örök álma. 'Mielőtt megalkottalak anyád méhében, már ismertelek; mielőtt megszülettél volna, megszenteltelek' *(Jer 1,4–5).*
170. Manapság előre tudható, milyen lesz a gyermek neme, milyen színű lesz a haja, milyen betegségek érhetik a jövőben. De csak az Atya ismeri őt teljesen, aki őt megteremtette.

Vannak szülők, akik úgy érzik, hogy gyermekük nem a legjobb pillanatban érkezik. Kérniük kell az Úrtól, hogy erősítse meg őket, hogy maradéktalanul elfogadhassák gyermeküket. Fontos, hogy a gyermek érezze: várják. 171. Minden áldott állapotban lévő nőt szeretnék kérni: vigyázzatok, senki el ne vegye tőletek az anyaság örömét. Ne engedd, hogy a félelmek, az aggodalmak vagy mások véleménye elrontsák azt a boldogságot, hogy Isten eszköze vagy egy új élet világra hozatalában. *(Vö. Lk 1,46–48).*

Anyai és atyai szeretet

172. Az újszülöttek, alighogy megszülettek elkezdik kapni az ajándékokat: a táplálékkal és a gondozással együtt a szeretet lelki megnyilvánulásait. Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja az *édesanya és édesapa* szeretetét. - Nemcsak az apa és az anya egymástól független szeretetéről van szó, hanem *kettejük egymás közötti szeretetéről* is, amelyben megtapasztalja a fészket, mely befogadja őt. Az *Úr anyai és atyai arcát mutatják meg* gyermekeiknek általuk. Emellett együtt tanítják meg a kölcsönösségnek és a különbözőségek találkozásának értékét, melybe mindenki beleviszi a maga identitását, és el tudja fogadni a másikét. Ha valami elkerülhetetlen oknál fogva egyikük hiányzik, keresni kell valamilyen módon a pótlását, hogy a gyermek megfelelő érlelődését elősegítsék.

173. A gyermekeknek szükségük van az *anyai jelenlétre*, különösen az élet első hónapjaiban. 174. Egy anyátlan társadalom embertelen társadalom volna, mert az anyák a legnehezebb pillanatokban is éreztetni tudják a gyöngédséget, az odaadást, az erkölcsi erőt. Köszönet nektek, drága édesanyák azért, amit a családban jelentetek, és azért, amit az Egyháznak és a világnak adtok.

175. Másrészt az *édesapa* alakja segíti érzékelni a valóság korlátait, és őt jobban jellemzi a tájékozódási képesség, a kihívásokkal teli világ felé való elindulás, valamint az erőfeszítésre és a küzdelemre való készség. A tiszta és boldog férfi-identitású apa, aki magatartásában egyesíti a felesége iránti szeretetet és elfogadást, épp annyira szükséges, amennyire az anyai gondoskodás. 176. Azt mondják, hogy társadalmunk *„apátlan társadalom”*. Az apák gyakran annyira a munkájukra, az önmegvalósításra koncentrálnak, hogy megfeledkeznek a családról. 177. Isten azért állítja az apát férfiúságának értékes tulajdonságaival együtt a családba, hogy a feleség mellett álljon, és osszon meg vele mindent. És hogy a gyermekek mellett álljon növekedésükben. - Néhány apa haszontalannak vagy szükségtelennek érzi magát. Az igazság azonban az, hogy a gyermekeknek szükségük van egy apára, aki hazavárja őket, akkor is, amikor visszatérnek bukásaikból.

Létezik-e ideális gyermekszám?

A családtervezés egyik kulcskérdése, melyik az *«ideális gyermekszám»* (a család adott körülményei között). A felelősen gondolkozó jegyes- és házaspárnak is fel kell tennie a kérdést. Ennek eldöntéséhez foglaljuk össze, milyen megállapításokat tesznek a témával foglalkozó tudományok – elsősorban a *családszociológia, a pedagógia*, a *pszichológia*.

a) Az egyetlen gyermek, az «egyke» egy életen át hordozhatja a hiányt, amelyet talán szüleinek köszönhet (bár lehet, hogy a szülők objektív okok miatt nem vállalhattak több gyermeket).

Az egykét általában elkényeztetik: a szülők akaratlanul is mindent rápazarolnak; ezáltal könnyen egoistává lesz, nehezen tud lemondani, áldozatot vállalni másért.– A többgyermekes családban a gyermekeknek pici korban meg kell szokniuk a testvérekhez való alkalmazkodást, az áldozathozatalt: s e tulajdonságokkal a legértékesebb kincseket sajátítja el.

b) Az egészséges gyermekszám. Sok magyar pár tervez két vagy három gyermeket. A szakemberek szerint jelentősen *jobb a három*. Véleményüknek nem népesedéspolitikai okai vannak (hogy a 3 gyermek biztosítja a társadalom reprodukcióját), sokkal inkább olyan szempontok, amelyek döntően érintik a családok egyensúlyát. Újabb kutatások rávilágítanak, hogy

a *négy gyermek még jobb családi egyensúly*t eredményez. A magyarázók szerint a 3 gyermek esetében egyikük olykor magányosnak érezheti magát.

A nemzetközi felmérések rámutattak, hogy a *család stabilitása ugrásszerűen megnő* a *három,* illetve négy (felelősen vállalt) több gyermek esetében. A vizsgálatok szerint az ilyen családokban *jobb a gyermekek és a szülők «lelki közérzete»,* és ezzel összefüggően pl. kisebb a válások aránya.

Ismerős az ellenvetés vagy kérdés: *«nem vállalhatok több gyermeket, mert akkor a meglevőnek* (egynek vagy kettőnek), meg a születendőnek *sem tudnám biztosítani a mai világban szükséges anyagi-kulturális javakat».* A felmérések ezzel kapcsolatban egy meglepőnek tűnő megállapításra jutottak: A (felelősen tervezett) többgyermekes családok gyermekei nincsenek hátrányban az 1-2 gyermekes családok sarjaival szemben. A vizsgálatokból kiderül, hogy a nagy-családok gyermekei nem részesülnek kisebb arányban az alapvető anyagi-kulturális javakban (pl. nyelvtanulás, külföldi utazás), mint az egyke gyermekek. A *különbség csupán a luxuscikkekben* és extra kiadásokban mutatkozik meg, de ezek inkább kárára vannak a gyermek fejlődésének, mint hasznára. Ezzel szemben a többgyermekes családok sarjai általában talpraesettebbek, sokoldalúbbak, közösségi gondolkodásúak, hiszen több feladat-, egymásért végzendő munka hárul rájuk a családban, s így észrevétlenül elsajátítják ezeket az értékeket.

Van-e magyarázata, *miért van ugrásszerű különbség a két- és a többgyermekes családok egyensúlya között?* A szakemberek általában kapcsolatba hozzák e tényt a csoportlélektan szabályával, miszerint a csoport nagyobb stabilitással rendelkezik, mint a páros kapcsolat. A csoport 3 emberrel kezdődik. A 3 gyermek esetében egy kis csoport jön létre, amelyben kiegyensúlyozottabbak a kapcsolatok, mint a 2 személy, a 2 gyermek között. A gyermekek életének stabilizálódása visszahat a szülők-, s az egész család légkörére. (Hasonlítani szokták a különbséget egy két lábú és három lábú szék stabilitásának különbségéhez.)

A tágabban értett termékenység

Az örökbefogadás

178. Sok házaspárnak nem lehet gyermeke. Tudjuk, hogy ez mennyi szenvedéssel jár. Másrészt a házasság nem csupán az életadásra lett alapítva. (…) Ha a gyermekáldást nélkülözniük is kell, házasságuk megmarad, mint teljes életközösség. Az anyaság sem kizárólag biológiai adottság, hanem különböző módokon fejeződhet ki. 179. Az *örökbefogadás* az anyaság és apaság megvalósításának egyik nagylelkű útja. Szeretném bátorítani mindazokat, akiknek nem lehet gyermekük, tárják ki házastársi szeretetüket azok befogadására, akik meg vannak fosztva a saját családtól. Így Isten szeretetének közvetítőivé válnak.

Felelősség vállalása a társadalomban

181. Az életfakasztás és az örökbefogadás sem a szeretet termékenysége megélésének egyedüli módja. A sokgyermekes család is hivatott arra, hogy *hasson a társadalomra,* amelyben él. A keresztény családok ne feledjék, hogy a hit nem emel ki minket a világból. 203 A családnak nem szabad azt gondolnia magáról, hogy erődítmény, melynek meg kell védenie magát a társadalomtól. Szolidárisan ki kell lépnie önmagából. A házastársaknak el kell jutniuk társadalmi kötelezettségeik meggyőződéses tudatára. Amikor ez megtörténik, az őket egyesítő szeretet nem csökken, hanem új megvilágítást nyer.183. Az a házaspár, amely tapasztalja a szeretet erejét, tudja, hogy ez a szeretet arra hivatott, hogy gyógyítsa az elhagyottak sebeit, meghonosítsa a találkozás kultúráját, harcoljon az igazságosságért. A szolidáris családok teret nyitnak a szegények előtt, képesek arra, hogy baráti kapcsolatban legyenek azokkal, akik náluk rosszabb helyzetben vannak.

A testvériség és az Eukarisztia vétele

185. Szent Pál beszámol a korintusi közösség egy szégyenletes esetéről (1Kor 11,14-34). Néhány gazdag ember hátrányosan megkülönböztette a szegényeket, ráadásul az Eucharisztia

ünneplését követő agapén. Míg a gazdagok élvezték ízletes ételeiket, a szegények csak éhesen néztek. 186. Aki Krisztus testéhez és véréhez lép, és hátrányos megkülönböztetést okoz Krisztus testének tagjai között, az ilyen ember 'a saját ítéletét eszi és issza' (vö. 1Kor 11,29). Ez a szentírási rész figyelmeztetés a *családok számára, melyek bezárkóznak saját kényelmükbe*, és melyek közömbösek a szegény és rászorulóbb családok szenvedései iránt. Az eucharisztikus ünneplés, a szentmise állandó felhívás mindenki felé, hogy 'vizsgálja meg magát' (11,28), vajon kitárja-e családjának ajtaját azoknak közössége előtt, akiket a társadalom kiselejtezett. Csak ezt követően vehetik magukhoz a szeretet Szentségét, amely egy testet alkot belőlünk.

Életpéldák. 1) *Egy 5 gyermekes házaspár meséli: Apa: Úgy éreztük, hogy 5 gyermekünknél nem vagyunk képesek többet vállalni. Én gyermekosztályon vagyok orvos. Behoztak oda egy halálos beteg kislányt, akit ráadásul a szülei eldobtak maguktól. - Anya: Férjem hívott, hogy látogassuk meg ezt a beteget gyermekeinkkel együtt, hogy örömet szerezzünk neki. Többször elmentünk hozzá, és látszottak rajta a családi szeretet hiányából fakadó súlyos lelki sérülések. A kislány minden látogatásuk után kivirult. Egyszer elmondta, hogy vele senki nem törődik, nincsenek rokonai, köszöni, hogy jövünk hozzá. És minden téren a gyógyulás útjára lépett. – Apa: A feleségemmel egy beszélgetésben megállapítottuk, hogy ezt a gyermeket a meleg családi légkör tudná meggyógyítani. Felmerült köztünk a kérdés, nem kellene-e örökbe fogadniuk, mert ezzel bizonyára megmenthetnék. Megkérdeztük gyermekeinket, és ők is egyhangúan lelkesedtek a gondolatért. - Anya: Örökbe fogadtuk tehát. Évek múltával a kislány teljesen gyermekünk lett, és gyermekeinknek is testvére. Kinőtte lelki sérüléseit, és ma a normális emberi és keresztény fejlődés útját járja.*

2) Tapasztalat „a szenvedés és az ölelés ösvényéről" (ahogyan a szentatya nevezi)

Chiara Corbella (ejtsd: Kjára Korbella) a fiatal olasz édesanya halálának híre, az elmúlt években bejárta a világot. Ő férjével együtt hősies módon fogadta el, hogy két olyan beteg gyermeket hozott a világra, akiknek nem volt esélyük az életre. Ezután saját életét adta azért, hogy megmentse harmadik gyermeküket. Az olaszországi televíziók és média a nyilvánosság elé tárták e megrázó történetet.

Chiara Corbella férjével, Enrico Petrilliaval Róma egy kerületében élt. A plébánia vonzáskörzetében nőttek fel, részt vettek az ifjúsági találkozókon, a plébánia tevékenységében. Međugorjéban történt megismerkedésük után, 2008 szeptemberében a házasságot kötöttek.

Pár hónap múlva Chiara áldott állapotba került. Az első ultrahangos vizsgálat fejlődési rendellenességet mutatott, mely szerint a baba agykárosodással fog születni. Az orvosok abortusz javasoltak, de a fiatal pár azonnal elfogadta az új életet, mint Isten ajándékát. Születése után a kis Mária részesült a keresztség szentségében, majd 30 percig tartó földi élete után elkísérték „égi születéséhez". Barátaik számára is felejthetetlen volt a kislány temetése: „életünk egyik legszebb tapasztalataként" számoltak be róla többen. Kicsi fehér koporsó és mellette a két szülő, akik énekeltek és hálát adva dicsérték az Urat a gyászmisén.

Néhány hónap elmúltával újabb gyermekáldás. Az örömhír első pillanatait azonban megtörte az ultrahangos vizsgálat: a gyermeknek hiányzott a lábacskája. Minden orvosi javallat ellenére hittel és szeretettel felfegyverkezve, a házaspár tudta, hogy megtartják a gyermeket. Barátaik emlékeznek a pillanatra, amikor Enrico örömmel újságolta nekik, hogy gyermekük lesz, bár nincsen lába. A hetedik hónap környékén az újabb ultrahang felvétel megállapította, hogy a belső szervek sem fejlődnek megfelelő módon. „A gyermek alkalmatlan az életre" volt az ítélet. Lehet, hogy alkalmatlan a földi életre, de nem a mennyeire – mondták ők. A házaspár kivárta a gyermek születését, és azonnal megkeresztelték őt. Imádsággal kísérték rövid életét, az utolsó lélegzetvételéig. Dávid temetése ismét csodálatos ünnep volt, azon öröm miatt, melyet a szülők sugároztak, nehéz keresztjük ellenére.

De Chiara és Enrico továbbra sem zárkóztak el az élettől, olyannyira, hogy bizonyos idő eltelte után Chiara ismét áldott állapotba került: a kis Francescot hordta a szíve alatt. Ez alkalommal minden rendben volt. Az ötödik hónapban azonban újabb kereszt érkezett: Chiarának súlyos seb keletkezett a nyelvén, majd megerősítették miszerint carciomat (rákot) diagnosztizáltak.

Chiara és Enrico „szövetséget kötöttek" Istennel és eldöntötték, hogy most is 'igent' mondanak. Chiara gondolkodás nélkül védte Francesco életét, akkor is, ha ezzel nagy kockázatot vállalt magára, elhalasztva a saját életének megmentésére irányuló kezelést. Csak a szülés után vetette magát alá a radikális gyógyításnak: a műtétnek, a kemoterápiának és a sugárkezeléseknek. A kis Francesco szép, egészséges kisfiúként születetett 2011. május 30-án. Ez idő alatt Chiara testileg kimerült, jobb szemére elveszítette a látását, majd egy éven át tartó emberfeletti küzdelem után 2012. június 13-án családja és barátai körében befejezte az őt üldöző „sárkány" elleni harcot – így nevezte ő maga a daganatot, a Jelenések könyvére gondolva.

Családja és barátai megerősítik, hogy ő a szent élet élő tanúja volt. Minden kísértés ellenére, a kemoterápia és a sugárkezelés nehéz hónapjaiban is tudott mosolyogni és vidám lenni a hozzá érkezőkhöz, felfoghatatlan módon a Gondviselésre bízva magát, nem aggódva sem családjáért, sem saját életéért, melyek nyilvánvalóan súlyos veszélyben voltak.

Róma város pápai vikáriusa vezette a temetés szertartását. Óriási ünnep volt, melyen több ezer ember vett részt, akik zsúfolásig megtöltötték a templomot és mindvégig énekeltek, dicsőítettek, tapsoltak és imádkoztak.

Kérdések az elmélkedéshez, majd *a párokban való beszélgetéshez és a beszámolókhoz:*

Hogyan kapcsolódnak a mondottak a te/ti gyermekvárásotokhoz?

Mikor jutottál el a meggyőződésre, hogy az élet szent, fogantatásának pillanatától kezdve?

Hogyan törekedhetnék segíteni gyermektelen vagy magzatukat elvett édesanyákon vagy párokon?

Havi elhatározás (Válasszatok családi állapototoknak megfelelően)

Édesanyák: férjem legyen első helyen életemben, nem a gyermekek! Édesapák: Szánjak több időt házastársamra, gyermeke(i)mre!

Keressük az alkalmat, mikor kell-lehet beszélni gyermekünknek az élet isteni értékéről. Korunk körülményeit figyelembe véve - 8-9 éves korban már jó beszélnünk nekik a gyermek születéséről (A pápai levél is sürgeti a gyermekek szexuális nevelését AL 280-286. Szólunk róla a).

Találjak alkalma(ka)t, hogy a közelemben levő rászoruló család(ok) felé (különösen, ha nem érkezik a várt gyermek) kinyilvánítsam szeretetemet.

Záró ima

Urunk, Mindenható Istenünk. Köszönjük, hogy gyermekeink által részt adtál nekünk a teremtés (az élet-adás) művében. Add, hogy akaratodnak, és a Szentháromságban élő szeretetnek megfelelően együtt neveljük őket, a köztünk levő szeretet egységében. Vezess bennünket szereted útján, hogy nyitottak legyünk az élet elfogadására. Add Szent Lelked világosságát, hogy észrevegyük a közelünkben élő sebzett családokat, kapcsolatokat, és találjuk meg a módját, hogyan lehetünk segítségükre. Segítsd azokat, akik bizonytalankodnak a megfogant élet vállalásában. Adj ajkunkra megfelelő szavakat, hogy megfelelő pillanatban támaszai lehessünk ilyen embertárainknak. – Megváltó Jézusunk! Add, hogy mindennap megújuljunk egymás iránti szeretetünkben, és ebből fakadóan a gyermekeink iránti szeretetben, valamint minden ránk bízott család és embertárs iránti szeretetben. – Ámen

Záró ének*:* a bevezetőben jelzettek közül

7. A családok és a lelkipásztorkodás
(AL 6. f.)

Bevezető ének
Indulj és menj, hirdesd szavam…
Áldalak jó Uram…
Jöjj el teremtő Lélek jöjj el…

Bevezető ima
Mennyei Atyánk! Ferenc pápa és a szinodus szavai mély meghívás számunkra: A katolikus családoknak „meg kell mutatniuk, hogy a család evangéliuma válasz az emberi személy legmélyebb vágyaira: méltóságára és teljes megvalósulására, a kölcsönösségben, a közösségben és a termékenységben." (200, 201). Urunk! Tapasztaljuk mennyire vágynak embertársaink ezekre a kincsekre: a kölcsönös szeretetre, a boldog családi közösségre, és mennyire szenvednek ezek hiányáért, sérüléseiért. Segíts megértenünk, hogy a családról való tanúságtétel a katolikus családok feladata. Soha ne felejtsük, hogy a házasság szentségének és a családnak kegyelmeit nemcsak magunk számára kaptuk, hanem azért is, hogy segítsünk másokat is eljutni arra az örömre, amelyre házasságunk által Te vezettél el bennünket. Áldd meg Egyházunkat és lelkipásztorainkat! Add kegyelmedet, hogy velük összefogva tudjunk segíteni környezetünk családjainak, a családra vágyóknak és a sebzett családoknak-kapcsolatoknak, hogy megtalálják az utat Feléd, és a Benned beteljesült élet felé. Ámen

Kérdések a tapasztalatok-megosztáshoz
Milyen (lelki) élményeid voltak a múlt hónapban?
Múlt találkozónkon az élet isteni értékéről, valamint az életadás kegyelméről és különböző útjairól elmélkedtünk. Megjelent e gondolat benned az elmúlt időben?
Édesanyák: miként sikerült fejlődnöd abban az irányban, hogy férjed legyen első helyen életedben, nem a gyermekek?
Édesapák: Hogyan sikerült előrelépned abban, hogy több időt szántál házastársadra, gyermeke(i)dre?
Hogyan sikerült beszélned gyermekeitekkel a születés titkáról? vagy a szexuális felvilágosítás gyermekhez illő témáiról?

Isten Igéje: Jn 2,1-11 Jézus törődik egy fiatal párral. Családi ünnepen teszi első csodáját.

Átgondolandó téma A szinódusi pápai buzdítás új és teljesebb cselekvésre hívja a családok érdekében a lelkipásztorkodást, a plébániákat és elsőként magukat a családokat. E témát a 6. fejezet foglalja össze.

A családok küldetése
Alapvető kijelentése: **„***A keresztény családo*k, a házasság szentségének kegyelméből fakadóan a *családpasztoráció elsődleges alanyai* (felelősei). Mindenekelőtt azáltal, hogy a házastársak és családok a család-egyház tanúságát nyújtják," továbbá hogy konkrétan segítik a környezetükben élő családokat és házasságra készülőket.
„Az Egyház alázatos megértéssel akar közeledni a családokhoz, és az a kívánsága, hogy minden egyes családot kísérje az útján adódó nehézségek legyőzésére" és küldetésének megtalálására. „Ahhoz, hogy a családok a lelkipásztorkodás egyre aktívabb alanyaivá lehessenek, nem elegendő a lelkipásztori tervekbe beleszőni valamiféle általános törődést a családokkal, hanem meg kell újulnia az egész lelkipásztorkodásnak: A család belseje felé irányuló evangelizáló és kateketikai erőfeszítésre" van szükség (200).

Fontos ismernünk az olvasott sorokat és a következőket, hogy lássuk, mennyire szeretne törődni a szinódus és a pápa a házaspárokkal, családokkal. Tudnunk kell, hogy Magyarországon (és legtöbb európai országban) nagy a paphiány, és nálunk különösen is lassan kelnek életre a megújulási folyamatok. A pápai levél és a szinódus sokszor megfogalmazza, hogy legnagyobb reményüket a család-csoportokba, -mozgalmakba és az egyház iránt elkötelezett családokba vetik. Mert ők azok, amelyek máris sokat tesznek a családok gondozásáért, és amelyek képesek további lépésekre a pápai levélben megfogalmazott fontos célok elérése érdekében. Ilyen értelemben olvassunk tehát e tervekről, feladatokról.

A plébániai családgondozásról

A családok lelkipásztori segítésének első helye a plébánia. A plébániai családgondozásra vonatkozóan az AL-nak több irányelvet fogalmaz meg:

a) „*A család küldetése* magában foglalja a házastársak termékeny kapcsolatát, a gyermekek nevelését, a *házasság szentségéről való tanúságtételt,* valamint *más párok felkészítését a házasságra* és a *nehézséggel küzdő párok* vagy családok baráti *kisérését*." – Annak érdekében, hogy a családok képessé váljanak e küldetésük teljesítésére, a lelkipásztorkodásnak, az elkötelezett párok segítségével „fel kell ajánlania *olyan képzési programokat,* amelyek táplálják a házaséletet", és annak missziós voltát (RF 66; vö. 202).

b) A szülők képzésére jó alkalom az is, hogy „legyenek tevékenyen *bevonva a keresztény beavatás szentségeire felkészítő programokba*" (279; RF 67).– Ez a *keresztelendő,* első*áldozáshoz járuló* és a fiatalabb korban bérmálkozó gyermekek *szüleire vonatkozik.* - Több országban, és hazánkban is több plébánián gyakorlat, amit az egyház már korábban is előírt,[7] hogy az elsőáldozó gyermekek oktatásakor első célnak a szülők hitbeli elmélyítését tekintsék. Hisz nélkülük a gyermek úgyis elmarad a templomból a szentségek vétele után. (Egy kreatív módszer ismerős külföldi országokban, mely elsőként a szülőket készíti fel, majd az ő feladatukká próbálja tenni, hogy adják át az evangéliumi anyagot gyermekeiknek.) Ebben példamutató szerepet kell vállalniuk az elkötelezett családoknak.

c) A szinódus a plébániai lelkipásztorkodás- és a keresztény családok feladataként jelöli meg azt is, hogy „biztosítsanak lehetőséget arra, hogy *kis családközösségek jöjjenek létre* (RF 90), illetve hogy a plébánián élő család-közösségek, család-mozgalmak és társulatok harmonikusan összekapcsolódjanak" (202).

A jegyesek felkészítése

Az AL a jegyesek felkészítésében (hasonlóan, mint a kisgyermekük keresztelésre készülő szülők felkészítésében) való közreműködést a házaspárok és családcsoportok küldetésének látja (amint ez több hazai plébánián is megvalósul). A házasságra való felkészítést jelentősen el kell mélyíteni, írja a dokumentum. Mert ennek feladata nem csupán a házasságra vonatkozó alapismeretek átadása, hanem a bevezetés a keresztény *életbe és az egyházi közösségbe* (hiszen ez még nem valóság a házasságra készülők többségének életében) (206). A dokumentum hív, hogy a kurzusok vezetésében „olyan házaspárok is vegyenek részt, akik *képesek kísérni a jegyeseket az esküvő előtt, majd a házasélet első éveiben.*" - Súlyt kell fektetni a jegyesoktatás során a velük kialakítandó „*személyes kapcsolatra*", amely „hozzájárulhat ahhoz" hogy „szívük fokozatosan megnyíljon Isten tervének teljességére" és közelebb kerüljenek az egyházi közösséghez (RF 58; vö. 207, 217). „*A házasság első éveiben* különösen szükség van a lelkipásztori *kísérésre"* - írja (223), mert ilyenkor szoktak az első nehézségek fellépni (a válások jelentős aránya a házasság 1-2. évében történik). Nagy

[7] vö. Catechesi Tradendae (1979) 43; Katekézis általános Direktóriuma (1997), 59, 173-176

erősítést nyújt a fiatalok számára, ha segíteni tudjuk őket egy házas-csoportba való bekapcsolódásban.

Figyelemreméltó a pápai levél megállapítása: hogy külön figyelni kell azokra is, akik már évek óta együtt élnek. Mert a hosszabb együttélés gyakran nem egymás iránti elkötelezettségük érettségét jelzi, hanem sokan inkább belesodródnak a házasságba, majd sokan rövidesen el is válnak. Az együttélők kapcsolati lelki érleléséhez segít, amit több plébánián gyakorolnak már, hogy meghívják a párokat (miután elmondták nekik a házasság előtti együttélés tudományosan is kimutatott kárait vö. 15. f.), hogy hagyjanak fel a testi együttéléssel, mert ezzel lehetővé teszik maguk számára egymás mélyebb megismerését és a hit melletti döntést. Ez sokak esetében nagyon jó gyümölcsöket terem. (E felhívások akkor válnak majd teljesen irányt adóvá, ha püspöki karunk, illetve annak család-bizottsága vagy egy-egy egyházmegye hivatalos irányelveket fogalmaz meg a kényes kérdésekkel, illetve azok alkalmazásával kapcsolatban.)

A családgondozás megerősítése

Hogy mennyire szeretné az egyház erősíteni a családokat, mutatják az irányelvek is, melyek előírják a lelkipásztorok és a segítők képzését, egyrészt a család-gondozásra, másrészt arra, hogy ráébresszék a családokat a küldetésükre.

a) 202. A családok felé irányuló pasztorációval együtt szükséges „a papok, diakónusok, szerzetesek és szerzetesnők, hitoktatók és lelkipásztori munkatársak megfelelőbb képzése," illetve a lelkipásztorkodásban részt vevők komoly *továbbképzése* a család-gondozás terén.

b) 203. A tanulmányaikból kikerülő *papjelöltek*, és hasonlóképp minden teológiát tanuló személy, nyerjen megfelelő képzést a családok gondozásának területén. (A pont részletesen megfogalmazza, milyen új témáknak kellene bekerülniük a papok és lelkipásztori segítők képzési anyagába, illetve a papokat képző szemináriumok tervébe.)

c) 242. A szinódus arra is hív, hogy minden egyházmegyének *„speciális egyházmegyei központot"* kell létrehoznia, a családok gondozásának, valamint a továbbképzések biztosításának érdekében: hogy „a papok, szerzetesek és világiak megtanulják, *hogyan kell gondoskodni az összes családról*." (242; vö. RF[8] 77).

Ennek az egyházmegyei központnak munkatársairól ezt írja: 1. Legyen egy főállású felelőse, akinek feladata az egyházmegyei családpasztorációnak és a kapcsolatos képzéseknek koordinálása, valamint a közreműködés a családközösségek létrehozásában minden plébánián. 2. Alkalmazzanak egy *főállású családterapeutát* és mediátort, a sebzett házasságok gyógyítására. - Az ő kinevezése a legsürgetőbb, hiszen különböző országok tapasztalata igazolta, hogy a polgári válást már kérelmező pároknak több mint fele visszavonta a válási keresletet a közvetítővel való kötelező beszélgetések után (242). 3. A központhoz tartozzon képzett jogász is, „aki a tanácsot tud adni a különvált vagy *válságba került házaspároknak*, és olyanoknak is, akik a házassági per előzetes vizsgálatára készülnek" (244); továbbá aki más egyházjogászokkal együtt segíteni tud a házasság érvénytelenségét kérő keresletek átfutási idejének gyorsításában.

Összefoglalva: Az egyháznak, illetve a szinódusnak és a pápának család-gondozási tervei közt szédítően nagy és fontos feladatok jelentek meg, pedig itt csak a legfontosabbakkal ismerkedtünk. Jó, hogy az Egyház legfőbb vezetője a Szentlélek; hogy Rá bízhatjuk Egyházunkat, önmagunkat. De hitünk mindig megkívánja a cselekvést, a közreműködést is.

---

[8] A 2015-ös rendes szinódust összefoglaló zárójelentés, a Relatio Finalis (=RF). A pápai levél ennek nem minden döntését idézi, mert ezek olykor inkább az európai viszonyokat tartják szem előtt; de számunkra, európaiak számára ezek irányadóak.

Életpéldák: 1. *Egy édesanya meséli: Kislányom 3-4 hetes lehetett, amikor valósággal berontott konyhánkba egy asszony, akit nemrég ismertem meg, és sírva, kiabálva elmondta, hogy most jött a kórházból, és gyermekéről gyermekbénulás diagnózist állapítottak meg. Közben karjába vette pici lányomat, és mintegy a sajátját, simogatni kezdte. Majdnem kicsattant a számon, hogy tedd le, és menj el, hisz most jöttél a kórházból. Nehogy az enyémet is megfertőzd! Aztán az jutott eszembe, de hisz ez az anya most nagyon szenved, nem küldhetem el. Bevittem a másik szobába és hosszabban végighallgattam. Próbáltam megnyugtatni, a jó Isten felé irányítani lelkét. De amikor elment és újra kislányomhoz mentem, teljesen összeroskadtam: hátha mégis megfertőzte őt. Az villant fejembe, hogy be kell zárnom az ajtót, nehogy máskor is ilyen történjék. De kis idő elteltével eszembe jutott – ami reggeli imámban is szerepelt –, hogy nemcsak a saját gyermekemben kell Jézust szeretnem, hanem másében is. Több napig gondolkoztam ezen, és arra indított, hogy – helyes óvatossággal – jobban kezdjek el törődni ismerős kismamákkal. Férjemmel is beszélgettünk erről, s a maga módján ő is próbált hasonlóan tenni. Ahogy gyermekeink nőni kezdtek, rendszeresen elmentünk családcsoportunk találkozóira, vagy egyikünk-másikunk meglátogatott rászoruló családokat, házasokat. Törekedtünk mindig elmondani gyermekeinknek, hol voltunk, mit csináltunk, hogy ne azt érezzék, tőlük vesszük el az időt. Ezután gyermekeink kezdtek rákérdezni, hogy hogy van egyik vagy másik család, és hogy mikor látogatjuk meg ismét őket. Úgy éreztük sikerült megtalálni az egyensúlyt, hogy elsősorban törődjünk egymással és saját gyermekeinkkel, de másokra is jusson időnk. Remélhetőleg gyermekeink is tanulnak ebből, mert valamiképpen ők is részeseivé válnak, hogy segítünk másoknak, és ők is örülnek ennek.*

2. Egy plébánia családcsoportjai olvasták Ferenc pápának Evangelii Gaudium c. apostoli buzdítását, amelynek lényegi témája a küldetés, a misszió. Megérintette őket a felhívás. Tervet készítettek, hogy miben tudnak többet tenni a plébánián, és elhatározták, hogy jobban törekedni fognak figyelni más családokra, és a rászoruló párok megszólítására. Több sebzett vagy erősítésre szoruló párt is találtak, akik szívesen bekapcsolódtak volna egy csoportba. Így őket szétosztották, hogy 1-1 családközösségre 1-2 erősítésre szoruló család jusson. E párok azóta általában a gyógyulás útjára léptek.

3. Családok misszióba. Ha beírjuk a keresőbe, hogy „missziós család", azonnal kijön több válasz, melyek nagy arányban a misszióba menő kis egyházak családjait mutatják be. Sokan közülük a családalapítás után vagy kis gyermekekkel is elmennek pogányok közé, hogy hirdessék az evangéliumot. – Vannak katolikus mozgalmak is, melyeknek családos tagjai is vállalják, hogy misszióba küldjék őket, országon belül, vagy pogány népek közé is. Ilyenek pl. a Neo Katekumen mozgalom, és a Fokolára Mozgalom családjai közül is sokan.

Kérdések az elmélkedéshez *majd a beszélgetéshez:*

Tekintsük át az AL-nak a családról és lelkipásztorkodásról szóló fejezetének azokat a feladatait, amelyek bennünket érinthetnek. Elmélkedjünk ezekről a következő kérdések alapján, majd beszélgessünk róluk:

Miközben saját házasságunk és családunk számára elsőként kell időt biztosítanunk, - milyen lehetőségeket találhatunk a környezetünkben élő házaspárokkal való kapcsolat felvétele érdekében? (Hol tudunk szeretetteljes kapcsolatot teremteni velük vagy megszólítani őket, hogy kapcsolat kezdődhessék?)

Miként vezethetnénk el a környezetünkben élő családokat család-közösségbe? (Pl. hogyan rendezhetnénk számukra meghívó alkalmakat, mint egy kirándulást vagy családias ünnepet?)

Mit tehetünk a jegyeseknek vagy a gyermekük keresztségét kérő szülőknek a felkészítése-, és a keresztény közösségbe való bekapcsolása érdekében? (Ha ez nem gyakorlat még plébániánkon, lelkipásztorunknak kell kifejezni erre való készségünket.)

Közösen megbeszélendő:

Közösen tervezzünk ünnepet, kirándulást, nyaralást stb., amelyre meghívhatunk csoportunkon kívüli és szeretetre (vagy hívő közösségre) szoruló családokat is.

Elhatározás a jövő hónapra:

Minden nap (reggeli vagy esti imában) ***újítsuk meg házaspári szeretetünket***. Reggeli imánkban éljük át, hogy Isten velünk van és vezet, és bármi áll is előttünk a nap folyamán, az Ő szeretete és öröme azt is betölti.

M**inden nap *újítsuk meg küldetés-tudatunkat* is**, embertársaink és más házaspárok felé.

Záró ima: *Urunk Jézus! Arra hívsz, hogy legyünk a boldog családi élet tanúi, a családok apostolai. Hogy adjuk át másoknak is a kegyelmi kincseket, amelyeket kaptunk. Erősíts meg bennünket, hogy ne hagyjuk elragadtatni magunkat a munkától, a gondoktól, az esetleges szenvedésektől sem, hanem minden nap újra és jobban éljük át a házasság szentségének kegyelmeit, és a szeretetünket egymás és gyermekeink iránt. Add, hogy ebből fakadóan napról-napra újra fedezzük fel a házasság örömét, és a vágyat, hogy ezt továbbadjuk másoknak. Segíts, hogy a következő hónapban nyitott lélekkel, és szemmel járjunk, hogy felfedezzük, mit tudunk tenni más családok segítése érdekében is. Ámen.*

Záró ének újra a bevezetőben énekeltek

8. találkozó
A gyermekek nevelésének megerősítése
(7. fejezet)

Bevezető ének javaslat
Azt szeretném, ha a két szemed, boldogan nézné az életet…
Az Úr a pásztorom, jó pásztor Ő

Kérdések a tapasztalatok-megosztáshoz
Milyen kegyelmi tapasztalataim vagy nehézségeim voltak a múlt hónapban?
Milyen tapasztalatom volt életemben a nevelés vonatkozásában, amit hasznosítani tudok?
Mit tudtam tenni, ami kapcsolatos családunk vagy az én „lelkipásztori" küldetésemmel?

Bevezető ima – Verses könyörgés gyermekeinkért
Buzgó imában, hittel kérünk, - mindenek Atyja, Istenünk:
Szentlelkedet ajándékozd nékünk, - tanácsodat megértenünk,
hogy korán neveljük neked - a ránk bízott gyermekeket!

Mint legelőd juhait, őket - Te gondozod és vezeted.
Hogy semmi el ne vonja tőled, - védve, szívünkre helyezed,
hogy Teneked őrizze meg - életüket a szeretet.

Szülők szívében szereteted - szent zálogát szemlélhetik.
Szülői szívek őket már az - örök otthonhoz köthetik.
Neked szenteltek legyenek! - Neked nőjenek, érjenek!

Bár örökölnék üdvösséged - holtig híven mindannyian!
Könnyítsd terhüket! Nyújts segítséget - korunk nehéz próbáiban!
Szent kezed adjon vagy vegyen, - csak minden javukra legyen!

Javukra és dicsőségedre - Rád bízzuk őket. Hű kezed
legyen mindig segítségükre, - hogy jók és tiszták legyenek!
S ha mi nem leszünk már velük, - Te légy útjuk, eledelük!

Álld meg őket borúban, fényben! - Add, hogy boldogok legyenek.
s egykor, áldásunktól kísérten - biztosan célhoz érjenek,
hogy ott dicsérjünk szüntelen - örökre együtt! Így legyen!
(Fr. A. Koethe - Ford.: Túrmezei Erzsébet)

Szentírás – Ef 6,1-4; Sir 30,1-13

Témánk *a Nevelés*
Ferenc pápa levelében külön fejezet szól a nevelésről. A pápa felelős szeretettel írja: 259. „Mivel a családok nevelői feladata különösen is jelentős, és napjainkban nagyon bonyolulttá vált, kiemelten szeretnék e témával foglalkozni."

Hol vannak gyermekeink?
260. „A család nem mondhat le arról, hogy a támogatás, a vezetés helye legyen. Nem szabad kitérniük a kérdés elől: kik szórakoztatják és mulattatják gyermekeiket, kik azok, akik

a képernyőkön át beférkőznek a lakásukba, kik azok, akiknek a vezetésére bízzák őket szabadidejükben. - Csak a *velük töltött idők* és az idejük kitöltésére teremtett egyéb jó alkalmak teszik lehetővé az ártó hatások elkerülését, amikor egyszerűen és szeretettel beszélhetünk velük a fontos kérdésekről."

Gyakorlati kiegészítés: Sok szülő szinte elkerülhetetlennek tartja, hogy a 10 év feletti gyermeket elsodor a *„kortárs-csoport"*. Ez valóban megtörténik, ha a szülőknek nincs elég ideje foglalkozni, beszélgetni a gyermekkel, s kimutatni iránta szeretetét. Rohanó szülőknek este sokszor csak arra van ideje, hogy serdülni kezdő gyermekeiket leszidják mulasztásaik miatt. Pedig a dicséretre és a szeretet megnyilvánulásaira legalább *kétszer annyiszor* volna szüksége, mint ahányszor a szemrehányás elhangzik! Pótolhatatlan a beszélgetés, a szeretet kimutatása a serdülők számára is (a dicséret, az ölelés), az együtt töltött idő (játék, kirándulás), ha meg akarjuk őket óvni a kortárs-csoporttól, amely nagy eséllyel rossz felé vezet. A szeretet által viszont a 10. sőt 14. év feletti is a család tagja tud maradni, és felnőni annak értékrendje szerint. (Kiváló könyv erről: G. Neufeld, Máté G.: A család ereje. Bp. 2014)

A gyermekek etikai nevelése – párbeszéddel, rávezetéssel

263. A nevelő felelőssége: *szeretettel és tanúságtétellel bizalmat ébreszteni a gyermekekben, és szeretető tiszteletet kelteni bennük.* Ha a serdülő nem érzi, hogy tökéletlensége ellenére is értékes a szülei számára, az mély sebeket üt benne.

264. A szülői feladat az *akarat nevelése*. 271. De egy gyermektől, fiataltól csak olyat kérjünk, ami nem követel tőle aránytalanul nagy áldozatot. A normális az, ha olyan *apró lépéseket* várunk el tőle, amelyeket meg tud érteni, illetve arányos lemondással járnak. Mindig folyamatról van szó, mely a tökéletlenségből tart a nagyobb teljesség felé.

E rész összefoglaló mondanivalója: „Az erkölcsi nevelésnek *aktív módszerekkel* és *nevelői párbeszéddel* kell megvalósulnia." Továbbá r*ávezető* jellegűnek kell lennie, hogy „a gyermek *maga fedezhesse fel a meghatározott értéket*." (264)

Gyakorlatban: Arról, amit a pápa mond, egy ideje beszél a modern pedagógia, de kevés szülő gyakorolja ezt: a párbeszédes rávezetést. E *rávezető párbeszéd* elkezdésére a gyermeknek egy-egy visszatérő hibája lehet alkalom. (El lehet kezdeni már 5 éves kor táján, és használható a serdülő korban is.)

Kisebbek esetében kezdjük ilyen biztató szavakkal: „Most már nagy vagy. Rossz, ha anya meg apa szól mindenért. Meg kell tanulnod uralkodnod magadon, és szüleid segíteni fognak ebben, hogy így igazán naggyá, önállóvá válj! Most menj el 15 percre, és fogalmazd meg te magadnak (ha tud írni, írásban), miként tudod elkerülni, hogy ezt (az előbb elkövetett és megbeszélt hibát) máskor ne kövesd el. Közben anya és apa is megfogalmazzák az ő javaslatukat."

Ha a gyermek visszajön, megbeszéljük, sikerült-e jól megfogalmaznia a választ. Ettől kezdve a szülők feladata (ideális esetben) csak az, hogy segítsék a gyermeket *saját elhatározásának* betartásában. Ha sokszor nem sikerül az elhatározást betartani, a gyermekkel magával fogalmaztassuk meg, mi volna az alkalmas *büntetés*, amely segít megerősíteni benne saját elhatározását. (Persze, a szülők minden esetben *jelöljék meg a határokat,* amelyeken belül a gyermek szabadon dönthet, illetve segítsenek helyesbíteni, pontosítani gyermeke tervét; de úgy, hogy a gyermek érezze, hogy ez lényegileg az ő döntése.) A szülők ezután segítsenek neki betartatni az általa tervezett büntetést is. Majd a hiba után nagy szeretettel biztassák őt az újrakezdésre. (Jó, gyakorlati könyv, mely még többféle hasonló tanácsot ad: Elaine Mazlish, Adele Faber: Beszélj úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy, hogy elmesélje - Gyakorlati tanácsok a sikeres szülő-gyerek kapcsolathoz. 2013)

A büntetés ösztönző ereje

268. *Föl kell ébreszteni a gyermekekben a képességet, hogy* tudják a másik bőrében érezni magukat, és fájlalni a szenvedését, ha rosszat tettek neki. Következetesen arra kell *tanítani, hogy kérjen bocsánatot és tegye jóvá* az okozott kárt. Egy szeretettel megintett gyermek egyidejűleg érzi, hogy figyelnek rá, hogy szülei elismerik a lehetőségeit. - Azt is fel kell ismernünk, hogy *bizonyos rossz tettek egy adott életkor* korlátaihoz kötődnek. Ezért ártalmas volna ilyenért állandóan büntetni.

269. A gyermekeknek egyidejűleg *szükségük van arra a tanúságtételre a szülők részéről, hogy nem engedik meg, hogy elragadja őket a harag.* – (S ha mégis elragadta, utána avagy az esti imában vallják meg a gyermek előtt, hogy hibáztak. De egyidejűleg mutassanak rá a gyermeknek, hogy ő váltotta ki a haragot. (Jó könyvek a témában: pl. J.Dobson: Fegyelmezz, megéri. Ugyanő: Akaratos gyerek, Harmat K. Sok kiadás.)

274. A család az emberi értékek első iskolája. 276. A gyermek *a családi környezetben* tanuljuk meg a közelséget, a törődést, a köszönést. Itt *törik szét az önzés első köre, hogy fölismerjük: másokkal együtt élünk, akik méltók a figyelmünkre, udvariasságunkra, szeretetünkre.*

A hit továbbadása

287. *A* hit gyermekeknek való továbbadása terén legfontosabb a szülők példája, különösen *a szülők közötti szeretet-kapcsolat példája*. 288. Továbbá, *hogy lássák, hogy milyen fontos szüleik számra az imádság.* 289. Ha a látják, hogy szüleik nem veszekednek egymással, avagy „*a szolidárisak a szegényekkel* és más családokkal, főleg a rászorulókkal; ha elkötelezettek a közjó előmozdítása mellett és gyakorolják az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit," akkor ők egy *ilyen világban nőnek fel*, és ennek szemléletét teszik magukévá.

279. „*A keresztény közösségeknek támogatást kell nyújtaniuk* a család nevelői küldetéséhez." 297. „Újjá kell élesztenünk a családok és a keresztény közösség szövetségét", hogy a növekvő gyermekek erőt meríthessenek abból, hogy családban tapasztalt értékeket mások is élik. - *Gyakorlat*: A szinodus egyik fontos felhívása, hogy minél több családot segítsünk eljutni család-közösségekbe. Ez egyrészt fontos a két szülő kapcsolatának erősítése szempontjából, másrészt a gyermekek nevelésének szempontjából.

A szinódus többször szól „*a katolikus iskolák* jelentőségéről, melyeknek fontos szerepet kell betölteniük a szülők nevelési kötelességének támogatásában." (279) *Gyakorlatban*: E téren a szülőknek tudniuk kell, hogy az ilyen iskola sem menti fel őket a nevelés felelősségétől. Bár vannak jó katolikus iskolák, iskoláink egy részét az egyház átvette az államtól, s nem nevezhetők még keresztségnek. Az is előfordul, hogy egy egyházi vagy szerzetesi iskola sem képes megvalósítani a mélyen keresztény nevelést, mert az ott tanulók egy része nem hoz vallásos tapasztalatokat a családjából. - Egyszóval: a katolikus iskola sokat adhat (védhet a mai világ egyre szélesebb körben terjedő erkölcstelen légkörétől), de csak akkor igazán hatékony, ha a szülői nevelés háttere is biztosítva van.

Történet: 1. *Egy édesanya írja saját emlékeit összefoglaló, nevelésről szóló könyvében: Gyermekeim kicsi korában ismételten észrevettem, hogy tudatosítanom kell – érzéseimmel szembefordulva – hogy ezek a gyermekek nem az enyém, hanem Istené. Amikor növekedtek, és szóba került, hogy nemsokára kirepülhetnek, félelem vett erőt rajtam, s csak az imádság adott erőt ugyanannak tudatosítására, hogy gyermekeimet a szabadságra kell nevelnem, hogy majd a tudjanak a maguk lábára állni. Mindez hozzájárult, hogy nagyobb figyelemmel forduljak férjem felé, és életemben elsődleges legyen a vele való kapcsolat, valamint vele együtt mindent megbeszélve neveljem-neveljük gyermekeinket.*

2. Egy 4 gyermekes család, a gyermekkel egyetértésben elhatározta, hogy adventben nem néznek TV-t, sem internetes vagy egyéb filmeket, s ezt az önmegtagadást Jézusnak ajánlják. A TV-t felvitték a padlásra, az internet használattal kapcsolatban közösen beszéltek meg

határokat. Helyette a legtöbb estén sikerült meggyújtaniuk az adventi koszorú gyertyáit, és közösen imádkozni, beszélgetni körülötte. Legtöbb este maradt idejük közös játékra vagy hosszabb beszélgetésre. Karácsony bekövetkeztével arra a közös döntésre jutottak, hogy „ez olyan szép korszak volt, amilyet még nem is éltünk meg; folytassuk tehát így." A TV-t fent hagyták a padláson. Beterveztek ugyan időnként egy-egy film megnézését, de a legtöbb időt a továbbiakban is a közös játékokra, beszélgetésekre, imára kívánták szánni. Egy fél év után ismét végrehajtottak némi módosítást a terven, de a lényegi irányt tartották, és nagyon elégedettek voltak vele.

3. Egy tanítónő arra kérte kisdiákjait, írjanak fogalmazást arról, mit szeretnének kapni a jó Istentől. A gyerekek le is írták kívánságaikat. A pedagógus este javította ki a dolgozatokat. Az egyik kis tanuló olyan megható kéréssel fordult Istenhez, hogy a tanítónő elsírta magát. A férje, aki éppen akkor ért haza, megdöbbenve látta, hogy felesége sír.

"Mi történt?" – kérdezte.

"Olvasd el ezt a fogalmazást, az egyik diákom írta." – felelte.

A fogalmazásban ez állt: "Uram, ma este kérlek, tégy meg valami különlegeset nekem: változtass televízióvá, mert így megbecsült tagja lennék a családnak, hiszen a szüleim így folyamatosan rám figyelnének. Ha ezt teljesíted, akkor több órát csak velem fognak foglalkozni. És akkor el tudom mondani, amit akarok, anélkül, hogy félbeszakítanának. A televízió különleges helyet foglal el családunk életében, édesapám mikor hazaér a munkából, csak vele foglalkozik, még akkor is, ha fáradt. Én nem vagyok ilyen szerencsés, édesanyám akkor sem kérdi meg, hogy vagyok, ha látja, hogy van valami baj, mert letörtnek és szomorúnak látszom. Arra vágyom, hogy velem is foglalkozzanak. Istenem, csak annyit kérek, lehessek én a televízió helyében."

Akkor a tanítónő férje azt mondta: "Istenem, szegény gyermek, milyen szívtelen szülei vannak." - A tanítónő kisírt szemmel közölte: "Ezt a fogalmazást a mi fiunk írta."

Kérdések az elmélkedéshez, beszélgetéshez

A következő kérdéseket a párok – a bevezető csend után - kettesben beszéljék meg. A 3. kérdéséről jó volna a végén közösen is beszélgetni:

1. Meghatározó kisebb és nagyobb gyermekek személyiségének, jövőjének alakulásában egyaránt, mennyi időt töltenek velük a szülők, s jut-e idő a velük való személyes beszélgetésekre, játékra, pihenésre is. Hogyan oldjuk meg ezt?
2. Hogyan fogjuk bevezetni a párbeszédes-rávezető nevelést – és annak első beszélgetésére mikor kerítünk sort?
3. Tervezzük meg a kommunikációs eszközök helyes használatát, és ennek kivitelezését gyermekeinkre alkalmazva!

Ima: *Szentháromság egy Isten, a közösség, a család példaképe. Hatalmas ajándék, hogy kapcsolatra teremtettél, hogy házastársat, gyermekeket, és még közössége is adtál nekünk. Gyermekeink nevelése nagy kegyelem, de sokszor érezzük súlyos tehernek is. Segíts ne felednünk, hogy csak Veled kell élnünk, és házaspárként a kölcsönös szeretetben, és akkor él köztünk a házasság kegyelme, s akkor Te tudsz vezetni. Add, hogy hittel, és bátran alkalmazzuk azt, amire a Szentírás, és az Egyház tanít, s a többit bízzuk Rád! Ne engedd, hogy lenyomjanak minket a napi munkák, vagy a sikertelenségek. Segíts, hogy mindig bizonyosak legyünk, hogy „az Istent szeretőknek minden a javukra válik!" Vezess, hogy hitünkből öröm fakadjon, és az örömöt tudjuk átadni házastársunknak, gyermekeinknek – s különösen a nehéz órákban! Urunk újra Rád bízzuk magunkat, gyermekeinket és a ránk bízott családokat is. Ámen!*

Elhatározás: Gyakoroljuk a párbeszédes, rávezető nevelést (és a korlátok megfogalmazását)!! - Használjuk **naponta a szavakat: köszönöm, kérem, bocsánatot kérek. Mindenkinek jusson dicséret minden nap!**

Záró ének - Adj erőt, hogy megnyílhassak, adj erőt, hogy befogadjak..
Jézus életem, erőm, békém…

9. találkozó
Házastársi és családi lelkiség
(AL 9. fejezet)

Ének javaslatok
Atyám tied vagyok, és szüntelen imádlak…
Fogadd el Uram szabadságomat…
Szeretnélek megtalálni önmagamban…

Tapasztalatok múlt hónapról
Milyen sikerrel jártunk a *párbeszédes nevelés* terén?
Milyen hatása volt a *„köszönöm, bocsánat, szívesen”* szavaknak, és a napi dicséreteknek!
Házastársi- családi lelkiségünk mely vonásait tartom a legfontosabbaknak?

Imádság
Istenünk! Házasságunkat a Szentháromság képmására teremtetted. Arra hívtál minket, hogy a szentségi kegyelem szüntelen újjáéledjen bennünk, és így legyünk „kis egyház”: szeretetednek, isteni életednek tanúi és továbbadói. Add tudatosítanunk, hogy sem egyenként, sem együtt nem vagyunk tökéletesek. De Te arra hívtál, hogy egyrészt fogadjuk el önmagunknak-, házastársunknak- és gyermekeinknek hiányait, másrészt folyamatosan segítsük egymást szeretetteljes elfogadásunkkal, és együtt haladjunk Feléd, a tökéletesedés útján. Szentlélek vezess minket, hogy megújuljunk imaéletünkben és szentmiséinkben, hogy ezek mindig alkalmak legyenek, kölcsönös szeretetünknek és házasságunk szentségi kegyelmének megújítására is. Jézus add, hogy így mind jobban a Te tanúid, lehessünk. Ámen

Szentírás Mt 5,11-16

Találkozónk témája *A házastársi és családi lelkiség*
Ferenc pápa levele önálló fejezetben foglalkozik a házasság és család lelkiségével. Így ír: 313. „A II. Vatikáni Zsinat a világiak apostolkodásával kapcsolatban már évtizedekkel ezelőtt felhívta a figyelmet, hogy a világiak lelkiségének sajátos arculatot kell öltenie a házasságból és családból fakadóan, és hogy a családi gondok nem idegenek lelki életük stílusától. Fogalmazzuk meg hát a családi élet kapcsolataiban kibontakozó sajátos lelkiség alapvető jellemzőit”.
A természetfölötti közösség lelkisége
314. „A Szentháromság jelen van a házassági közösség templomában. 315. Az Úr ott lakik a családban, annak minden szenvedésével, küzdelmével, örömével és mindennapos gondjaival együtt. A családi szeretet lelkisége ezernyi konkrét gesztusból épül, s ez az odaadás emberi és isteni értékeket egyesít, ha telve van Isten szeretetével. 316. XVI. Benedek mondta, hogy „ha becsukjuk a szemünket a felebarát előtt, Isten előtt is megvakulunk”; és hogy a szeretet az egyetlen világosság, amely mindig újra megvilágosítja a sötét világot *(vö. 1Jn 4,12).* Ezért akikben mély lelki vágyak élnek, nem kell úgy érezniük, hogy a család eltávolít a Szentlélek életében való gyarapodástól. Ellenkezőleg a házasság olyan adottság, amelyet az Úr felhasznál, hogy a misztikus egyesülés csúcsaira vigye fel a családtagokat.”

Imádságban egyesülve a húsvét fényében
317. „Ha a családnak sikerül Krisztusban összegyűlnie, akkor ő összefogja és megvilágosítja az egész családi életet. A fájdalmakat és problémákat az *Úr keresztjével egyesülve* élik át, és őt átölelve tudják elviselni a legnehezebb pillanatokat is. A család keserű óráiban olyan *egységben vannak az elhagyatott Jézussal*, amely el tudja kerülni a szakítást. Így lépésről lépésre elérik, hogy életszentségüket a Szentlélek kegyelmével házaséletükön

keresztül valósítják meg, részesedve Krisztus keresztjének misztériumában, amely a nehézségeket és a szenvedéseket szeretetáldozattá alakítja. Másrészt, az öröm, a pihenés, az ünnep és a szexualitás pillanatait is úgy élik meg, mint részesedést Krisztus feltámadásának teljességéből."

A *családon belüli imádság*

318."Tudjanak találni *mindennap legalább néhány percet, hogy együtt* álljanak az élő Úr előtt, mondják el neki gondjaikat, imádkozzanak szükségletekért, azért, hogy képesek legyenek szeretni, és adjanak hálát az életért. Ez az imádság nagyon jót tesz a családnak. Az imádság útja a *szentmisén* való közös részvételben éri csúcspontját, főként vasárnaponként, a pihenés napján. Az eucharisztikus vacsorán a házastársak mindig *megpecsételhetik* a húsvéti szövetséget, amely egyesítette őket, és így *tükrözik* azt a szövetséget, amelyet Isten a kereszten kötött meg egyházával és az emberiséggel."

A kizárólagos és szabad szeretet lelkisége

319. „A házasságban élők elhatározása, hogy teljesen csak egyvalakihez tartoznak, hogy együtt öregedjenek meg, tükrözi Isten hűségét. Aki nem szánja el magát arra, hogy örökre szeressen, egyetlen napig is nehezen szerethet őszintén. Ezért reggelenként, amikor *felébrednek, megújítják Isten színe előtt ezt a hűség-döntést,* bármi történjék is napközben. És esténként, *amikor aludni térnek, már várják az ébredést*, hogy folytassák ezt a kalandot, bízva az Úr segítségében. Így a házastárs a párja számára *jele és eszköze* az Úr közelségének, aki nem hagy bennünket egyedül: „Én veletek vagyok mindennap a világ végéig" *(Mt 28,20)."*

320. „Van egy pont, ahol a házaspár szeretete eléri a *legnagyobb szabadságot*, és az egészséges autonómia helyévé válik: amikor mindegyikük felfedezi, *hogy a másik nem az övé.* Senki nem tarthat igényt arra, hogy a szeretett személy legrejtettebb bensőjét birtokolja, egyedül Isten. A házastárs nem tarthat igényt arra sem, hogy a másik tökéletesen kielégítse minden igényét. Mindegyikük lelki útjának része – mondta Dietrich Bonhoeffer – segíteni a másikat hogy az „kiábránduljon" belőle, és ne tőle várja azt, ami kizárólag Isten szeretetének sajátossága. Az a *kizárólagos tér, amelyet mindkét házasfél fenntart Istennel való személyes kapcsolata számára,* nem csupán az együttélés sebeinek gyógyítását teszi lehetővé, hanem azt is, hogy Isten szeretetében megtalálják létezésük és együttlétük értelmét. Mindennap segítségül kell hívnunk a Szentlélek működését, hogy ez a belső szabadság lehetővé váljék."

A gondoskodás, a vigasztalás és a biztatás lelkisége

321. „A keresztény házastársak a kegyelem munkatársai és a hit tanúi egymás, a gyermekek s a többi családok számára. A család *a legközelebbi „kórház", amelyben kölcsönösen gondoskodunk egymásról,* és mindent családi lelkiségünk részeként élünk meg. Isten szeretete a konkrét szavakban mutatkozik meg, amelyekkel a férfi és a nő elmondja egymásnak házastársi szeretetét. Így mindketten az isteni *szeretetet tükrözik, amely erősödik a szótól, a tekintettől, a segítségtől, a simogatástól, az öleléstől.* Ezért a családalapítási szándék bátorságot jelent arra, hogy részt vegyünk Isten álmában; bátorságot arra, hogy vele együtt alkossunk; bátorságot, hogy vele olyan *világot építsünk,* amelyben senki nem érzi magát egyedül". 323. Mély spirituális tapasztalat *minden szeretett személyt Isten szemével látni* és fölismerni benne Krisztust. Csak így virágzik ki a gyengédség olyan fokon, hogy fölébreszti a másikban azt az érzést, hogy szeretik őt. Ez különösen akkor válik láthatóvá, amikor *figyelmességgel fordulunk a másik korlátai felé is.* 325. *Egy család sem tökéletes*, hanem fokozatosan ki kell bontakoztatnia szeretőképességét. Állandó meghívás ez, amely a Szentháromság közösségéből, Krisztus és az Egyház egységéből, és abból a szeplőtelen testvériségből fakad, amely az égi szentek között létezik. Minden családnak *a szüntelen*

törekvésben kell élnie. Ne veszítsük el a reményünket korlátaink miatt, de ne is mondjunk le a szeretet és a közösség teljességének a kereséséről, amelyre ígéretet kaptunk."

324. „A Szentlélek hatása alatt a házaspár nemcsak befogadja az életet a nemzéssel, hanem kilép önmagából, hogy *javait másokra árassza*. Ez a nyitottság megnyilvánul a vendégszeretetben is. Amikor a család befogad másokat és találkozik velük, különösen a szegényekkel és elhagyatottakkal, az Egyház anyaságának tanúja, részese. - A család akkor éli meg a saját lelkiségét, ha egyidejűleg létfontosságú *sejt a világ átformálására*."

Életpélda: ***Kis szent Teréz szüleit*** *Ferenc pápa az 2015 őszén tartott családszinódus alatt avatta szentté. Ők az első egyszerre szentté avatott házaspár, a házastársi lelkiség megélésének példaképei. „Hála Istennek két házastársat avathatunk szentté", mondta a szalézi bíboros, aki részese volt az ünnepnek, egy találkozón, hogy ezzel is hangsúlyozzuk, nemcsak papok és apácák lehetnek szentek, hanem világiak is, illetve hogy hangsúlyozzuk a családban megélt szentség lehetőségét és fontosságát;"*

Louis Martin (1823–1894) és Zelie Guerin (1831–1877) életükkel megmutatták, hogy a házastársi szeretet az életszentség eszköze, két személy által együtt megtett út az életszentség felé. Hatalmas szükség van a mindennapi életben megvalósított egyszerű spiritualitásra." Megvalósították azt, amit az egyházdoktor Kis Szent Teréz így fejezett ki: „Szeretni annyi, mint adni, mindent odaadni, végül saját magunkat is odaadni."

Kilenc gyermekük született, közülük négyen még gyermekkorukban meghaltak. A felnőttkort megélt öt lányuk közül valamennyien a szerzetesi életet választották.

Zelie fennmaradt levelei mesélnek az utókornak a család életéről. A 218 darab levél a család mindennapjairól szól, a gyermekek születéséről és négynek elvesztéséről. Minden reggel 5.30-kor misén vett részt a Martin család, együtt imádkozták az Úrangyalát és a vesperást, szigorúan az Úrnak szentelték a vasárnapokat, komolyan vették a böjtöt adventben és nagyböjtben. A levelek tanúskodnak a vidám percekről is, viccekről, játékokról; Louis szeretett horgászni és biliárdozni. Szegényeket hívtak meg ebédre és látogatták a betegeket. Lányaikat arra tanították, hogy a szegényekkel, kisemmizettekkel egyenrangúként bánjanak.

Amikor Zelie 46 évesen meghalt, Louis magára maradt öt leánygyermekével, s egyedül nevelte őket. Teréz még csak négy és fél esztendős volt akkor. (Magyarul is jelent meg könyv róluk. Brian McKevitt: Kis Szent Teréz szülei, Louis és Zélie Martin, Kairos, 2009.)

Kérdések az elmélkedéshez, majd a beszélgetéshez!

- Hogyan tudjátok megvalósítani házastársaddal, hogy a (közös) reggeli imában és a szentmisékben megújítsátok szentségi szövetségeteket – ahogy Ferenc pápa ajánlja?
- Mikor tapasztaltad, hogy ha odaadod magad és a fájdalmadat Jézusnak, vele átjutsz a fájdalomból az örömbe?
- Hogyan tudod elfogadni házastársadnak a tőled eltérő, hibásnak vélt tulajdonságait? Elfogadó szereteteddel miként próbálod előre segíteni őt?

(- Gondoltál-e már arra, hogy add át Istennek az életedet? Miben, mikor fedezted már fel, hogy családi életetek alkalom lehet az Istennel való egyesülésre?)

Elhatározás - Így olvastuk: „A házasok *életszentségüket* a Szentlélek kegyelmével *házaséletükön keresztül* valósítják meg: Egyrészt részesedve Krisztus keresztjének misztériumában, amely a nehézségeket és a szenvedéseket szeretetáldozattá alakítja; másrészt, az öröm, a pihenés, az ünnep és a szexualitás pillanatait is úgy élik meg, mint részesedést Krisztus feltámadásának teljességéből." – Legyen elhatározásunk a hónapra, hogy *az életszentség útját akarjuk járni,* az itt megfogalmazott módon.

Kapcsoljuk az előzőhöz elhatározásként egy másik olvasott mondat: „Reggelenként, amikor ***felébrednek, megújítják Isten színe előtt ezt a hűség-döntést***… És az *eucharisztikus*

vacsorán (is) *megpecsételhetik* a húsvéti szövetséget, amely egyesítette őket. - Ez életszentségünk útja.” (319)

Ima: Mint a találkozó elején (most még aktuálisabb)
Ének: Mint az elején.

10. találkozó

A törékenység kisérése – és az irgalmasság

(AL 8. fejezet)

Ének: Jézus néz rám a két szemedből…
Irgalmas Istenünk jóságát mindörökké éneklem.
Jó az Úrban bizakodni…

Megosztás a múlt hónapról, j*avasolt kérdések*:

Sikerült a kellemetlenségekben, szenvedésekben is köszönteni az elhagyott és feltámadott Jézust?

Sikerültek a közös imák (szentmisék), amelyekben meg tudtátok újítani házastársi szövetségeteket – hogy a szentség kegyelme megújuljon közöttetek?

Ismersz a jelen vagy korábbi életedben valakit(ket), aki példaadóan gyakorolta a felebarátok iránti irgalmasságot? Mennyiben példa ő számomra?

Imádság - *Szentlélek Úristen! Világosítsd meg értelmünket, hogy megnyíljon Jézus és az egyház irgalmasságról szóló tanításainak megértésére. Add, hogy tudjunk irgalmas szeretettel, megértéssel nézni elsőként családtagjainkra, majd minden embertársunkra, és kiemelten a sebzett vagy szenvedő családokra, vagy az olyan kapcsolatban élőkre, amelyek nem vezetnek a beteljesült életre. Szentlélek Isten, hálát adunk a szinódusnak és Ferenc pápának adott kegyelmekért, melyek által tanítanak bennünket, hogy ilyen új szeretettel és irgalommal nézzünk minden emberre, minden párkapcsolatra. Add, hogy magunkévá tegyük az egyháznak ezt a mindig megújuló, jézusi szeretetét. Ámen*

Isten Igéje: Jn 4,5-42 A szinodus az irgalmas párbeszéd példájaként idézi e részt. Jézus lehajol egy olyan nép tagjához, melyet a zsidók „kiközösítettek"; egy emberhez, aki bűnös életet él. Nem kioktatja őt, hanem szeretettel, fokozatosan vezeti el a bűn belátásához, majd jelzi neki a megtérés útját.

Témánk: *Elkísérni és integrálni a törékenységet (291–312)*

A következő gondolatok elsősorban az Egyház egészéhez és a lelkipásztorokhoz szólnak, de szólnak minden hívőhöz is. Hallgassuk, mit mondanak nekünk!

A katolikus társadalmi tanítás alapelve, hogy az Egyháznak mindenkihez van küldetése, de kiemelten a legszegényebbekhez.[9] A család-szinódusnak is alapvető felhívása, hogy a *világ legrosszabbnak ítélt helyzeteiben, és az ott élőkben is fedezzük fel 'az ige magvait', a transzcendencia keresését* (vagyis az evangélium 'magvait' és a természetfeletti sejtését), és erre építve keressük az evangelizáció útjait (RF 34 vö. 291,293).[10] Erről beszél Ferenc pápa a családokkal kapcsolatban is (vö. EG, MV): „Anyaként, feltétel nélkül szeretni minden családot, különösen azokat, amelyek nehéz időszakon mennek át. E*gyetlen családnak sem szabad azt éreznie, hogy az egyház magára hagyta vagy, hogy ki lenne zárva az egyház szeretetéből és öleléséből.*"[11] 291. Krisztus tekintetétől megvilágosítva „az Egyház szeretettel fordul azok felé, akik nem teljes módon részesednek életében, mert elismeri, hogy *Isten*

[9] vö. Populorum Progressio 74-75; Sollicitudo rei Socialis 42; Novo Millenio Ineunte 50; EG 198
[10] Hasonlóan ír az új evangelizációval foglalkozó szinódus üzenete Isten népéhez. Vatikán, 2012
[11] Ferenc pápa záróbeszéde a családszinóduson 2015. X. 24; vö AL 291

kegyelme az ő életükben is működik, s megadja nekik a bátorságot a jó megtételére, az egymással való szeretetteljes törődésre. Az Egyháznak vissza kell adnia nekik a bizalmat és a reményt, mintha egy kikötő *világítótornya* lenne, vagy az emberek közé vitt fáklya, hogy *világosságot adjon azoknak, akik elvétették az irányt* vagy viharban vannak."

1) Irgalmasságra szorulnak – a házasság szempontjából

Az AL 8. fejezete fejti ki legösszefoglalóbban az irgalmasság témáját, bár ez átjárja az egész dokumentumot.

a) A pápai buzdítás *sokféle rászorulót* felsorol a különböző fejezetekben, a házasság témakörében: az *elvált-elhagyottakat,* az *egyszülős családokat,* a *leányanyákat,* a sebzett körülmények között élő *gyermekeket*; a szülőket, akik fogyatékos gyermekeket nevelnek; családokat, amelyekben az apa hosszú ideig távol van, özvegyeket, öregeket, és azokat is, akik *anyagi krízisbe* kerültek. A szinódus szólt még több a *társadalom peremére szorult* csoportról, mint a *cigányok, hajléktalanok, menekültek,* társadalmilag megbélyegzettek, és kijelenti: „Jézus szavai félreérthetetlenek: Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek (RF 15, 21-25). Bármi legyen is állapotuk oka, támaszt és vigaszt kell találniuk a többi családnál, illetve a plébániai pasztorális szerveknél" (252, 246).

b) *Az elvált újraházasodottak*

A szinóduson sokáig téma volt az elvált újraházasodottak kérdése, mellyel részletesen foglalkozik a pápai levél.

Arra az elvre épít, amelyet már az 1980-as család-szinódus, illetve a Familiaris Consortio (84/e) megfogalmazott. Az elvált újraházasodottakat nem szabad „leírni", hanem jó pásztorként utánuk kell menni, hogy tovább segíthessük őket a jézusi úton (242).

Szent II. János Pál irányelveit idézve (vö. FC 33) az AL is felhív, hogy *ne használjuk soha* - és az ő esetükben sem - *e kifejezést,* hogy *'halálos bűnben élnek'.* Halálos bűnről olyankor beszélünk, ha valaki tudatosan és akarattal szembefordult Istennel, és így akar élni (301). „Az Egyház senkit nem ítél el örökre szólóan, hanem kiárasztja Isten irgalmasságát mindenkire, aki őszinte szívvel kéri azt." (296-297) „Egyetlen lelkipásztor sem lehet elégedett, ha azokkal szemben, akik 'szabálytalan' életállapotban élnek, csupán erkölcsi törvényeket alkalmaz", mintha ezek a kövek volnának, amelyeket rádobhat az elítélt személyre (utalás ez a farizeusokra, akik meg akarták kövezni a házasságtörő asszonyt) (305, 49). Az elváltakkal, akik új kapcsolatban élnek éreztetni kell, hogy az Egyházhoz tartoznak ők is, és hogy „*nincsenek kiközösítve*" (243). „A helyi közösségnek és a lelkipásztornak gondosan kell kísérniük e személyeket, főként, ha vannak gyermekeik vagy elszegényedtek." (242-243; FC 84/e).

A felbonthatatlanság ideálja - és az irgalmasság

Az irgalmas magatartás *nem jelenti, hogy az Egyház ne vallaná változatlanul „a házasság teljes ideálját*, amely Isten terve" (307, vö. 9, 62, 79, 299). Amikor a lelkipásztorok hirdetik az irgalmasságot, maguk is tapasztalják az elvek és az irgalom viszonyát. Hiszen „miközben az Egyház tanítását hirdetik, egyidejűleg segíteniük kell a híveket arra is, hogy sajátítsák el a törékeny testvérek iránti együttérzés logikáját, és kerüljék a túl kemény ítélkezést" (308). Ősi egyházi elv: a bűnt ítéljük el, nem a bűnöst. Az egyháznak feladata, hogy törvényeket is alkosson, amelyek az evangéliumi értékeket védik, de ezeket az irgalmasság szellemében kell alkalmaznia.

A szinodus változatlanul úgy határozott, hogy az elvált és újraházasodott személyek (amíg esetleg meg nem állapítják előző házasságuk érvénytelenségét) nem járulhatnak szentáldozáshoz és szentgyónáshoz. De ez a fentiek szellemében új, testvéri értelmet nyert. Ily módon ma *a lelkipásztoroknak és a hívő ismerősöknek* is *szeretettel meg kell értetniük* az elvált *újraházasodottakkal,* hogy amikor az egyház a házasság felbonthatatlanságát védi,

isteni értéket véd. És jelen helyzetükkel (azzal hogy ők nem áldozhatnak) nekik is küldetésük van: hogy legyenek tanúi a felbonthatatlanság értékének, pl. gyermekeik- és közösségük előtt. Ezért ne fájdalom-harag legyen lelkükben, hanem ajánlják fel áldozatul szenvedésüket, és használják ki a sokféle kegyelmi lehetőséget (amelyekről már Szent II. János Pál pápa is valamint a 2014-2015-ös szinódus és pápai levél is szól), amelyek által ők is egyesülhetnek Jézussal és építhetik az Egyházat. Ezek *a tökéletes bánat, a lelki áldozás, az egyház közösségében* való aktív részvétel, valamint a lelki vezetés is, amelyet kérhetnek.

2) Az irgalmasság kulcsfogalmai

Az apostoli buzdítás egészének és kiemelten a 8. fejezetnek van több kulcsfogalma, amelyek mind az irgalmas Jézus példájának követésére hívnak: *a megkülönböztetés, a fokozatosság,* és *az integráció*. Mit jelentenek ezek?

a) A megkülönböztetésről így ír: 293. „A lelkipásztorok feladata sokak helyzetének lelkipásztori *megkülönböztetése*, akik már nem keresztény házasságban élnek, hogy lelkipásztori párbeszédet kezdhessenek velük. A lelkipásztori *megkülönböztetésben* föl kell ismerni azokat az elemeket, amelyek elősegíthetik az emberi és spirituális növekedést. 298. Az új kapcsolatban élő elváltak nagyon különböző helyzetekben lehetnek, amelyeket nem szabad katalogizálni vagy szigorú kijelentésekbe bezárni, nem hagyva teret a lelkipásztori és személyes *megkülönböztetésnek*. Az Egyház elismer olyan helyzeteket, amelyekben a férfi és a nő, komoly okok miatt – mint például a gyermekek nevelése – nem tud eleget tenni a válás kötelezettségének. Van olyan eset is, amikor az egyik fél mindent megtett első házassága megmentéséért, és galádul elhagyták. A szinódusi atyák hangoztatták, hogy a lelkipásztori döntést mindig 'megfelelő *megkülönböztetés*' után kell meghozni."

b) Fokozatosság: Olyan lelkipásztorkodásra hív, amely megtanulta Jézustól, hogy „a legkisebbekhez" vagy a vallástól távolabb állókhoz is szólni tudjon, és képes legyen vezeti őket „a *lépcsőzetes* elmélyülés" útján: amely az „egyszerűbb" evangéliumi meghívásoktól halad az egyre „magasabbak" felé (38).

294. Az együttélés választása sokszor nem a szentségi házassággal szembeni ellenállásból, hanem kulturális vagy jelentéktelen körülményekből fakad. Ilyen helyzetekben értékelhetők a szeretetnek azon jelei, amelyek valamilyen módon tükrözik Isten szeretetét. Az összes ilyen helyzethez konstruktív módon kell közelíteni, keresve a lehetőséget, hogy az evangéliumi *teljesség felé vezető út* alkalmává alakítsuk ezeket. 295. Szent II. János Pál pápa is ebben az értelemben javasolta a „*fokozatosság* törvényét", tudva, hogy az ember „az erkölcsi jót a növekedés egymást követő szakaszaiban ismeri meg, szereti meg, és valósítja meg". Nem a 'törvény fokozatosságáról' van szó, hanem arról, hogy minden ember „*fokozatosan* halad előre Isten ajándékainak és szeretete követelményeinek magáévá tételében."

c) Integrációról így beszél az AL: 296.„Az Egyháznak minden embert segítenie kell, hogy megtalálja a módját, miként lehet részese az egyházi közösségnek! Nemcsak az elvált és újraházasodottakra gondolok, hanem mindenkire, legyen bármilyen helyzetben." 299. „Magamévá teszem sok szinódusi atya megfontolását, hogy azokat a megkereszteltek, akik elváltak és újraházasodtak, különféle lehetséges módokon *integrálni* kell a keresztény közösségekbe. Lelkipásztori kísérésük kulcsa az *integráció*: ne csak tudják, hogy az Egyházhoz tartoznak, hanem erről örömteli és termékeny tapasztalatuk is legyen." – „Nyilvánvaló, ha valaki úgy hivalkodik egy objektív bűnnel, mintha ez a keresztény ideál részét képezné, ebben az esetben van valami, ami elválasztja őt a közösségtől vö. *Mt 18,17*."

Befejezés: 310. Nem feledkezhetünk meg arról, hogy az irgalmasság nem pusztán az Atya tette, hanem annak ismérve is, hogy kik az ő igazi gyermekei. Az Egyház egész lelkipásztori tevékenységét át kellene hatnia a gyöngédségnek, mellyel a hívők felé fordul. Egyetlen igehirdető szava és tanúságtétele nem nélkülözheti az irgalmasságot a világ felé. 311. Az irgalmasság Isten igazságának legragyogóbb megnyilvánulása."

Életpéldák 1. Egy édesanya meséli*: Néhány háznyira tőlünk lakik egy második kapcsolatában élő nő párjával és 3 gyermekkel. Bevásárlás közben megszólítottam és beszélgetni kezdtünk. Elmondta, hogy ő is vallásos volt, de kényszer-válása után azt érezte, nem néznek rá jó szemmel a templomban, és ezért elmaradt. Istenre is haragszik, hogy ilyen szenvedésekbe engedte jutni őt. Van három gyermeke jelen kapcsolatából, akiket láthatóan szeretettel próbál nevelni. Meghívtam őt kisgyermekével kismama klubunkba, és előre szóltam oda járó társainknak, hogy fogadjuk őt külön szeretettel. Egy idő után kezdte magát jól érezni köztünk. Hívtuk jöjjön el velünk egy kirándulásra, majd amikor ott is jól érezte magát, hívtuk a szentmisére. Azt mondta, hogy őt nem fogadja be az egyház. Elmondtuk neki, mit tanít újabban az egyház az elváltakról, és hogy szeretne segíteni nekik is. Eljött velünk misére kicsi gyerekével. Bemutattuk az atyának, aki szeretettel fogadta őt. Az atya később egy beszélgetésre hívta, s egy idő után megtudtuk, hogy esetleg lehetséges az első házassága érvénytelenségének megállapítása (ha benyújt ilyen irányú keresletet). Akkor új házasságot köthetne, és újra járulhatna szentáldozáshoz. Nagyon boldog volt. De ekkorra már megértette, hogy addig is járhat templomba, imádkozhat, megbánhatja bűneit, és végezhet lelki áldozást…*

2. Ferenc pápát egyesek támadják, *miközben sokan megtérnek működését, szeretetét látva, beszédeit hallva, írásait olvasva. Mi a támadások oka?*

– A vádaskodások egy része hamis újság-hírekre alapoz, melyek egy-egy szót kiragadtak a pápa szavaiból, s félremagyarázták azt. Pl. hogy a pápa helyesli a homoszexualitást, írták. Valójában, amikor kérdezték, hogyan ítéli meg a homoszexuálisokat, azt válaszolta, „ki vagyok én, hogy megítéljem őket?” – E szavát magyarázta úgy a sajtó, hogy a pápa elfogadja a homoszexualitást. Pedig ő világosan elmondta, hogy ez az állapot egyfajta sebesülés. Nem fogadjuk el pl. hogy kapcsolatuk házasság lenne. De ítélni csak Isten dolga. Mi megértéssel és szeretettel forduljunk feléjük. - Máskor megkérdezte egy újságíró: Vajon a katolikusoknak akárhány gyermeket el kell vállalniuk? Azt válaszolta, hogy a katolikusok sem úgy szaporodnak, mint a nyulak, hanem joguk van Isten tervére figyelve tervezniük a gyermekek számát. Ebből az újság annyit hozott, hogy a pápa szerint sok katolikus család úgy szaporodik, mint a nyulak. A pápa másnap bocsánatot kért a nagycsaládosoktól szavainak meghamisításáért. - Többek azért háborogtak, hogy a pápa a jézusi szeretet gyakorlására hívta a katolikusokat, a menekültek, és migránsok iránt. Később Ferenc pápa többször különbséget tett: hogy van jogunk kiszűrni pl. a politikai céllal Európába utazókat vagy az ISIS katonáit. De ezekről már a média alig beszélt.

A legdurvábban azonban teológiai oldalról támadják a pápát. Azzal vádolják, hogy az irgalmasság nevében bizonytalanná teszi vagy megszünteti az egyház egyes ősi törvényeit és dogmáit. – A támadásokkal kapcsolatban fel kell idéznünk az azóta már szentté avatott XXIII János pápa történetét. Ő indította útjára a II. vatikáni zsinatot, és az általa bekövetkezett hatalmas egyházi megújulást 1959-ben. De e szent pápát is óriási támadások érték, pl. amikor egyetértésben a zsinati atyákkal helyeselte, hogy a liturgia 500 éven át kötelező nyelvét, a latint, cseréljék le a nemzeti nyelvekre, vagy hogy az 500 évvel ezelőtt bevezetett liturgikus formákat cseréljék át olyanokra, melyeket a mai ember jobban ért. Ekkoriban a kemény ellenállók a svájci Lefebre érsek köré tömörültek. Azt állították, hogy a zsinat és a pápa eltorzítja az ősi katolikus hitet. Lefebre-vel próbáltak tárgyalni a vatikáni felelősök, de amikor ő hajthatatlan maradt, elszakadt az egyháztól, egy csoport pappal és hívővel együtt. XVI. Benedek pápa újra próbált egyezkedni velük, hogy megszüntesse a szakadást, és megengedte, hogy ismét latinul misézzenek, háttal a népnek, és az 500 évvel ezelőtti liturgikus formákat használják a szentmisében. – Lefebre követőinek egy része, ez engedmények megkapása után, újra egyesült az egyházzal. De látható volt, hogy sokan ezután sem értették meg, hogy az egyháznak - miközben lényegi tanításai változatlanok - formáiban folyton meg kell újulnia,

hogy a változó korokkal és kultúrákkal párbeszédet tudjon folytatni. – A Ferenc pápa elleni támadások is leginkább az ő oldalukról jelennek meg. Mert a pápa – korunk *szinódusaival együtt - elutasítja azt a papi és keresztény magatartást, amely hagyományokra és jogszabályokra hivatkozva olykor durván megítéli mindazokat, akik nem élnek e szabályok szerint (akkor is, ha az illetők már egy vallás nélküli családban, világba születtek, és nem ellenségei a jézusi lelkületnek). A támadások szerint Ferenc pápa irgalmas útmutatásai elbizonytalanítják az egyházjog előírásait. Láttuk, hogy Ferenc pápa arra a magatartásra hív, amelyet Jézus gyakorolt: aki nem ítélte el pl. a házasságtörő nőt vagy a szamaritánus asszonyt (akiket a korabeli zsidó jog, vagy a mai egyházi jog is elítél), hanem az irgalmas szeretet által próbálta felemelni, megmenteni őket. A korábbi gondolatok pontosan bemutatták, hogyan érti Ferenc pápa az irgalmasságot: úgy, hogy közben nem függeszti fel az egyháznak vagy az evangéliumnak ideáljait. – Ferenc pápa példája az irgalmasságnak abban is, ahogyan az ellene irányuló támadásokat elviseli, és mindig mosolyogva és irgalmasan járja élete jézusi útját.*

Kérdések az elmélkedéshez és beszélgetéshez

Milyen esetekre emlékszel, amikor fel tudtad fedezni nem hívőkben az evangéliumi „ige magvait", az örök értékek keresését?

Sokszor keletkeznek bennünk ítélkező gondolatok. Hogyan tudunk ezeknek ellenállni, hogyan lehet eljutni Jézus irgalmas látásmódjára? (Ferenc pápa sokszor beszél erről 96, 323)

Milyen helyzetek jutnak eszedbe, amelyekben meg kellene valósulnia életedben *a megkülönböztetés, a fokozatosság vagy az integráció* elveinek, mint az irgalmasság megnyilvánulásainak?

Megbeszélendő nyárra:

Nyári találkozások – tábor stb.

Záró ima: *Mint a bevezető ima – vagy imádkozzunk saját szavainkkal (körben), tárjuk hálaadásunkat és kéréseinket Jézus elé!*

Elhatározás: 1. **Ha ítélet támad bennem**, lélekben **húzódjak vissza a lelkemben élő Jézushoz**, és kérjem: Te meghaltál őérette is, segíts, hogy a Te irgalmas szemeddel tudjam látni őt!

2. Nyár folyamán különösen figyeljünk a **napi imádságra**. Mert a változó programok könnyen elsodorják azt. De élővé teszi a nyarat, ha élő az imádság

Befejező ének: Jézus néz rám a két szemedből…

II. év anyaga

11. A szeretet öröme – a családban

Bevezető énekek. Boldogság öröm az életem…
Áldott legyen az Úr Alleluja, Alleluja…
Dicsérje minden nemzet…

Kérdések a tapasztalatok megosztásához: *(Egy kérdést válassz ki, s arra válaszolj. Figyeljünk, hogy a bevezető megosztás ne legyen hosszabb 40 percnél, hogy maradjon időnk a téma feldolgozására is. Homokóra segít az idő betartásában.)*

Mi van a lelkedben, amit megosztanál nyaradról vagy utóbbi napjaidról?
Hol találkoztál Istennel az elmúlt időben?

Bevezető ima:

Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy ismét együtt lehetünk! Áldd meg mai együttlétünket! Jézus add, hogy egymás iránt olyan szeretettel legyünk itt, hogy közöttünk lehess! - Ma az örömről elmélkedünk. Ferenc pápának „A szeretet öröme a családban" c. szinódusi pápai buzdítása arra hív, hogy életünkkel kiáltsuk a világba, és a kereső fiatalok felé is, hogy „a családra vonatkozó keresztény üzenet valóban örömhír" (AL 1). Jézus, mi sok kegyelmet kaptunk házasságunkban, családi életünkben, és minden homályból mindig újra kivezettél minket. Szent Lelked vezessen bennünket most a hálaadás és az öröm lelkületének megújításában, hogy valóban a Szentháromság isteni szeretet-közösségének tanúi lehessünk a világban. Ámen.

Isten Igéje: Fil 4,4-7

Új téma

Ferenc pápa lelkületének egyik alapja az öröm. A pápa első apostoli levele is az Evangélium örömére hívott, már címében is: Az *Evangélium öröme*. Családról szóló levelét ismét így címezi: *Amoris Laetitia* – vagyis: A *szeretet öröme – a családban*. (A dokumentum magyar fordítása így adja ezt vissza: „A családban megélt szeretet öröme". Ha az eredeti címet követjük, így kell fordítani: *„**A szeretet öröme** a családban."*) – A szinódus és a pápai buzdítás abban látják a keresztény család küldetését, hogy *megmutassák a világnak,* a *családban megélt szeretet örömét*. Egy világban, melyben elbizonytalanodott a család képe, a keresztény családok legyenek tanúi, hogy a Krisztusból élő család „örömhír", a boldogság helye, vagyis éppen az, amire a fiatalság ma is vágyik.

Hogyan lesz öröm helye a család?

Elmélkedjük át a legfontosabb ide vágó gondolatokat a pápai buzdításból, s közben tegyük fel a kérdést magunknak, hogyan kell ma megújulnunk, hogy valóban az Evangélium öröme járja át napjainkat, hogy tanúi lehessünk a *házasság szentségének,* a Krisztusból élő házasság és család *örömének*!

126. Jó, ha a házasságban *gondot viselünk a szeretet örömére*. Az öröm kitágítja a valódi élvezet képességét, és lehetővé teszi különféle dolgok ízlelését. Ezért mondta Aquinói Szent Tamás, hogy a házasság *öröme,* a fájdalmak közepette is megélhető. Magában foglalja annak elfogadását, hogy a házasság *örömök és fáradalmak*, gondok és élvezetek szükségszerű

kombinációja, ha mindig a szeretet-kapcsolat útját járjuk, amely arra készteti a házastársakat, hogy a kölcsönös segítség és szolgálat által törődjenek egymással. 134. Mindez a *folytonos növekedés* által valósul meg. Szent Tamás ezt is mondja: „A szeretet növekedésének természetéből fakadóan nincs határa, mert részesedés a végtelen szeretetből, aki a Szentlélek. (…) És alanya részéről sem korlátozható, mert a szeretet növekedésével együtt növekszik bennünk a további növekedés képessége." – 133. „Ha egy családban nem erőszakosak, hanem alkalmasint megkérdezik: »*Szabad*?« ha egy családban nem önzők, és megtanulják azt mondani: »*Köszönöm*«; és amikor valaki észreveszi, hogy rosszat tett, tudja kimondani: »*Bocsánat*!« – abban a családban *békesség van és öröm*."

Gyermek a családban

166. Egy gyermeknek végső célja az örök élet *öröme*. Ez még inkább tudatosítja a szülőkben a rájuk bízott ajándék értékét (és a meghívást az örömre). 171. Minden áldott állapotban lévő nőt szeretnék kérni: vigyázzatok *örömötökre*, hogy senki el ne vegye tőletek. A gyermek megérdemli *örömödet*.

177. Isten azért állítja az apát férfiúságának értékes tulajdonságaival együtt a családba, hogy „a feleség mellett álljon, és osszon meg vele mindent: *örömöket* és fájdalmakat. 88. Szerető egyesülésükben a házasok megtapasztalják az apaság és anyaság szépségét. Ebben a szeretetben ünneplik *boldog* pillanataikat és támogatják egymást élettörténetük nehéz időszakaiban. 123. Aki intenzíven átéli a házasodás *örömét*, az nem valamiféle mulandó dologra gondol, hanem hiszi, reméli, hogy az kiállja az idő próbáját. A házastársi szeretet természetében benne van a véglegességre való nyitottság. Ez a hívők számára pedig olyan *Isten előtti szövetséget jelent*, amely hűséget követel.

Öröm és az érzelmek

149. Isten szereti az ember örömét, hisz ő *mindent azért teremtett, hogy „örülni tudjunk*" (1Tim 6,17). A kérdés az, szabadok vagyunk-e elfogadni, hogy az élvezetnek az élet különböző helyzeteiben más és más formája van. 147. Az Egyház tanítása, hűségesen a Szentíráshoz, nem tagadja az erosz szent örömét sem, csak annak pusztító felfogásával száll harcba. 148. Az érzelmek és az ösztön nevelésére szükség van, és ennek érdekében bizonyos korlátokat is fel kell állítanunk, hogy egyre inkább az önátadás és önmegvalósítás szolgálatába állítsuk azokat. Ez gazdagítja a családon belüli személyes kapcsolatokat. Nem kell lemondani az ilyen öröm pillanatairól, hanem egybe kell szőni azokat a nagylelkű odaadás, az eszményekért való erőfeszítések egyéb alkalmaival.

A válságok kihívása

57. „ A család élete *örömökkel*, drámákkal teli mozaik. 130. Az öröm nem mindig egy érzelmi élmény, hanem alapja a hit bizonyossága. Az öröm megjelenik a hívő pár *fájdalmában* is. Ahogyan Szent Ágoston mondta: Minél nagyobb volt a veszedelem a csatában, annál nagyobb az öröm a győzelemben. Kevés emberi öröm olyan mély, mint amikor két egymást szerető személy együtt ért el valamit, ami közös erőfeszítésükbe került. 232. Segíteni kell annak felfedezését, hogy a legyőzött válság nem gyengíti a kapcsolatot, hanem jobbítja. Minden válság lehetővé teszi a közös élet intenzitásának erősítését, vagy a házasélet új jelentésének megtalálását."

163. „Az *élet meghosszabbodásával* fellép valami, ami korábban nem volt elterjedt: a bensőséges kapcsolatot és összetartozást meg kell őrizni negyven, ötven, hatvan éven át. Lehet, hogy a házastársat már nem vonzza intenzív szexuális vágy a másikhoz, ám *örömét* leli abban, hogy társához tartozik, és hogy a másik őhozzá tartozik. Ő a társa az élet útján, akivel együtt meg lehet küzdeni a nehézségekkel és *örülni* lehet a szép dolgoknak."

253. „A családi életet ismételten megérinti a súlyos szenvedés, például egy kedves személy halála. Az ilyen helyzetekben szenvedő családoknak nem mulaszthatjuk el felkínálni a hit világosságát. 256. Ha meg is szomorít a halál kényszere, az ígért örök élet megvigasztal minket. Emlékeztetnünk kell, hogy szeretteink nem tűnnek el a semmi sötétjében: a remény biztosít arról, hogy Isten jóságos kezében vannak."

Család, lelkipásztorkodás, misszió

A család belsejéből a szeretet *öröme* kiárad a világra és az egész emberi társadalomra.[12]

57. „Korunkban az aggodalmat keltő valóságok igazi kihívások. De ne essünk abba a csapdába, hogy kimerülünk a siránkozásban. „Az Egyház minden helyzetben észreveszi annak lehetőségét, hogy kimondja a remény és az *öröm* szavát. 184. A családok a tanúságtételükkel és a szavukkal átadják a többieknek a hitet, és megmutatják az *evangélium által* javasolt életstílus szépségét: ez pedig a felbonthatatlan házasság és a sokgyermekes család." – 127. „A fogyasztói társadalomban kialszik az *öröm*. Minden csak azért van, hogy birtokoljuk, és elfogyasszuk: még a másik nemű embert is. Ezzel szemben a gyengédség annak a szeretetnek a megnyilvánulása, amely megszabadul a birtoklás önző vágyától. Szemléljük és értékeljük azt, ami a másik emberben szép és szent. 129. *Nincs nagyobb öröm, mint megosztani valami jót.* Az élet legintenzívebb örömei akkor születnek, amikor elő lehet segíteni mások boldogságát, *amikor örülni látjuk őket*. Ez az öröm a testvéri szeretet gyümölcse, annak öröme, aki szeret és kedvét leli az ember javában. 96. A szeretet arra késztet, hogy azok is, akiket a társadalom kiselejtezett, az én magatartásom révén legalább egy kis *örömöt tapasztalhassanak*." (vö. 290)

Az egyház öröme a katolikus családok felett

73. „Az Egyház úgy tekint a házastársakra, mint a család szívére, amely maga is Krisztusra emeli tekintetét. A házasság szentsége valójában maga Krisztus, aki elébe jön a keresztény hitvestársaknak. Velük marad, és erőt ad nekik, hogy fölvegyék keresztjüket és így kövessék Őt: bukásaik után fölkeljenek, és egymás terhét hordozzák. Ezért családi életük *örömeiben* már itt a földön megkapják a Bárány menyegzős lakomájának előízét. – 86. Az Egyház bensőséges *örömmel* és mély vigasztalással tekint a családokra, amelyek hűségesek az evangélium tanításához, megköszöni tanúságtételüket és bátorítja őket. Nekik köszönhetően válik hitelessé a felbonthatatlan és mindhalálig hűséges házasság szépsége. A családban – amely »család-egyháznak nevezhető« (*Lumen gentium,* 11) – érlelődik az egyén első egyházi és közösségi tapasztalata, amelyben kegyelemként tükröződik a Szentháromság misztériuma. Itt tanulja meg az ember a kitartó munka *örömét*, a testvéri szeretetet, és mindenekelőtt Isten szolgálatát az imádságban és az élet odaajándékozásában."

88. „A kölcsönös és ingyenes ajándékozás *szépsége*, a születő élet fölött érzett *öröm* és az összes családtag gondozása, mind olyan gyümölcsök, amelyek egyedülállóvá és *helyettesíthetetlenné teszik a családos életre szóló meghívásra adott választ, mind az Egyház, mind az egész társadalom számára."*

Életpéldák

San Remo 65. dalfesztiváljának a megnyitóján részt vett Itália legnépesebb családja. Az Ariston színház színpadán alig fért el a tizenhat gyermekes Anania család, apjukkal-anyjukkal együtt. A gyerekek nagyjából évenként következnek, a húszéves a legidősebb és a 19 hónapos a legkisebb. A dalfesztivál első két száma után léptek színpadra és a közönség lelkes tapssal

[12] Foglalja össze Ferenc pápa 2017 jan. 1-i üzenetében az AL mondanivalóját.

köszöntötte az Olaszországban immár szokatlan látványt: egy nagycsaládot. Méghozzá egészséges, mosolygós szülők és gyermekek, akiknek együttléte családi harmóniát áraszt. Aurelio papa azonnal válaszol a tapsra: „Ez a taps az Urat illeti, mert ez az Isten műve és nem az emberé!”. Carlo Conti népszerű műsorvezető kérdésére: „De nektek otthon tényleg nincs tévétek?”, a családapa egyszerűen válaszol: „Természetesen nincs!” „És ők mind az önök gyermekei?” – hangzik a kötelezően indiszkrét kérdés: „A Szentlélek segítségével, igen!”. E vallomásra a közönség tréfás megjegyzéseket tesz, mire Aurelio papa komolyan válaszol: „Ami bennünket rendkívülivé tesz, az Krisztus!”. Conti tovább faggat: „De hogyan lehet fenntartani egy ilyen nagycsaládot?” – mire Aurelio papa: „Egyszerű. Van Gondviselés!”.

A színház zajongani kezd a határozott válaszra, van aki bekiabál: „Az utóbbi időben, mintha baj lenne a Gondviseléssel!”. A műsorvezető zavarban van, a laikus Olaszországban, a legalább húszmilliós nézettségű San Remo-i fesztivált nem lehet „túlságosan vallásosra” venni. Conti műsorvezető nehezen találja fel magát, pedig ő a félsziget legrátermettebb konferansziéja. – Olasz családszervezetek fordultak a San Remo-i dalfesztivál szervező bizottságához és kérték, hogy ne felejtsék el a fesztivál alapszándékát: megnyitni a könnyűzene ablakát a családra. Így lett meghívva az Anania család.

A népszaporulat ma Itáliában katasztrofális, a ráta 1,40 (mint hazánkban), vagyis két szülő ennyi utódot hagy maga után. Ennek a hátterében ment kihívásszámba az Anania család megjelenése. Conti műsorvezető a fesztiválnyitóban így fogalmazott: „A fesztivál igazi ereje az a hatalom, mely az olasz családokat egyesíti. Az egész család a tévé elé telepedik, nézi és kommentálja a dalokat”. Conti műsorvezető kevéssé számol a holnappal, hiszen már ma is alig van kit összeterelni a tévé elé egy átlag olasz családban. Valószínű, hogy Aurelio Anania tizenhat gyermekes családapa mindezt tudta. Mégis elment egész házanépével, hogy tanúságot tegyen. Kijelentette: „A mi családunk egyszerűen egy normális család!”. Kijelentését rögtön húsz millióan ellenőrizhették. Íme, az Anania család: Aurelio papa és Rita asszony, aztán a gyermekeik, a húszévestől a 19 hónaposig. Február 11-én, másnap az olasz újságok, kivétel nélkül a címlapon hozták a nagycsalád mosolygó fényképét. Az olaszok számoltak, egytől tizennyolcig. Itália leckét kapott: családból és matematikából. (Feljegyezte Vértesaljai László S. J.)

Kérdések *az elmélkedéshez, beszélgetéshez:*

Kiket ismertél/ismersz, akiknek házaséletéből érezted a házastársi, családi szeretet sugárzását?

Minden reggeli imámnak/imánknak olyan élőnek kell lennie, hogy találkozzam/zunk általa a jelenlevő Istennel, és általa feltámadjon bennem/nünk az öröm. Mennyiben valósul ez meg életetekben?

Szeretetkapcsolatunkat minden nap kell erősíteni és újjá éleszteni (erre kell szolgálnia a heti házaspári minőségi beszélgetéseknek is). Hogyan ápoljuk szeretetünket? Mit kellene tenned ennek javítása érdekében?

Támadt más gondolat az elmélkedés során, amely különösen megérintett?

Elhatározás: Válasszatok ki egy elhatározást helyzeteteknek megfelelően az olvasott részből. *Vagy* elhatározhatjuk, hogy minden nap **teszünk valamit** egymás iránti szeretetből, hogy **minden nap növekedjék szeretetünk, *örömünk***.

Vagy: Ha feszültség van közöttünk: gondoljuk át mi ennek az oka. Ha kell, forduljunk tanácsért lelki atyához, vagy ismerős házaspárhoz, hogy meg tudjuk újítani szeretetünket és *örömünket*. – Az *öröm* forrásai az ima és a szeretet-ajándékozás. Újítsuk meg ezeket!

Záró ima: *Urunk, Jézus! Köszönjük, hogy együtt lehetünk! Add, hogy megújultan térjünk haza: megújultan házastársunk szeretetében, és megújultan annak örömében, hogy szerethetjük egymás. Adj új erőt, hogy mindennap fejezzük ki házastársunk felé szeretetünket. – Vezess minket, hogy valósággá legyen, amire Ferenc pápa hív: hogy életünkkel kiáltsuk a világba, és a kereső fiatalok felé is, hogy „a családra vonatkozó keresztény üzenet valóban örömhír" (AL 1). Szent Lelked vezessen bennünket a hálaadás és az öröm lelkületének megélésére, hogy valóban a Szentháromság szeretet-közösségének tanúi lehessünk a világban. Ámen (A bevezető ima alkalmazása.)*

Záró ének: A bevezetőben ajánlottak közül

12. A szeretet tulajdonságai

Bevezető ének: Ahol szeretet és jóság…
Szeretet áradjon köztünk...
Szeress, és eltölt friss erő…
Fogadd el Uram szabadságomat, fogadd el…

Kérdések a tapasztalatok megosztásához:
Hogyan sikerültek reggeli, esti imáid? hogy kapcsolódik benső örömöd a napi imákhoz?
Mivel sikerült családodban örömet szerezned az elmúlt időben?
Mikor éltél meg gyermekkorodban vagy azóta mély szeretettség-élményt?

Bevezető ima: *Megváltó Jézus! Te a Szentháromságban élő teljes és önátadó szeretetet hoztad közénk. Vezess bennünket, hogy előrehaladjunk a szentháromságos szeretet útján, amely a mi kiteljesedésünk útja, egyenként is, házaspárként is, családként is. Segíts, hogy előszöris el tudjuk fogadni magunkat: belássuk hibáinkat, gyengeségeinket, és legyünk tudatában, hányszor bocsátasz meg Te nekünk. Világosítsd meg lelkünk rejtekhelyeit, hogy megértsük, amit Ferenc pápa ír: Csak ha meg tudjuk vallani saját hiányainkat, ha hálát tudunk adni a Te – irántunk való – irgalmas szeretetedért, akkor tudjuk egyre inkább feltétel nélkül elfogadni házastársunkat, családtagjainkat, és embertársainkat is. Vezess, hogy a szeretet útján erősödjön életünk, bontakozzék házasságunk és családunk élete. Segíts, hogy a szeretet által tudj Te élni családunkban, és tudjon a házasság szentségi kegyelme működni bennünk és köztünk. Tedd így örömöt sugárzóvá családjainkat és közösségünket. Ámen.*

Isten Igéje: 1 Kor 13, 1-7

Mai témánk:
Ma az AL 4. fejezetének mély, és különösen a házasoknak szóló (bár másokra is érvényes) gondolatairól elmélkedünk, melyek Szent Pál szeretet-himnuszát magyarázzák. Ferenc pápa elemzi „a himnusz szövegének egyes kifejezéseit (nyelvi gyökerüket is vizsgálva), s ily módon is alkalmazva azokat minden család konkrét valóságára" (90). Az előző évben foglalkoztunk már e fejezetből a házastársak közötti *párbeszéd* fontosságának magyarázatával. Jelen alkalommal ismét csak néhány pontját idézhetjük fel a himnusz elemzésének, a téma gazdagsága miatt. – Olvasás közben minden tulajdonság bemutatása után tartsunk 1-2 perces csendet, hogy magunkra alkalmazhassuk a hallottakat!

Bevezetőben idézzük fel a dokumentumnak egy alapvető és visszatérő megállapítását: „Képtelenek leszünk a kölcsönös odaadás és a hűség útját járni, ha a házastársi és családi szeretet nem *növekszik folyamatosan,* minden nap. A házasság szentségének kegyelme mindenekelőtt

arra irányul, hogy tökéletesítse a házastársak szeretetét. Ebben az esetben is érvényes, hogy hitemmel elmozdíthatom a hegyeket, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek.” (89)

Türelem

91. Az első alkalmazott kifejezés, a *makrothümei* fordítása nem annyi, hogy „mindent elvisel”, mert erről majd a hetedik vers végén lesz szó. Ez a tulajdonság akkor mutatkozik meg, amikor valaki nem engedi, hogy indulatok vezéreljék, és nem támad. A szövetség Istenének jellemző tulajdonsága ez, aki a családi életben is ennek követésére hív. A Bölcsesség könyve azon sorainak alapján kell ezt olvasni, amikor Isten önmérsékletét dicséri, hogy ezzel teret adjon a megbánásnak; s ami egyszersmind hangsúlyozza hatalmát is, mely akkor mutatkozik meg, amikor irgalmasságot gyakorol. Isten türelme az irgalmasság gyakorlása a bűnös felé, mely igazi hatalomról tesz tanúságot (vö. *11,23; 12,2.15–18*). – 92. *A türelem nem azt jelenti*, hogy *hagyjuk, hogy állandóan rosszul bánjanak velünk,* vagy eltűrjük a fizikai erőszakot, vagy engedjük, hogy tárgyként kezeljenek. Az itt elemzett probléma olyankor jelentkezik, amikor azt szeretnénk, hogy kapcsolataink idilliek, vagy a személyek tökéletesek legyenek, avagy amikor önmagunkat helyezzük középpontba, és csak azt várjuk, hogy a mi akaratunkat teljesítsék. Ilyenkor minden türelmetlenné tesz, minden azt váltja ki, hogy agresszivitással válaszolunk. Ha nem ápoljuk magunkban a türelmet, mindig lesz magyarázatunk arra, hogy miért válaszolunk haraggal; és végül olyan személyekké alakulunk, akik képtelenek együtt élni, képtelenné arra, hogy uralkodjunk az indulatainkon; és a család csatatérré változik. Ez a türelem erősödik, ha elismerjük, hogy a másiknak is *joga van élni velem együtt ezen a földön*, úgy, *ahogy van*. Nem számít, hogy teher-e számomra, keresztezi-e a terveimet, nehezemre esik-e a stílusával vagy a gondolataival, hogy nem mindenben olyan, amilyennek szeretném. A szeretet mindig mély *együttérzést* hoz magával, s elvezet oda, hogy elfogadjam a másikat is úgy, mint e világ részét, még akkor is, ha másként cselekszik, mint ahogyan én elvárnám.

Jóságos magatartás

93. Pál e szóval akarja világossá tenni, hogy az első helyen „türelem”-nek nevezett magatartás nem merő passzivitás, hanem aktivitás társul hozzá. Azt jelenti, hogy a szeretet jót tesz másoknak és segíti őket. Ezért fordítják „jóakaratú”-nak. 94. Pál azt szeretné hangsúlyozni, hogy a szeretet *nemcsak érzelem*, hanem úgy kell érteni, ahogyan a „szeretni” igét a héberben használják, azaz *„tenni a jót*”. Ahogyan Loyolai Szent Ignác mondta: „*a szeretetet inkább a tettekben, mint a szavakban kell kifejezni*”. Így tudja megmutatni teljes termékenységét, s teszi lehetővé az adakozás boldogságának megtapasztalását, a mérték nélküli, ellenszolgáltatást nem váró önátadás nagyságát, csakis az adás és a szolgálat jó íze érdekében.

Kérkedés nélkül

97. A kérkedés kifejezés hiú dicsekvést jelent: a vágyat, hogy felsőbbrendűnek tűnjünk, lenyűgözve a másikat kioktató és inkább agresszív magatartásunkkal. Aki szeret, nemcsak azt kerüli, hogy túl sokat beszéljen önmagáról, hanem ezen túlmenően – mert másokra figyel – tud a saját helyén lenni anélkül, hogy a középpontban akarna állni. A következő szó, a *phüszioutai (nem gőgösködik)* nagyon hasonló, mert azt fejezi ki, hogy a szeretet nem arrogáns. Szó szerint azt a tényt jelzi, hogy nem „tartja magát nagyra” másokkal szemben. Pál ezt a szót többször is használja, például amikor azt mondja, hogy „a tudás felfuvalkodottá tesz, a szeretet ellenben épít” *(1Kor 8,1).* Ez azt jelenti, hogy egyesek nagynak gondolják magukat amiatt, mert többet tudnak másoknál, s megkívánják, hogy ellenőrzést gyakoroljanak fölöttük. Pedig a szeretet tesz valóban naggyá, amely megértő, törődik a gyengébbel és támogatja őt. 98. Fontos, hogy a keresztények a helyes magatartást tanúsítsák a hitben kevésbé képzett, meggyőződésükben törékeny vagy kevésbé biztos családtagjaikkal kapcsolatban. Néha az ellenkezője történik: azok, akik családi környezetükben fejlettebbnek tételezik föl magukat, arrogánssá és elviselhetetlenné

válnak. A családi életben nem uralkodhat az egyik tag hatalmaskodása mások feletti, vagy az azon való versenyzés, hogy ki az intelligensebb vagy erősebb. A család számára ez a tanács is érvényes: „*Egymás iránt pedig mindannyian viseltessetek alázattal,* mert az Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak azonban kegyelmet ad” *(1Pt 5,5).*

Kedvesség

99. A szeretet azt is jelenti, hogy szerethetőek vagyunk, és ebben nyer értelmet az *aszkhémonei* kifejezés. Azt akarja kifejezni, hogy a szeretet nem gorombán, nem udvariatlanul cselekszik, nem nyers. A stílusa, szavai, gesztusai kedvesek, és nem kemények vagy ridegek. Nem akar fájdalmat okozni másoknak. Az udvariasság az érzékenység és önzetlenség iskolája, mely azt igényli a személytől, hogy tanuljon meghallgatni, illetve bizonyos pillanatokban beszélni, és megfelelő időben elhallgatni. A kedvesség *nem olyan stílus, melyet egy keresztény választhat vagy elutasíthat: ez a szeretet mellőzhetetlen* követelményeinek egyike, ezért mindenkinek kötelessége kedvesnek lenni a körülötte lévőkkel”.

Önzetlenség

101. A Szentírás világos tanítását hallva kerülnünk kell, hogy elsőbbséget tulajdonítsunk az önszeretetnek, és értékesebbnek tartsuk azt a mások iránti odaadásnál. Az önszeretet bizonyos elsőbbségét csak pszichológiai feltételnek tekinthetjük; vagyis aki képtelen szeretni önmagát, annak nehézségekbe ütközik a mások iránti szeretet. 102. Lehetséges elmenni e legnagyobb szeretetig: egészen addig, hogy „életét adja barátaiért” *(Jn 15,13)?* Lehetséges ez a nagylelkűség, mely lehetővé teszi az ingyenes és a legvégsőkig menő ajándékozást? Bizonyára lehetséges, mert az evangélium ezt követeli: „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok” *(Mt 10,8).*

Megbocsátás

106. „Ha megbántottak vagy becsaptak, a *megbocsátás lehetséges* és kívánatos, de *senki nem mondja, hogy könnyű.* Az igazság, hogy a családi közösséget sem megőrizni, sem tökéletesíteni nem lehet másként, csak az önmegtagadásra és az önátadásra irányuló komoly törekvéssel. E közösség ugyanis minden tagjától megbocsátásra, türelemre és kiengesztelődésre kész akaratot követel.” 107. „Ahhoz, hogy képesek legyünk megbocsátani, *át kell mennünk az önmagunknak való megbocsátásnak és önmagunk megértésének tapasztalatán.* Ha saját hibáink vagy a másoktól való el nem fogadás nyomaszt, hamis módon megkönnyebbülést érzünk, ha másokat hibáztathatunk. Arra van tehát szükségünk, hogy előbb elfogadjuk magunkat, *együtt tudjunk élni korlátainkkal*, és meg tudjunk bocsátani magunknak, hogy ugyanezt a magatartást tanúsíthassuk mások felé is. 108. Ez feltételezi annak tapasztalatát is, hogy mi *ugyancsak bocsánatot nyertünk Istentől*. Ingyenesen váltunk igazzá, nem saját érdemeinkért. Ha elfogadjuk (és átéljük), hogy Isten feltételek nélkül szeret és megbocsát nekünk, akkor leszünk képesek szeretni, és megbocsátani másoknak – még ha vétettek is ellenünk.”

Életpélda*: E könyvecske szerzőjének tapasztalata: Szüleim az evangéliumi élet örök példái maradnak számomra, testvéreim számára és sok rokon, ismerős számára is. Mindig békét, hitet, kölcsönös szeretetet és mindent legyőző derűt tapasztaltunk életükben. Kisgyermekként átéltük velük, a 2. világháború végén, a menekülést a szovjet hadsereg elől, majd a kommunista korban a kitelepítést. 1951-ben egy nyári hajnalon két Ávós dörömbölt ajtónkon, és mi, a nagyobb (9-10 év körüli) gyerekek, az ajtón át hallottuk, hogy durván közlik a parancsot: „24 órájuk van a csomagolásra, mindenkire 50 kilónyi csomag-bútor juthat. Holnap hajnalban jön a teherautó, amely elviszi magukat.” Váratlan volt, mint a villámcsapás. Szüleink nem voltak gazdagok, és különösen magas állásban sem voltak. Később derült ki, hogy fő bűnük, hogy beírattak bennünket hittanra (amit ekkor Budapesten már kevesen mertek megtenni), és hogy minden vasárnap „tüntetően” jártak szentmisére az 5*

gyermekkel. Az Ávósok távozása után kisettenkedtünk a másik szobából,és félve kérdeztük: „Kitelepítettek minket?” Édesapa ekkor azt mondta: „térdeljünk le és imádkozzunk”. Hangosan imádkozott. Életünkbe örök nyomot hagyott, amit mondott: „Istenem Te tudsz mindent, legyen meg mindenben a Te akaratod. Adj erőt, hogy ma is örömmel tudjuk vállalni akaratodat.” Így indultunk el, és így éltük át a kitelepítés 3 évét. Mindig Istenben bízó hittel és családunkban a szeretettel. A Nagy Imre korszak végén a kitelepítés helyét elhagyhattuk, de Budapestre nem térhettünk vissza, lakást nem kaptunk. Aztán 36 éven át változatlanul „államilag veszélyes” családnak számítottunk: Értelmiségi édesapám csak nehéz testi munkákhoz juthatott. Minket, gyermekeit sem vettek fel a helyi gimnáziumba, bár kitűnő tanulók voltunk. Ezek ellenére mindvégig a derű és a béke uralkodott családunkban. A jó Isten minden rosszból jót hozott ki: a családtagok összeadták a pénzt, ami lehetővé tette, hogy Pannonhalmán tanuljunk.

Életünk része volt a reggeli és esti élő ima, valamint az ima az étkezések előtt és után, a közös vasárnapi szentmise (sokszor hétköznapi is). Külön élmény volt az egyházi év eseményeinek, pl. az adventnek vagy nagyböjtnek közös megélése – önmegtagadásokkal és másoknak való örömszerzésekkel. Ezeket különböző játékos formákban tettünk láthatóvá: pl. szalmát gyűjtöttünk Jézuska jászolába, vagy az időszak napjait feltüntető lapon jelöltük, kinek hányszor sikerült örömet szerezni Jézusnak, felebarátjának. A szeretet gyakorlataiban, s azok elmondásában, majd feljegyzésében szüleink is részt vettek. A kitelepítés nyomorúságos viszonyai között (előfordult, hogy nem, vagy alig volt mit ennünk) mi gyermekek örömmel éltük meg ezt az időszakot. Vasárnap és ünnepeken, jó időben kirándult az egész család, s ez nagy élmény volt. Útközben édesapán gyakran történeteket mesélt, vagy felváltva beszélgetett velünk. Édesanyám is rendszeresen elbeszélgetett mindnyájunkkal. - Csak szüleink későbbi elbeszélései alapján realizáltuk, mennyi szenvedésen mentek ott át ők, és mentünk sokszor együtt át. De az ő hitük és egymás iránti szeretetük, egymásra figyelésük mindent örömmé változtatott gyermekeik számára. Ez hasonlóan folytatódott a következő évtizedekben.

Szüleinket nem hallottam egyszer sem összecsattanni. Édesapa, egy fáradt nap után néha szólt kis szemrehányást kifejezően, de ilyenkor édesanyám elcsendesült. Mi nagyobbak éreztük, hogy ilyen helyzetekben mások visszavágnának. – Mindig a közös döntést tapasztaltuk részükről, illetve felénk mindig ugyanazt képviselték. Ha engedélyt kértünk valamire édesapánktól, ő bizonytalan esetben visszakérdezett: anya mit mondott erről? És fordítva is. Testvéreimmel mai napig merítünk szüleink hitvalló példájából, s ennek is gyümölcsei az unokák és dédunokák: az 54 dédunokából 52 mélyen hívő életet él. (Az unokák mélyen vallásos házaspárokat kerestek-találtak maguknak.)

Kérdések az elmélkedéshez majd a beszélgetéshez:

Hogyan javíthatom magam, ha olykor lebecsülően nyilatkozom házastársamról (vagy gyermekeimről), ezzel okosabbnak tartva magam?

Mire hív a pápai levél e megfogalmazása: ismerjem el, hogy „a másiknak is joga van élni, úgy ahogy van, nem számít, hogy ez teher-e számomra”?

Hogyan tudok hozzájárulni kettőnk fejlődéséhez a kölcsönös szeretet felé, melynek eredményeként a másik eltérő tulajdonságai is egyre kevésbé tűnnek tehernek?

Elhatározás

Határozzuk el a minden napos növekedést a szeretetben – a hónap folyamán e szavak segítségével: **Szabad? Köszönöm! Bocsánat** *(avagy „bocsánatot kérek”)!*

Jövő hónap legfontosabb feladata legyen: **olvassuk-elmélkedjük át előre a következő**, *„házasság szentségéről” szóló sok új szempontot tartalmazó témánkat,* hogy elmélyedjünk életünknek e szent titkában, és tudjunk majd beszéltetni is arról!

Záró ének: A fentiekből

Záró ima: *Hálát adunk Jézus a mai találkozásért, a hallottak kegyelmeiért. Add, hogy vigyük magunkkal Ferenc pápa szavait: „a szeretetet inkább a tettekben, mint a szavakban kell kifejezni”. Vezess, hogy minden nap növekedjünk a szeretet tetteiben, s ezáltal tudd Te Magad és Szent Lelked működni közöttük a házasság szentségének kegyelmeit. Segíts, hogy így napról napra megtapasztaljuk „az adásnak és a szeretetből vállalt szolgálatának jó ízét!” Add kegyelmedet, hogy szerelmünk így legyen élő, és tegyen tanúságot ismerőseink előtt is a Te szeretetedről: a szentségi házasság kegyelméről! Krisztus Urunk által. Ámen*

13. A házasság szentsége (2)
(AL 3. f.)

Ének Tégy engem szívedre pecsétnek, tégy engem pecsétnek karodra…
Magnificat…
Köszönöm Neked Istenem…

Kérdések tapasztalatcseréhez: Sikerült felfedezned, és átölelned a keresztre szögezett, Elhagyott Jézust a szenvedésekben?
Mikor érezted életedben működni a házasság szentségi kegyelmét?

Ima: *Köszönjük Urunk, Szentháromság Egy Isten, hogy a házasság szentségével összekapcsolod házasságunkat, családunkat, és általa részesítesz minket szentháromságos léted titkában. A kegyelem nem bezárni akar minket családunkba, ellenkezőleg miután megerősíti kapcsolatunkat, küld, hogy legyünk az Egyház küldetésének hordozói. Köszönjük a szentség ajándékát, amely minden nap kész megújítani bennünket, ha mi minden nap megnyitjuk szívünket számára. Újíts meg életünket, hogy hittel használjuk fel e kegyelmeket, egymás javára, gyermekeink javára, az egyház javára, a világ javára. Vezesd mai találkozónkat, hogy elmélyüljenek bennünk házasságunk szentségének isteni titkai, és azok egyre jobban életünk irányítóivá váljanak. Ámen.*

Isten Igéje: Ef 5,21-33

Mai témánk: A házasság *szentségéről* elmélkedtünk már a 3. fejezetben. Most tovább mélyítjük ezt a minden keresztény, de különösen a házasok számára alapvető, és nagyon új témát.

A házasság szentségének e *megújult szemléletéről* olvashatunk már a II. Vatikáni *Zsinat* dokumentumaiban (LG 34, GS 48-52). Még kidolgozottabban szólt erről *Szent II. János Pál pápa*, és az ő idejében zajlott első, 1980-as családszinódus, majd az azt összefoglaló pápai buzdítás, a Familiaris Consortio (FC). A 2013-2015-*ös család szinódus és Ferenc pápa az AL-ban* a korábbi tanításokra épít, és azokat fejleszti még tovább. - A házasság szentségének itt megjelenő mély mondanivalóját nemcsak a házaspárok, családok ismerik kevéssé, hanem még a lelkipásztorok is, mert ez a látásmód annyira *új a teológia számára is.*[13] Annak okai közt, hogy e megújult tanítás kevéssé tudta átjárni még egyházunk szemléletét is, jelentős szerepe van, hogy ez mélyen hívő és az egyházban elkötelezett párokat tételez fel. Márpedig tudjuk, hogy a templomi házasságra készülő párok többsége már a házassága előtt együtt él, csekélyke hit-csírákkal rendelkezik, és többségük nem azért kér templomi esküvőt, mert el akar köteleződni az Egyházban. – Annál fontosabb, hogy a papság, a lelkipásztori munkatársak és a hívő házaspárok megismerjék a szentségnek ezt a teljes látását. Hiszen az ő küldetésük, hogy ennek megfelelően éljenek, illetve ennek megfelelően tudják a házasságra jelentkezőket és a hívő házaspárokat a szentség e mély titkához elvezetni. A szinódus, és Ferenc pápa a házasságra való felkészítés elengedhetetlen részének tartja, hogy a *párok ilyen szellemben készüljenek*, azaz *ne csupán elvégezzenek egy tanfolyamot*, hanem *jussanak el az élő hitre, és kapcsolódjanak bele az Egyház közösségébe is* (206, 207). Lássuk az AL legfontosabb kijelentéseit a házasság szentségével kapcsolatban, majd próbáljuk elmélyíteni ezeket.

a) A család is szentség - „kis egyház”

[13] Mélyen szántó könyv jelent meg e témáról: Marc Quellet bíboros: Isteni hasonlóság – A család szentháromságos antropológiája felé. SZIT, 2016.

Az Egyház a vatikáni zsinat óta nemcsak 7 szentségről beszél, hanem többről. *Szentség* (vagy „analóg” szentség, azaz a szentséghez hasonló valóság) minden szent jel, amely nemcsak *jelzi* Isten kegyelmi jelenlétét, hanem *meg is jeleníti a kegyelmet*, magát Istent. Így szentség elsősorban maga *Jézus*, hiszen embersége jelezte és meg is jelenítette Istent, a második isteni személyt, s általa a Szentháromságot is. Másodszor szentség az *Egyház* is: hisz ugyancsak az a küldetése, hogy jelezze Jézust a világban, és „tartalmazza”, hordozza is őt.

Jézus egész Egyházát, annak tagjait arra hívta, hogy a kölcsönös és jézusi szeretet által „legyenek mindnyájan egy, amint Te Atyám bennem vagy és én tebenned, úgy legyenek ők is egyek mibennünk. *S ebből elhiggye a világ*, hogy Te küldtél engem.” (Jn 17,21-22) – A II. Vatikáni Zsinat megfogalmazása szerint (és Jézus fenti tanításai alapján) Jézus Egyháza az *„egység szentsége”* (LG 1). Hiszen egységével (ahol az megvalósul) *jelzi* Jézus jelenlétét (arról ismernek meg titeket…), és egyben „*tartalmazza*” Krisztust: Mert ahol ketten vagy hárman összejönnek Jézus nevében, *ott* Jézus valóságosan közöttük *van* (Mt 18,20). Az Egyház szentségi voltát mutatja az is, hogy Krisztus teste, azaz hordozza és jelzi az élő Krisztust.

Hasonló értelemben szentségi valóság a Krisztust hordozó *közösség* is. Hisz az előbbi bekezdésben idézett igék egy közösségre is vonatkoznak. Sőt szentség lehet *a keresztény ember* is, amennyiben *él benne* Krisztus és *sugározza* Őt. Így tud Krisztus által „a föld sója és a világ világossága” lenni.

A mondottakból következően *„szentségi” küldetése van* a *szentségi házasságban élő párnak és családnak is.* Hiszen a felek, akik a *keresztség által* már külön-külön Krisztus testének tagjaivá lettek, most együtt részesültek a házasság szentségi kegyelemében. Ezáltal már nem egyenként egyek ők a Szentháromsággal, hanem együtt. És ha Jézus az Egyház minden tagjának megígérte: „ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, én ott vagyok közöttük” (Mt,18,20), ez még sajátosabban igaz a házasságra, amelyben a házasság szentsége külön *szentséggel is megerősítette* e titkot, hogy *Jézus a házasfelek között van*, ha élő a szeretetük. Ha Jézus jelen van köztük, akkor megvalósul életükben: hogy *arról fogják megismerni Istent, hogy övéi szeretik egymást* (Vö. Jn 13,35; 17,20). Tehát a házasság az Egyházhoz hasonlóan a szentháromságos- és jézusi szeretet *jele és hordozója*, azaz maga is *szentségi valóság*. Vagyis jelen vannak benne az Egyház legfontosabb tulajdonságai: Jézus él benne, és jelenlétét tanúsítja a világban. Ezért nevezi az Egyház a II. Vatikáni Zsinat óta az evangéliumi életet élő házasságot, családot: *kis egyháznak, „ecclesiola”-nak (egyházacskának).*

A házasok – amint ez minden szentség lényegéhez tartozik –, megkapják az állapotukhoz szükséges kegyelmeket. 74. „Az emberi módon megélt és a szentség által *megszentelt házasélet minden cselekedete, így a szexuális egyesülés is a kegyelmi életben való gyarapodás útja a házastársak számára*. A házastársak egész közös életét, a gyermekeikkel és a világgal szövődő kapcsolataik teljes hálózatát áthatja és erősíti a szentség kegyelme, amely a megtestesülés és húsvét misztériumából fakad. Ezekben *Isten kifejezésre juttatta egész szeretetét az emberiség iránt*. Ők pedig arra hivatottak, hogy kreativitásukkal és mindennapos küzdelmeikkel *válaszoljanak Isten ajándékára*. Közben *mindig kérhetik a Szentlelket*, aki megszentelte egységüket, hogy a kapott kegyelem minden új helyzetben újra megmutatkozzék.”

Itt említhetünk egy témánkat megvilágító kérdést: 75. A latin egyház hagyománya szerint a házasság megkötésekor a szentség kiszolgáltatói maguk a házasságot kötő férfi és nő, akik Isten előtt kifejezik életre szóló önátadásukat. Mivel a keresztségben megszentelődtek, most pedig Isten hívására akarnak válaszolni, az Úr megáldja a házasságot kifejező szándékukat, imájukat (beteljesíteni köztünk Isten ősi tervét, hogy „egy test lesznek”). Házasságuk így szükség esetén *pap nélkül is érvényes* lehetne (KEK 1623). – Újabban azonban Egyházunk – a

fentiek értelmében – határozottan beszél arról, hogy a házasságkötés során a felek *nemcsak egymásnak tesznek ígéretet, hanem az Egyháznak is.* Megígérik, hogy annak élő és tanúságtevő tagjaiként akarnak élni: előbb, mint házaspár, majd, mint család; és gyermekeiket is az Egyház tagjaivá nevelik. Ezért az Egyház ma új módon fontosnak tartja, hogy a házasságkötés során fejeződjék ki az Egyházzal való kapcsolat. Ezért szükséges a felszentelt lelkipásztor közreműködése és áldása, és ezért előírás ma, hogy a házasságot a templomban kell kötni. (Korábban házasságot lehetett kötni, megáldani egy lakásban is.) A keleti egyházakban kezdettől elengedhetetlennek tartották az Egyház áldását, mert felfogásuk szerint ezáltal jön létre a házasság szentsége. Ma a katolikus egyház is új hangsúlyt helyez arra, hogy fejeződjék ki: hogy a házasságot kötött pár *az Egyház által is részesedik a kegyelemben, és az Egyház építésére is elkötelezi magát: s így kis egyházzá válik.*

b) A házasság szentsége „felszenteli" a párt

Gondolatainkat megvilágítja annak tudatosítása, hogy a *házasság szentségében a pár valamiképpen hasonlóan felszentelődik* küldetésére, *amint egy papjelöltet pappá szentel a püspök*. A pápai levél így fogalmaz: „A házastársak mintegy *fölszenteltetnek*, és sajátos kegyelmet kapnak, hogy ezáltal építsék Krisztus testét, és „*család-egyházat"* alkossanak." (67) A házaspár, hasonlóképpen a paphoz, rendkívüli kegyelmekben és küldetésben részesül. Az Egyház mindig is kapcsolatot látott a házasság és az egyházi rend szentsége között. A hét szentség sorában e kettőt utolsóként soroljuk fel, egymás mellett, mint amelyek megkoronázásai a többi szentségnek. - 73. *„A házasság kegyelme a keresztségi kegyelemben gyökerezik"* – „A keresztség valósítja meg minden személy alapvető szövetségét Krisztussal az Egyházban". A keresztségben az ember valamiképp *felszentelődik,* hogy Krisztus hordozója, tanúja legyen. A házasság szentsége új módon szenteli fel a párt, hogy ők most már ne egyenként, hanem *házaspárként éljék meg a keresztségben kapott kegyelmet*.

c)A szentségi házasság kegyelme által a pár hivatása lesz: megjeleníteni a Szentháromság titkát a világban

A pápai buzdítás írja: „A család képmása Istennek, aki három személy szeretetközössége. A Krisztus által egybegyűjtött emberi családban visszakaptuk a Szentháromság „képét és hasonlatosságát" (vö. *Ter 1,26*)." (71)

Már a Teremtés könyve is beszél a férfi és a nő titokzatos egységéről: Isten „az embert *saját képére* és hasonlatosságára teremtette: férfinek és nőnek teremtette." (Vö. Ter 1,26) Vagyis a férfi és a nő együtt alkotják Isten képmását. Ezt erősítette meg az Újszövetség számára Jézus, amikor így tanította a zsidókat: „Mózes az ószövetség keményszívűsége miatt engedte meg a válást, de Isten eredeti törvénye nem ez. Nem olvastátok (az Írást), hogy a Teremtő kezdetben férfinek és nőnek teremtette őket, és azt mondta: A férfi ezért elhagyja apját, anyját, feleségéhez csatlakozik és *a kettő testben egy lesz*. Így már *nem ketten vannak, hanem egy test.*" Jézus levonja a következtetést: „Amit tehát Isten egybekötött, *ember szét ne válassza.*" (Mt 19,3-9) – Ez az eggyé forrott és szétválaszthatatlan szeretet-egység az újszövetségi, szentségi házasság és család hivatása, törvénye. Egységük a szentségi kegyelem által tükrözni tudja, és *tükrözni hivatott* Istennek titkos *háromszemélyű és mégis egy* valóságát.

A családnak e szentháromságos titkát is akkor értjük meg, ha újra arra gondolunk, *milyen kegyelmet kaptunk mindannyian a keresztségben.* Ott egyenként „bele"-keresztelkedtünk (beletagosodtunk) Krisztusba, a Szentháromságba (az Egyházba), s így Krisztus és a Szentháromság életformájának részesei lettünk. Minden keresztény küldetése az, hogy „*szentség*" legyen: Krisztus hordozója és jele (a világ világossága)! –A házasok küldetése a szentségi kegyelem által az (amint láttuk már), hogy most *már ne egyenként, hanem együtt: házaspárként, majd családként* éljék és sugározzák e titkot. Ha törekszenek megélni a

Szentháromság egységének, a Személyek közötti szeretetnek titkát, akkor (a kegyelem által) a Szentháromság *szentségeivé* válnak. Hiszen a keresztségükből majd a házasság szentségéből fakadó kegyelem által *jelen van* életükben a Szentháromság. Szeretetben élt életük *jelzi* is a világ felé a Szentháromságnak-, azaz Istennek létét, szeretetét, a szeretetükből születő gyermek pedig mintegy az Atya és a Fiú egymásnak adása által „született" Szentlelket jeleníti meg.

d)A házasság jele annak a szeretetnek is, amellyel Krisztus szereti Egyházát (Ef 5,21-32)

Szent Pál szavai egy saját szempontból világítják meg a házasság mélységes titkát: „Férfiak, szeressétek feleségeteket, amint Krisztus is szerette az Egyházat, és föláldozta magát érte… Így szeresse a férj is feleségét, mint saját testét (és az asszony tisztelje férjét). Nagy ez a titok, és *én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom*." (Ef 5,25-33)

E szavak első olvasásra nehéznek, elméletinek tűnhetnek. Pedig ha belegondolunk, érthetővé válnak: Idézzük eszünkbe, hogy Jézus *minden megkereszteltnek* azt mondta: „Úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket" (Jn 15,12). Eszerint Pál szavai nem mást jelentenek, mint a minden keresztényhez szóló jézusi szavak alkalmazását a házasok számára. Már az Ószövetségben is sok helyen megjelent a hasonlathogy *Isten úgy szereti a népet, mint egy vőlegény a menyasszonyát* (Iz 62,4-5; vö. Én, Oz és e könyvekhez írt bevezetés). *Illetve a nép vagy a hívő méltó válasza Isten szeretetére csak az lehet, hogy ő is úgy szereti Istent, mint a menyasszony a vőlegényét*. Erről a jegyesi-házastársi szeretetről beszél Szent Pál is vagy a Jelenések könyve (vö. még 2Kor, 11,2; Jel 19,6-9).

73. A házasság szentsége tehát nem valami „dolog" vagy csupán „szent erő". E szentségben maga Krisztus az, aki egybekapcsolja „a keresztény hitvestársakat, velük marad és erőt ad nekik. – A keresztény házasság pedig *jel*, amely (a felek egymás iránti szeretetében) nemcsak *kinyilvánítja, hogy mennyire szerette Krisztus Egyházát* a keresztén megpecsételt szövetségben, hanem *jelenvalóvá is teszi ezt a szeretetet* a házastársak közösségében." A házasfelek „*megjelenítik Krisztus és az Egyház jegyesi* (vagy házastársi) kapcsolatát." *(Vö. Ef. 5,21-32).*

Új és mélységes, amit Ferenc pápa mond erről: „Jézus, aki megváltotta az embert a bűntől, így nemcsak visszavezette a házasságot és a családot eredeti formájához (az egy testté lett férfi és nő szeretetközösségéhez), hanem a házasságot annak a *szeretetnek szentségi jelévé is emelte, amely szeretettel Ő szereti Egyházát* (vö.Mt 19,1–12; Mk 10,1–12; Ef 5,21–32)." (71)

Sőt, a házasságnak nemcsak a világ számára van kegyelmi mondanivalója, hanem az Egyház számára is, mondja a szinódussal Ferenc pápa: „A házastársak állandóan *emlékeztetik az Egyházat arra, ami a keresztén végbement*." Hiszen a keresztén Krisztus életét adta Egyházáért. A házasságban – a szentség erejétől, a Szentlélektől megerősítve – a házasfelek adják életüket egymásért. Így „a házasság *hivatás arra*, hogy (a férj és feleség) úgy éljék meg a házastársi szeretetet (minden emberi tökéletlenség ellenére), mint a *Krisztus és Egyháza közti szeretet jelét*." (73)

Hivatástisztázó lelkigyakorlat a házasság szentsége előtt

E titkok megsejtése után érthető, miért írja a pápa, hogy a házasodásra és családalapításra irányuló döntés nagy és szent döntés, „amelynek a *hivatástisztázás gyümölcsének kell lennie*" (72). Vagyis e döntés előtt (ha mindketten hívők, mindkettőjüknek, egyébként a hívő félnek) át kell imádkozni: hiszek-e a szentség kegyelmében, hogy általa magával Jézussal, magával a Szentháromsággal egyesülünk, házaspárként? Hiszem-e, hogy a kegyelem által képes leszek törekedni arra, hogy úgy szeressem házastársamat, ahogyan Krisztus szerette Egyházát? Hiszem-e hogy így (a szentség kegyelmi ereje által) Jézus szeretetének és a Szentháromság személyei közötti egységnek jelévé és hordozójává válhatunk, és egyben „kis egyházzá" is,

vagyis az Egyház titkának és küldetésének megjelenítőjévé a világ számára? Ha hiszem ezeket, akkor vagyok érett a házasság szentségére.

d) A házasság és a család az új evangelizáció első küldötte

Posztmodern világunk emberiségének *jelentős része is vágyik a jó és életreszóló házasságra,* bár sokak számára kezd már hihetetlenné válni, hogy ez jó eséllyel megvalósulhat. E világban ezért kiemelt küldetése van a hívő katolikus családoknak – mondja a szinódus, mondja Ferenc pápa. Mert ők tehetnek tanúságot arról, hogy a kölcsönös- és életre elkötelezett szeretet lehetséges; valamint hogy e szeretetre alapozva létezik boldog családi élet, Krisztus tanításának és a szentség kegyelmének erejéből. – Ezért mondja ismételten a szinódussal Ferenc pápa, hogy korunkban, jobban, mint valaha, *szükség van missziós keresztény családokra*, akik megélik a házasság szentségének titkát, és segítségére vannak a mai világnak (hívő és nem hívő embertársaiknak), hogy *megtapasztalhassák ezt az általuk is olyannyira vágyott titkot,* és egyszer majd meg is élhessék azt (57, 63, 68, 201, 208).

Tanúságtétel: *Egy édesapa meséli: Feleségemmel abban a tudatban készültünk a házasságra, hogy e szentségben Jézus egyesítő kegyelmében részesülünk. A jegyesoktatásban hallottunk arról is, hogy a szentségi házasság által küldöttekké válunk környezetünk felé. Azóta három gyermekünk született, és szeretetben élünk. A második gyermek születése után felmerült bennünk, mit tehetünk plébániánk életéért. Egy kis, 700 lelkes községben lakunk, plébánosunk két községgel odébb él, 3 község van rábízva. – Elvégeztünk egy Cursilló lelkigyakorlatot, amely nagy lendületet adott hitünk és küldetésünk megéléséhez. A csoport tagjaival azóta, 3 éve havonta találkozunk. Ezután szemünkbe ötlött, hogy plébániánk gyermekei elmaradoznak a templomból. – Ekkoriban hallottunk a jezsuiták által létrehozott Szentjánosbogár Mozgalomról, amely a gyermekeket, fiatalokat élteti, és tartja meg vagy vezeti vissza őket a plébániai életbe. Feleségemmel közös döntésünk alapján elvégeztem a Mozgalom egyéves vezetőképzőjét, majd rögtön utána közös tábort rendeztünk a 3 község gyermekei számára, plébános atyánk örömére. Ezen mintegy 100 gyermek vett részt, jóval többen, mint ahányan templomba járnak. A községek asszonyai szívesen segítettek a főzésben és egyéb munkákban. A találkozás szépen sikerült, sokan kérdezték a végén, lesz e folytatása. A Mozgalom fiataljai-gyermekei havonta szoktak találkozni, játékos és hitet erősítő összejövetelekre. Elvállaltam hát a havi találkozók vezetését, saját 3 gyermekünk és munkám mellett, feleségem segítségével. Közben éreztem a szükségét, hogy elvégezzem a teológiát. Ezt ismét megbeszéltük feleségemmel, hiszen ez is csak akkor lehetséges, ha ő több feladatot vállal magára. Beiratkoztam a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolára katekéta-lelkipásztori szakra. Most a vége felé járok, a szakdolgozatomat írom. – A Szentjánosbogár találkozók szépen alakulnak, de utóbb azt tudatosítottuk feleségemmel, hogy a fiatalok mennyire elmaradnak a templomból, s velük is törődni kellene. Hallottuk a Mozgalomban, hogy a fiatalok örülnek, ha meghívják őket segítőnek, csoportvezetőnek, és ezáltal bekapcsolódnak a plébánia életébe. Elkezdtünk kapcsolatot teremteni községünk még templomba járó fiataljaival. Többen kifejezték, hogy örömmel készek segíteni a gyermekek vezetésében. Évközben több rendezvényt is szoktunk szervezni községünk hívő közössége számára. Ezek részben korábbi hagyományt folytatnak, néhányat mi vezettünk be. Ilyenek a liturgikus ünnepekhez kapcsolódó találkozások, agapék, a farsangi bál, a közösségi kirándulások. Jó lehetőségek ezek a kapcsolatteremtésre és az apostolkodásra is. A plébániai bálon legutóbb községünk lakosainak egyharmada részt vett.*

Csodálatos tapasztalni, mennyire működik a kegyelem házasságunk, családunk által is. Ha szeretet és egyetértés van köztünk, a jó Isten, illetve a házasság kegyelme sok erőt ad mindehhez az apostoli feladathoz. Feleségemmel megállapítottuk, hogy ha mi nem tennénk azt, amit teszünk községeinkben, mindez elmaradna. Isten most minket helyezett ide, hogy

papok híján legyünk apostolok. Reméljük más családokat és a fiatalokat is sikerül társakká tenni e felelősségben.

Kérdések az elmélkedéshez, majd beszélgetéshez

Mit kell tennem annak érdekében, hogy a házasság szentségi kegyelme napról napra újjá éledjen közöttetek?

Mire hív engem Szent Pálnak és az Egyháznak ez a megfogalmazása: A férfi úgy szeresse feleségét (és a feleség férjét), mint Krisztus az Egyházat?

Miként tehetné(n)k többet azért, hogy tanúságot tegyek/ünk a világ, illetve a keresztény fiatalok előtt arról, hogy a házasság szentsége által a házaspár megtalálja azt, amit minden házasságról álmodó fiatal keres?

Elhatározás a jövő hónapra: Próbáljuk heti váltással **átelmélkedni**, illetve imánknak és napjainknak témájává tenni a szentségi **házasság fent bemutatott egy-egy titkát**: 1) Hogy *„kis egyház”* vagyunk. 2) *Fel vagyunk szentelve* arra, hogy egymás iránti mindig megújuló szeretetünk tanúsíthassa környezetünk előtt a *Szentháromság szeretet-egységét*. 3) Hogy életünk alapja és egyben küldetésünk, *úgy szeretni egymást, ahogy Krisztus szereti egyházát,* azaz életét adja érte. 4) Hogy az Egyház bennünk látja/reméli az *új evangelizáció első küldötteit* - hogy életünk és szeretetünk meghívás legyen a mai világ-, és a fiatalok felé a keresztény házasságkötésre és családalapításra.

Még egy feladat: A hónap során **beszélgessük át a következő találkozó témáit, a nevelésről**, hogy következő alkalommal tudjunk beszélni annak szempontjairól.

Záró imádság – *Szentháromság egy Isten, minden közösség és minden család ősképe. Hálát adunk, hogy saját képmásodra teremtettél minket, és belénk ültetted a vágyat és a képességet a szeretet-kapcsolatra, az egymásnak való önátadásra. Köszönjük a Szentléleknek, köszönjük a szinódusnak és Ferenc pápának mai elmélkedésünk mélységes témáit. Egy új ragyogásban jelent meg előttünk a szentségi házasság titka, annak isteni szépsége és küldetése. Szentlélek Isten! Gyújtsd lángra lelkünket, hogy amit ma megsejtettünk, azt egyre teljesebben törekedjünk megélni (gyengeségünk ellenére, a Te vezetéseddel), és legyünk így valóban „kis egyház”, a Szentháromság tükörképe, és annak a szeretetnek megjelenítői, amellyel Krisztus szereti Egyházát. Jézus, tégy bennünket – az Egyház álma szerint – az új evangelizáció küldötteivé! Hogy a Te erőd által, megéljük a szentségi házasság szépségét, örömét; és tudjunk így tanúságot tenni mások előtt mindarról, amit Tőled kapunk. Ámen!*

Záró ének: A bevezetőben ajánlottakból

14. A nevelési elvekről – a gyakorlatban

(A felelősök lássák, nem szükséges-e két találkozóra bontani az alábbi anyagot)

Bevezető ének: Fogadd el Uram szabadságomat…
Jézus életem, erőm, békém…
Ne félj, mert megváltottalak…

Kérdések lelkünk megosztásához: Mi történt velem/ünk az elmúlt hónapban?
Elmúlt heteimben hogyan jelentek meg a házasság szentségének titkai, témái?
Milyen örömet és milyen nehézséget okoz nekem gyermekeink nevelése?

Bevezető ima*: Urunk Jézus! Te azért is lettél emberré, hogy példáddal taníthass bennünket. Add kegyelmedet, hogy a házasság szentségének erejében, a Te fényedben tudjuk tanítani, nevelni gyermekeinket, és szavaink mögött álljon példánk is. Ha a nevelés közben tapasztaljuk, hogy mi is hibázunk, segíts, hogy új erővel és közös felelősséggel fogjunk neki gyengeségeink kijavításának. Gyermekeinket szeretnénk megtanítani az engedelmességre; segíts, hogy mi is lelkiismeretünk első hívására teljesítsük a Te akaratodat, és első hívásra teljesítsük házastársunk kéréseit. Meg szeretnénk tanítani gyermekeinket a számítógép és tv helyes használatára; segíts, hogy legyen erőnk korlátokat állítani magunk számára is e téren. Gyermekeinket a párbeszédes neveléssel akarjuk vezetni és önállóvá tenni; add nekünk Lelkedet, hogy élő és folyamatos legyen a párbeszéd házastársunkkal; hogy legyen meg a heti egy esténk, amelyet a minőségi beszélgetésre szánunk. Vezess minket, hogy a csoport-találkozásaink is segítsenek abban, hogy támogassuk egymást hibáink legyőzésében, és együtt haladjunk a tökéletesedés útján. –Add, hogy mai találkozónk irányt és erősítést adjon gyermekeink nevelésére. Ámen!*

Isten Igéje: Sir 30,1-13. vö: Ef 6,4

Témánk: *A nevelés konkrét feladatai*

Az AL kiemeli, hogy „az alapvető kihívások egyike, amellyel a családoknak ma szembe kell nézniük, kétségtelenül a nevelés, amelyet nehezít az aktuális kulturális környezet és a média nagy befolyása” (84). Ezért külön fejezet is foglalkozik a keresztény nevelés alapelveivel.

Ferenc pápa felhívja az egyházi vezetést, a plébániákat és munkatársaikat, az egyházi intézményeket, egyesületeket és a katolikus iskolákat, hogy *nyújtsanak támogatást* a szülőknek a keresztény nevelés terén: előadásokkal, megbeszélésekkel tanácsadásokkal (246, 279). Létre kell hozni olyan *képzési programokat* – írja – amelyek irányt mutatnak, az egymással olykor ellentétes (vagy egyoldalúan liberális) nevelési modelleket felkínáló világban, a helyes szülői, nevelői magatartásra (279, 280; RF 66-68); s ehhez természetesen figyelembe kell venni a jelen pedagógia, pszichológia, didaktika eredményeit (280).

Az AL 7. fejezet teljességgel megadja a nevelés alapelveit. Ezekkel az előző évben megismerkedtünk. A következőkben a legfontosabb szabályok *életre váltásáról* szólunk, tanácsként a gyermekeket nevelő szülők számára.

1.Az AL szól a családi életről, mint a nevelés első közegéről és alapfeltételéről (274-276) Fogalmazhatunk így: minden *nevelés előfeltétele, a szülők közötti szeretet, egyetértés.* Ezt tehát ápolni kell nemcsak önmagáért, hanem a nevelés feltételeként is.

– *Szülés után a mamák kísértése,* hogy babájuk felé fordul figyelmük, s férjük kiszorul életükből. A férjek ezt megsínylik. Ehelyett: a férj maradjon első helyen, és vonják be a kicsi gondozásába is!

2. *Feltétel nélküli szeretet éreztetése* **(**feltölteni a gyerek „érzelmi tankját“)

Az AL így fogalmaz: „minden nap új módokat kell kitalálni az elismerés kifejezésére, a szeretet jelzésére (276). Ennek alapformái:

- szemkontaktus, elfogadó tekintet, rámosolygás (feltétele a mi belső békénk)
- testi kontaktus pl: simogatás, ölelés, puszi
- dicséret – naponta *háromszor annyi*, mint ahány intést a gyermek kap (AL 276)
- *Az első gyermek sebe* szokott lenni: hogy a második megjelenésekor ő háttérbe szorul, és ez megsebzi. Megoldás: Külön figyelni rá, bevonni képességei szerint az újszülött szeretetébe.

Növekvő *első gyereket* is agresszívvá tehet a fenti élmény: Ilyenkor legyünk külön figyelemmel rá, biztosítsunk *külön időt, programot csak vele*, kapjon több ölelést

3.Fegyelmezés – Az AL több formában beszél a gyermek akaratának neveléséről, valamint a megfelelő feltételek esetén a büntetés ösztönző erejéről (AL 263-67; 268-270): Lássuk a gyakorlatban:

- Ne akkor fegyelmezzünk, ha a gyerek vagy mi fáradtak vagyunk.
- Válasszuk szét a büntetést és az ingerültséget. Ha néha ingerülten szólunk, az esti imában kérjünk bocsánatot.
- Amikor tiltunk, előbb magyarázzuk meg, miért tilos ez. Majd beszéljük meg, hogy ha 2x szólok, harmadszorra „sajnos meg kell, hogy büntesselek”. „Pedig nagyon szeretlek, de szeretném, hogy jó legyél! Ugye érted?” - Legyünk következetesek hogy *ne kelljen 3-nál többször szólni.* Ezáltal rövidesen létrejön a családi béke!
- Tanítsuk meg az alapszavakra: kérem, köszönöm, bocsánatot kérek (AL 266). Azaz *tanítsuk meg kérni, köszönni, és bocsánatot kérni* szüleitől, testvéreitől és másoktól; és alkalmasint *jóvátenni* az okozott rosszat (AL 268)

Az IGEN és a NEM megtanítása?

Az AL többször beszél a fokozatosság fontosságáról, a fegyelmezéssel kapcsolatban is: és hogy nem szabad egyszerre túl sokat követelni (271-273). Azt is kijelenti, hogy a folyton büntető magatartás súlyosan ártalmas (269).

- Nem az a legfontosabb, melyik területen mondunk nemet, hanem az, hogy legyenek világos helyek, ahol megtanulja mi az IGEN és mi a NEM!
- Ami életveszélyes, ami másban kárt tesz, azt sosem szabad
- A szülők együtt beszéljék meg a fontos határokat, és együtt tartassák be azokat. Először egy ponton, majd lépcsőzetesen több esetben. Ha nem értenének egyet valamiben: fontosabb a köztük levő egyetértés, mint egyiküknek vagy másikuknak tökéletesebbnek gondolt elképzelése. *A szülők egysége a legnagyobb nevelő*, és egyenetlensége a legnagyobb ártalom!

Engedelmesség

Az AL beszél a határok szabásának fontosságáról, de alapfogalma ezzel kapcsolatban is a rávezetés, a párbeszédes nevelés (262-264, 268-270 stb.) - Néhány konkrét teendő:

- Akkor kérjek, ha igazán szükséges (ésszel kérjek)
- Ha a kis gyermek nem érti, mi az, hogy “gyere ide”, szeretettel meg kell fogni kezét és oda kell vezetni.
- Segítsünk neki megtanulni a fogalmakat, segítsünk a feladat végrehajtásában (eleinte együtt pakoljuk el a játékokat...)
- Adjunk neki időt, hogy felfogja mit kérünk, s utána csinálja is meg. Szóljunk neki időben (pl. öt perc múlva ebéd; még kétszer lecsúszhatsz a csúszdán, utána megyünk...)
- Ha kérek valamit, ne nyugodjak bele, hogy a gyerek ne csinálja meg (Ha harmadik szólás után néhányszor büntetnem is kell, rövidesen kialakul a teljes engedelmesség!)

- A büntetés után legyen mindig 3-szoros a szeretet-, a megbocsájtás kifejezése, s a meghívás az újrakezdésre (AL 263-267)

4.Rendszeresség, napirend kisgyermekek életében

A liberális nevelés szerint végső soron mindent a gyermek döntésére kell bízni. Az AL a nem-liberális pedagógiával egyetértésben hangsúlyozza a korlátok megtanulásának fontosságát, mely által a gyermek önállóvá válik, és majd képessé az önfegyelemre (264-269).

Néhány gyakorlati példa (melyek mind jól működtek csoportjaink minden mamájánál!)

a) A hosszabb, 6 órás, éjszakai alvásra rá lehet szoktatni már 6-8 hetes csecsemőket (2-3 éjszakán át kell csak kibírni sírását, hogy a baba rászokjon a hosszabb alvásra). „A csecsemőnek is joga van a kipihent anyához."

- Ne váljék szokássá, hogy a gyermek csak szüleivel – avagy közöttük – tud aludni.

- A napirend (és a határok) biztonságot ad már a pici gyereknek: mert ő is tudja, mi fog következni, illetve hol vannak a határok.

b) Csecsemőkorban: sok pszichológus szerint, a gyermek rendhez szoktatásához segít a rendszeres szoptatás – általában kb. 3 óránként, nem minden felsírásra. Az idézett családcsoportokban minden mamának sikerült ezt bevezetni a baba 2-6 hónapos kora között. (E kérdésben ugyan ma a liberálisabb vélemény elterjedtebb. Ha az élet többi területén az anya tud majd határokat szabni, akkor e kérdésben a másik vélemény is működhet.)

c) A már mászkáló gyermeknek jót tesz, ha nincs mindig anyja nyakán, ha tud olykor magában is játszani: ez önállóságát és a szülői függéstől való egészséges elszakadását növeli. (Az édesanyának, akinek gyermeke nem viselte el, hogy egyedül hagyják, azt tanácsolták társai: nagyon határozottan közöld vele, hogy kicsit egyedül kell lenned. Erre a gyermek hagyta elmenni anyját.) - Az édesanya így tudja biztosítania maga számára *a 15 perces reggeli imát*-elcsendesülést: amely biztosítja a lelki megbékélést és az örömteli nekiindulást a napi feladatoknak: és ez százszorosan visszatérül! (Sokszor magát kell csak legyőznie, hogy ne sodorja el a felhalmozódott mosogatnivalók látványa.)

5.Párbeszédes nevelés.

Az AL nevelési fejezetének egészét átjárja a meghívás a párbeszédes nevelésre, amint erről szóltunk már a 8. fejezetben. A következőkben ennek konkretizálásáról szólunk.

A végrehajtás konkrét módja: A kicsit növekvő gyermek – az 5-6 éves, majd még inkább a 6-10 éves – nevelésének fontos elve: hogy *beszéljük meg* vele, mi a jó, és mi a rossz… Ezután menjen külön és *ő fogalmazza meg, írja le*, hogyan fogja elkerülni egy-egy visszatérő hibáját. Miután leírta, beszélje meg leírt tervét anyjával (szüleivel). Ettől kezdve már nem a szülők „parancsolgatnak" neki, csupán segítenek, hogy tartsa be azt, amit *ő maga határozott el*. Ez a *párbeszédes nevelés* erősíti a gyermek erkölcsi döntőképességét – és a serdülő korban lecsökkenti vagy megszünteti a szülőkkel szembeni ellenállást.[14]

6. *Mire kell vágynunk-, mit kell elérnünk a gyermek nevelésével?*

Az AL-t egésze választ ad a nevelés céljainak kérdésére is. Itt röviden konkretizálva fogalmazzuk meg ezeket:

a) *Önállóvá váljon* (a nagyobbaknál következik majd be, de a kicsi korban kezdődik). Ma egyik legnagyobb hibának tartja a pedagógia, a pszichológia a gyermekek önállótlanságát, túlzott elkényeztetését, szülő-függését. (Főleg anyák hibája: túlzottan aggódik, mindent

[14] Nagyon használhatóan bevezet ennek gyakorlatába: Elaine Mazlish, Adele Faber**:** *Beszélj úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy, hogy elmesélje* - Gyakorlati tanácsok a sikeres szülő-gyerek kapcsolathoz, Reneszánsz Könyvkiadó, 2013.

helyette csinál, nem állítja a lábára). Az eredmény: felnőtt kori önállótlanság, bizonytalanság; s a rossz házasság is.

b) Alakuljon ki megfelelő *önértékelése*, amely által képessé válik kezelni az élet kihívásait. Az értéke nem az, hogy Ő a legjobb tanuló, a legszebb, a legjobb sportoló. A teljesítmény-centrikusság (túl sok, helytelenül alkalmazott szülői dicséret vagy a sok elvárás) árt a gyermeknek, és egész életére kihatóan lerombolja helyes önértékelését; akár jól teljesít a gyermek, és túl-dicsérik őt, akár közepesen teljesít, és folyton szidják. A helyes alapelv: *Te érték vagy úgy, ahogy vagy: Isten szeret és terve van Veled!*

c) *Kapcsolat-teremtő képesség*, mindenkivel. (A félénkség nagy arányban legyőzhető gyakorlással). Ennek egyik megalapozása, ha a gyermek megtanul *kérni, köszönni és bocsánatot* kérni. Ide tartozik, hogy minden nap találjunk új módot a *legrakoncátlanabb gyermek(ek) megdicsérésére,* és házastársunk megdicsérésére is. Fontos gyakorlati elem: tudjon örömet szerezni másoknak. Ez az önmagából való kilépésnek és a kapcsolatteremtő képesség növelésének egyik legtermékenyebb eszköze.

d) A személyes kapcsolat Jézussal-Istennel. Ebben gyökerezik az előző két képesség is (az AL külön pontja szól a „hit továbbadásáról" 287-290).

- *Hogy érik el ezeket a szülők?* - Nem szabad sajátunknak tekintenünk sem házastársunkat, sem a gyermeket. A gyermekek a legtöbbet a szülők páros magatartásának példájából tanulnak. Ha „vallásos" szülők gyermekei nem válnak vallásossá, általában a szülők közötti kapcsolatban volt hiba. - A gyermeket Jézusra tekintve tudjuk igazán szabadnak, azaz Isten gyermekének tekinteni. Ilyen dimenzióban tudjuk őt értékelni és tudunk szabadságot adni neki. Ha így szeretjük őt, egészséges önbecsülésre jut, másokat is becsülni fog, és átjárja őt is Jézus szeretete, s a Belé vetett bizalom (vö. 287-90).

7. A kommunikációs eszközök helyes használatáról

„A családi környezetben lehet megtanulni a kommunikációs eszközök üzeneteinek kritikus megkülönböztetését is. Sajnos *bizonyos tv-programok vagy nyilvánossági formák negatívan befolyásolják, vagy gyengítik a családi életben kapott értékeket.* - 275. A családok fontos feladata a várakozásra való képességre nevelés. *Nem arról van szó, hogy meg kell tiltani a gyermeknek az elektronikus eszközökkel való játékot*, hanem meg kell találni a módját, hogy tudja késleltetni e vágya határtalan kielégítését. H*a a gyermek megtapasztalja, hogy tud uralkodni önmagán, gazdagabbá válik önértékelése.* 278. A kommunikációs és szórakoztató technológiák *olykor eltávolítanak egymástól:* például ha az étkezés alkalmával mindenki a mobiltelefonjára koncentrál, vagy amikor egyik házasfél órákat tölt egy elektronikus eszköz előtt, s közben a másik elalszik. A családban erről is olyan *megegyezésekre kell jutni*, amelyek biztosítják a családtagok találkozásainak elsőbbségét." - „Nem tagadhatók a *kommunikáció új formáinak a gyermekeket és serdülőket fenyegető veszélyei,* akik ezek révén olykor akaratgyengévé válnak és elszakadnak a valós világtól."

Az agykutatás a kommunikációs eszközök hatásáról – kisgyermekekre

a) Agyunk legbonyolultabb részén az úgynevezett frontállebenyben fejlődik ki az önmagunkról alkotott képünk; és ezzel együtt az a késztetés, hogy a világ felé forduljunk, cselekvéseket tervezzünk, impulzusokat kontrolláljunk és elviseljük a frusztrációkat. Ennek korai gyermekkorban, körülbelül *6 éves korunkig* ki kell alakulnia. A mindezért felelős agyi hálózatok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyerek olyan dolgokkal foglalkozik, melyeket képes megérteni, és amelyeket ő is tud alakítani. Ez azonban ma egyre nehezebb. - Régebben a gyermek környezetében levő eszközök, készülékek érthetőek voltak. A bicikli, a gőzgép, még az autó is. Egy gyerek szét tudta szerelni a vekkert, megvizsgálhatta a belsejében található fogaskerekeket, s ezzel megfejtethette a működtető mechanizmust. Ma, az információs technikák korában a dolgok gyakran oly bonyolultak, hogy az ok és okozat kapcsolatát csak nehezen vagy egyáltalán nem tudjuk felfogni. Például, hogy miért mozog a nyíl a képernyőn,

amikor mozgatjuk az egeret. Az értelmi összefüggésnek ez a hiánya azt eredményezi, hogy a gyereket egyszer csak nem fogja érdekelni az okok és okozatok kapcsolata. - Ezért az *agykutatók szerint* az volna jó, ha a gyermek **6 éves koráig nem nézne** tv-t, nem játszana számítógéppel (mások 3-5 éveseknek legfeljebb napi 30 percet engedélyeznének, 6-8 éveseknek 1 órát), s természetesen *ne legyenek szobájában* ilyen eszközök! A sok tv nézés, internetes játék során a gyermek azt tapasztalja, hogy neki csak egy gombot kell megnyomnia, és nincs más befolyása az eseményekre. S ez *kiöli a kreativitását, a kezdeményező-, következtető képességét, és passzívvá, bezárkózottá teszi.*

b) *Egy másik tudnivaló*: Ha a kis gyermeket *túl sok inger* éri, amelyeket nem tud felfogni, ez is károsítja az agyát. Sok *hiperaktív gyerek a túl sok korai benyomás* hatására vált ilyen sérültté. Ne vigyük őket plázákba, sem olyan helyekre, ahol a benyomások tömege zuhan rájuk. -– Az *olvasás* a későbbi években is jobban erősíti az agy fejlődését, mint az internetezés. Mert egy jó mese, majd egy történet olvasásakor el kell gondolkozni a történteken, fantáziaképeket kell alkotni, következtetéseket lehet levonnia. Ezek híján idősebb korban is káros a túl sok internetezés. – (A gyermek önállósulását károsítja, ha minden vágyát teljesítjük, anélkül hogy személyes cselekvésre, kreativitásra szoktatnánk.)

c) Kisgyermek *ne nézzen akciós filmet, sem vad, agresszív mesét*, ne játsszon ilyen internetes *játékot*. A gyermek elsajátítja a viselkedést, amelyet gyakorol pl. hogy az interneten egy játékban puskával le tud lőni akár 100 embert. – Kimutatták pl., hogy az 5-6 éves gyerekeknél a *pénzzel való játék is a segítőkészség csökkenését* eredményezte, szemben a gombokkal játszók csoportjával.

d) Nagy beavatkozás a gyerekek életébe a *reklám*! Akik nézik ezeket a tv-ben, az interneten, anyagiasabbakká válnak, illetve kívánják azt, amit felkínálnak nekik. *Védekezésünk*: „leplezzük le" a reklámot, mondjuk el, hogy ezzel csak el akarnak adni neked egy árút. „Gúnyoljuk ki" a reklámot, amely becsap sok osztálytársat is, és azok hagyják becsapni magukat. Fordítsuk szembe a gyermeket a „kötelező társadalmi normákkal", hogy függetlenné váljon ezektől. (A TV és internet nézésének a gyermekekre való súlyos kárairól számos vizsgálat található az interneten, melyek lényegileg mondottakat fogalmazzák meg.)

Tanúságtétel: 1. *A nevelési elvek fenti összefoglalásához az AL-ban megfogalmazott elvek megélése vezetett. Egy plébánia baba-mama klubja összefogott a pedagógiát szakemberként ismerő lelkipásztorukkal és a plébániai családok csoportjaival, hogy maguk és mások számára megpróbálják összefoglalni az általuk megismert és gyakorolt nevelési alap-elveket, melyek a kisgyermekkorban vagy nagyobbak esetében érvényesek. Sok megbeszélés eredményeként a fent bemutatott elveket fogalmazták meg. A jelen írás szerzője kapcsolta azokat az Amoris Laetitia megfelelő pontjaihoz, illetve kapcsolta hozzá a médiával kapcsolatos, témánkat érintő kutatásokat.*

2. Egy édesapa meséli. Hatan vagyunk testvérek. Nagyon szerető szüleink voltak, és hálásan emlékezem arra is, hogy határozottak voltak a nevelésben is. Édesanyánk nehezebben büntetett, de szükség esetén, hiábavaló figyelmeztetések után jelezte, hogy elmondja édesapánknak a történteket. Édesapánk törekedett tartani magát ahhoz, hogy 3 hiábavaló figyelmeztetés után büntet. Könnyebb büntetések többször előfordultak, pl. le kellett írnunk ötvenszer, hogy „nem verekszünk többé", máskor kukoricán kellett térdepelnie a sarokban annak, aki többször rendetlenkedett. Utána mindig bocsánatot kellett kérnünk, és ő is, édesanya is mindig nagy szeretettel kifejezték: szeretlek, légy jó. Néhányszor kaptunk verést, pontosabban az összes gyerek közül talán csak ketten kaptunk, akik a legelevenebbek voltunk. Engem kétszer fenekelt el édesapa egy vesszővel, amit akkor jól megérdemeltnek éreztem. Érdekes és jellemző, hogy több verésre se nekem, se a többieknek nem volt szüksége. – Ahogy a pedagógia mondja, néhány megfelelő időben kiszabott büntetés egy egész csoportot, egy egész osztályt meg tud fegyelmezni.

Pedagógusként magam is megéltem ugyanezt az elvet több osztállyal. Még abban az időben kezdtem tanítani, melyben megengedett volt büntetésként pl. a vonalzóval vagy pálcával a tenyérbe ütni. Egy alkalommal egy negyedik osztályban két fiú állandóan bele poénkodott az órába vagy piszkált valakit, a többiek meg nagyokat nevettek rajtuk. Előbb megkérdeztem az osztályt, szerintük jó-e, ha valaki sokszor megzavarja az órát. Jó kis párbeszéd alakult ki, és az osztály rövidesen megfogalmazta véleményét, hogy ez árt az egész osztálynak. Így a rendetlenkedők látták, hogy megszűnik számukra a beleszólás „sikere". Tovább kérdeztem az osztályt, mit kellene csinálni, hogy megszűnjék a rosszalkodás? Ők hamar közös véleményre jutottak, hogy meg kell büntetni a vétkest. Elmondtam mennyire fájna nekem, ha büntetni kellene. Tudom, azok sem rossz gyermekek, akik beleszólnak, csak fegyelmezetlenek. De ha két figyelmeztetés ellenére harmadszor is beleszólnak, kénytelen lennék két tenyerest adni. A következő órán hamar megtörtént a két rendetlenkedés egyikük részéről. A harmadiknál az osztály felzúgott: most már meg kell büntetni. Azt kértem: adjunk még egy lehetőséget, hogy mostantól jó lehessen. De sajnos, ha még egyszer előfordul, büntetnünk kell. Az érdekelt egy idő múlva ismét rendetlenkedett. Kihívtam. Szeretettel és szomorúan néztem rá. Te nem vagy rossz gyerek, de sajnos fegyelmezetlen. Nem szabad, hogy elrontsd az órát, és magad is megszokd, hogy rossz legyél. Most sajnos meg kell, hogy büntesselek. Két erőset ütöttem a tenyerébe. Sziszegett, majd lógó fejjel ment helyre. Nemsokára megszólítottam, és azt mondtam: óra után maradj itt, hogy beszélgessünk kicsit. Óra után kifejeztem neki, hogy értékes gyereknek tartom, és szeretném, hogy jó gyerekké váljon, majd magamhoz öleltem… Következő nap, amikor a szünetben kiléptem az udvarra ez a fiúcska futott hozzám, és megölelt. Ettől kezdve nem volt komoly gondom ebben az osztályban sem vele, sem mással. A rosszalkodó kisfiúval pedig igazi barátok lettünk.

Kérdések az elmélkedéshez és beszélgetéshez: Házastársammal való egységem mennyiben ad alapot gyermekeink jó neveléséhez? Kell valamit javítanunk egységünk terén?

Hogyan sikerül ez: naponta többször dicsérni és megölelni gyermekeimet, mint ahányszor rájuk szólok?

(*Életkortól függően*: Miképpen sikerül óvnunk gyermekünket a számítógép és tv veszélyeitől? Hogyan mutatok neki példát e téren?)

Elhatározás: a) *Kezdjük el egy gyermekünkkel a* **rávezető beszélgetést** (jó a legnagyobbal kezdeni, ha 14 év alatti. A 14 év felettivel teljes partneri beszélgetésre kell törekedni, amelyben segítségét kérhetjük a példaadásra is.) Lehetőleg olyan témával kezdjük, amelyben számára is nyilvánvaló, hogy hibázik. Pl. nem kel fel reggel, mindig késik. Vagy mindig becsapja az ajtót, nem csinálja meg házi feladatát stb. Járjunk el a mondottak szerint. – Figyeljük meg magunkat, nem hibázunk-e mi is valami hasonló területen. Ez esetben mondhatjuk gyermekünknek: látod nekem is van javítani valóm, én is nekifogok veled.

b) *Házastársunkkal beszéljük meg az első teendőket*. Törekedjünk arra, hogy csak szeretettel fegyelmezzünk! Reggeli imánkban Jézus erejével készüljünk fel a napban várható nevelési nehézségekre, s a gyermekek iránti fokozott kedvességünk könnyebbé teszi a nevelési lépéseket.

c) **Beszélgessük át a hónapban a következő találkozó** újszerű **témáit a szexuális nevelésről,** hogy legközelebb tudjunk beszélgetni azokról.

Záró ének: A bevezetőben felsoroltak közül

Záró ima: *Urunk! Köszönjük nagy ajándékodat, hogy ránk bíztad gyermekeinket, a világra hozatalukat és lelki-emberi vezetésüket. Te ismered a nevelés nehézségeit, hiszen még apostolaid nevelése sem volt könnyű feladat. Te meghaltál értünk és gyermekeinkért, hogy*

képesek legyünk mindig megújulni, minden elesés után újrakezdeni. Add nekünk Lelkedet, hogy vezessen bennünket. Adj megújult erőt egymás szeretetére, hogy a házasság szentségének kegyelme élőbb legyen bennünk és köztünk, és ez áradjon ránk és gyermekeinkre a nevelés területein is. Segíts, hogy a határok szükségszerű állítása mellett megtaláljuk mindennap azokat a lehetőségeket, amelyekkel örömet szerezhetünk gyermekeinknek. Taníts bennünket a gyermekekkel való személyes kapcsolat ápolására, amelyben megtapasztalhatják apai és anyai szeretetünket. Vezessen minket Szent Lelked, hogy minden nap meg tudjuk tenni a szeretet új lépéseit egymás és gyermekeink felé, hogy ezek erősítsék napról-napra családunkat. Had' lehessünk így a Te szeretetednek, szentháromságos közösségednek és örömödnek jelei és hordozói környezetünk számára is. Ámen.

15. A gyermekek, fiatalok szexuális nevelése

Bevezető ének Teremts bennem tiszta szívet
Tisztítsd meg szemem, hogy Téged lásson
Gyönyörű vagy én Uram

Kérdések a tapasztalatok megosztásához:
Hogyan telt elmúlt hónapom?
Hogyan sikerült múlt hónapban megtenni a párbeszédes (vagy következetes) nevelés első lépéseit?
(Ha gyermekünk elmúlt 5 éves) Mit tettem gyermekeim nemi-szexuális neveléséért?

Bevezető ima: *Jóságos Istenünk. Ránk bíztad gyermekeink nevelését, hogy tiszta, evangéliumi emberségre vezessük őket. Ferenc pápa Szent II. János Pál pápát és a szinódusi atyákat követve nyomatékkal hív, hogy elsődlegesen a szülők feladata gyermekeik nemi-szexuális nevelése, - hiszen csak így vezethetjük őket a helyes életre, és így védhetjük meg a világ csábításaitól. Jöjj el Szent Lélek Isten, hogy a Te világosságodban tudjunk gondolkodni a szexualitás ajándékáról, és saját szexualitásunkról. Istenünk, Te megszentelted a szexualitást, és a házasságra rendelted azt. A Szentháromság titkát jeleníted meg egymásnak-adottságunkban és termékenységünkben. Adj világosságot, hogy megértsük, miként tudjuk vezetni gyermekeinket is a szexualitás helyes szemléletére. Urunk, gyermekkorunkban velünk nem beszéltek e kérdésekről, adj erőt, hogy átlépjük a félelmet, ha ilyen témákról kell szólnunk. Taníts meghallanunk az Egyház meghívását és korunk kihívásait, hogy a jelen körülmények között élve felelős nevelői lehessünk gyermekeinknek, és hozzájáruljunk, hogy tiszta nőként és férfiként növekedjenek a szent házasság vagy egyéb szent hivatás felé. Vezess bennünket Jézus mai együttlétünkön, és légy Te közöttünk. Ámen.*

Szentírás: Olvassuk el e *jelképes* elbeszélést: Ter 2,7-8; 16-17; 3,1-15

Témánk: *Gyermekek, fiatalok szexuális nevelése*
A téma ma fontosabb, mint valaha volt. A témáról szól a 6. fejezet is, mint lelkipásztori feladatról, és kiemelten a 7., neveléssel foglalkozó fejezet, mint a szülők, hitoktatók, s velük a katolikus iskolák feladatáról (205-206, 280-286).

Igen a szexuális nevelésre
280. „A II. Vatikáni Zsinat meglátta a pozitív és okos *szexuális nevelés szükségességét*, figyelembe véve a pszichológia, a pedagógia és a didaktika tudományos eredményeit.” E nevelésnek el kell kezdődnie alapszinten a) már az óvodás korban, b) folytatódni az alsós és felsős iskolásoknál, c) már a szerelem, a házasság távlatában, a serdülőkorban, d) s végül a maga teljességében a jegyesi beszélgetéseken.
A szülők és pedagógusok, lelkipásztorok sokszor félnek beszélni a szexualitás témájáról. De e feladattal minden nevelőnek szembe kell néznie, ha egészséges életre, jó házasság felé szeretné vezetni a gyermeket. – A témáról való beszéd alapfeltétele, hogy mi magunk *tanuljunk meg úgy tekinteni saját nemiségünkre, szexualitásukra, mint Isten szép és szent ajándékára.*

Beszélgetés a kisebb gyermekekkel is
– A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat (NGYSZ) negyedik Európai Uniós konferenciáját ilyen címen rendezték: „Az internet hatása a gyermekekre és fiatalokra”.

Budapesti kutatók számára is döbbenetes volt a vizsgálati adat, mely szerint a számítógéppel rendelkező 7-10 éves korosztály leggyakoribb keresőszava a ’pornó’. Egy másik vizsgálat szerint „csak” a negyedik és a hatodik helyet szerezték meg az összes rákeresés között a szex és a pornó szavak. A szakemberek hozzátették, hogy mára a gyermekek majd a fiatalok az interneten lépten-nyomon akaratlanul is szembesülnek szexuális tartalmakkal, képekkel. http://civishir.hu/kulfold/a-gyerekeknek-pornó-kell/0812161154

A szexualitás terjedését jelzi, hogy pl. Magyarországon 2013-ban törvényt módosítottak, s *leszállították a megengedett szexuális élet korhatárát a 14. évről a 12. évre,* mondva, hogy ez már olyan gyakori eset. Következőleg ha egy 12 év feletti gyermekkel annak beleegyezésével szexuális kapcsolatba lép egy 18 év alatti személy, az nem büntetendő (míg eddig 14 év volt a korhatár).

Amikor e vázlat írója idáig jutott, utána akart nézni a legújabb adatoknak és hozzászólásoknak e kérdésről, és beírta a Google keresőbe: „fiatalok – pornó”. Megjelent egy oldal tele kiírásokkal: pornó filmek, tini-pornó, fiatalok szex-buliban, családi pornó, szűz pornó, sex videók stb. feliratokkal. Egy kattintás egy-egy címre, és megjelenik óriási mennyiségű durván álló-ülő meztelen lány, illetve többnyire közösülést ábrázoló kép. Ha egyre rákattintok, egy kis film mutatja be a közösüléseknek sokféle, csak szexet ábrázoló formáját. A filmecskék alatt aláírások a legdurvább szavakkal. Egy cím-felírat: „ha arra van szükséged, hogy olyan pornó filmeket láss, amire fened a fogad vagy ahol akár többen szexelnek egyszerre, internetes oldalunk a megfelelő a számodra.” Egy gyermek is ilyen könnyen hozzájuthat ezekhez, akár egy ilyen véletlen kereséssel, még a you-tubba sem kell belépnie! – A pápai levél is hangsúlyozza, hogy a szülők felelőssége, hogyan veszik tudomásul a gyermekek e környezetét, illetve miként vannak segítségükre e téren is (AL 260 stb.). Belenézhetnél az imént jelzett filmekbe, hogy lásd, mibe tekinthetnek be gyermekeink ma. – Bizonyára tudott, hogy léteznek a gyermekek érdekében *védő programok*, melyek nem engedik a képernyőre a durván szexuális képeket, filmeket. Ez védelmet nyújt, ha a gyermek által használt gépre ráteszed. Ha nem tetted meg, azonnal tedd rá az otthoni gépekre. Bár társai által akkor is juthat hasonló tartalmakhoz, okostelefonok segítségével.

Korábban a *londoni főpolgármesterről* jelent meg a hír, hogy a saját növekvő gyermekeit fenyegető veszélyt látva megoldotta, hogy a *pornó csatornák Londonban elérhetetlenek l*egyenek. Újabban 2016-ban *Oroszországról* jelent meg a hír, hogy a nagy *pornó csatornákat betiltották*, és a pornó gyártást büntetik.(Bár egy magyar cikk csóválja a fejét a „merevségen”: Már a *netes pornó is tilos Oroszországban*. http://reset.hu/2016/09/18/mar-a-netes-pornó-is-tilos-oroszorszagban-mi-lesz-most) - Vajon mi milyen összefogást hozhatnánk létre, gyermekeink védelme érdekében?

Tudomásul kell hát vennünk, hogy gyermekeink nagy eséllyel a megfelelő érettségi kor elérése előtt fognak találkozni e témákkal. – Azt is fontos tudnunk, hogy a gyermekre *az az élmény van legnagyobb hatással, amely először éri őt.* Szükséges tehát, hogy e kérdésekről, *ne az osztálytársak előadásából értesüljön először* az iskolában esetleg már oviban, *hanem szüleitől*. Ha olykor nem sikerült megelőznünk a kívülről érkező információkat, amint ilyen kérdések előkerülnek a társak között, a szülőknek azonnal észlelniük kellene a veszélyt, amellyel szemben a gyermekekkel való bölcs beszélgetés által sokat tehetünk.

Hittanórákon gyakran már oviban, máskor 2-3-4. osztályban kerülnek elő a témába vágó kérdések. Erről beszél minden témába vágó kutatás is. Vajon mit mondjunk 3. osztályos gyermekünknek (esetleg kisebbnek), ha egy osztálytársa nemi közösülés képét vagy filmjét mutatta meg neki, vagy hasonló témákat (ami ma ismételten megtörténik).

Első szabály: hogy minden részletre nem kell kitérnünk, de olyan *távlatot* kell adnunk a gyermeknek, amelyet megért, s amely a további hasonló benyomásokkal szemben is alapvető támaszt nyújt neki.

Az alap-távlat: a jó házasság. A kis gyermekkel már lehet beszélgetni a jó és a rossz házasságról, és a válás kárairól. (Ez lehetséges olyan esetben is, ha szülei elváltak volna.) – A 2-3. osztályos hittanon már van szó a paráznaságról (ha nem volt, akkor mi beszéljünk a szemérmesség jelentéséről és fontosságáról). Mondjuk el, hogy a jó Isten szépnek teremtette a lányok és fiúk testét, amint elbeszéli ezt Ádám és Éva példája, de a bűn beszennyezte tiszta látásunkat. Fontos beszélgetnünk arról, ha eddig nem történt meg, mi a különbség a fiú és a lány teste között; és hogy a jó Istennek az a terve ezzel, hogy egy szép házasság szülessék egy felnőtt lány és felnőtt férfi között.

És ha a gyermek további részleteket kérdez? 3-4. osztályosok, gyakran még kisebbek is kérdezik, sőt többen sejtik már, mit ábrázolt a *filmben a közösülés*, avagy hogyan születik a gyermek? – Lehet az állat- vagy növényvilág példáival kezdenünk, hogy olyan ez, mint ahogy a hím ivarsejt bejut a nősténybe, és ebből keletkezik az élet. Mindenképp rá kell mutatni ebben a jó Isten szép tervére. Annyit bátran lehet mondani, hogy amikor anya és apa szeretik és megölelik egymást, az nem olyan, mint a filmeken, ahol ez csúnya. A valóságban ezt csak anya és apa közötti nagy szeretetben lehet megérteni, és ezt nem lehet filmre vinni. Amikor így megölelik egymást, akkor apából átmegy egy sejtecske anyába, és ott kezdődik benne növekedni a gyermek. Ez valami csodálatos isteni dolog. A 3-4. osztályosok szexuális nevelésével foglalkozó szakmai írások javasolják, hogy ilyenkor beszéljünk a nemi szervek szerepéről és érintkezéséről, illetve a női és férfi ivarsejtek egyesüléséről. Hangsúlyozottan hozzá kell tenni: ha ezt éretlenül csinálják, olykor fiatalok is, vagy filmekben, amikor ölelgetik egymást, vagy egymásra fekszenek, vagy még mást is mutatnak (a szex és pornó kisfilmek is világosan mutatják a két nemi szerv egymásba hatolását), anélkül, hogy ez házasságban volna – akkor ez csúnyává változik. Ezzel ők olyan károkat okoznak, hogy nagy esélyt teremtenek magukban arra, hogy nem tudnak majd egy életre hűségesek maradni, és tönkremegy a házasságuk.

A „hogyan születik a gyermek" kérdés az előzővel párhuzamosan, vagy korábban szokott megjelenni, s a válaszadás is hasonló. A kisebbeknek a születés témában ugyancsak kezdhetjük a magyarázatot – a gyermek ismereteitől függően – az állatvilágból megismert példákkal: a tojásból a kiscsirke- vagy egy kisborjú születésével. A jó Isten úgy rendelte, hogy a gyermek is növekedjék, majd kijöjjön anya testéből (pocakjából). Ez is a legcsodálatosabb ajándéka a jó Istennek. Te is így jöttél a világra… Nagy veszteség azoknak, akik nem tudják tisztelni Istennek ezeket a legszentebb ajándékait, és később nem tudják tisztelni pl. a fiúk a lányt és fordítva; és így nagy eséllyel károsítják vagy elrontják házasságukat.

Kicsit nagyobb korban, illetve a kérdezők ismereteivel arányban konkrétabb magyarázat is lehetséges. Egy hittancsoportban egy 11 éves fiú feltett facebookjára egy you tube-ról vett filmecskét, a gyermek születéséről, „ezt nézzétek meg" aláírással. Több 10 éves barátja érdeklődve nézte meg. Sok ilyen film található a you tube-on csak be kell írnia, hogy szülés. És ma ugyanígy elérhető a nemiséggel, szexualitással kapcsolatos minden téma. A gyermek hamarabb fog rátalálni (vagy fognak rátalálni osztálytársai), mint a szülő, ezért annyira fontos a megelőzés.

A serdülők szexuális neveléséről

Napjaink egy vizsgálata beszámol, hogy saját bevallásuk szerint a 17-18 évesek 46%-a létesített már szexuális kapcsolatot, míg ugyanez az arány a 13-14 évesek körében 12%.[15] Elmondható tehát, hogy a fiatalok többsége középiskolás korban esetleg ezután veszíti el a szüzességét. Az általános iskolás fiúk 21%-a, az azonos korú lányoknak mindössze 5%-a vallotta úgy, hogy létesített már szexuális kapcsolatot. A nemek közötti eltérés középiskolás

[15] Szenczi Beáta: Szexualitás és párkapcsolat serdülőkorban. http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=617

korban is megmarad, saját bevallásuk szerint a fiúk 52%, a lányoknak pedig 39%-a élt már át nemi aktust. (Más vizsgálatok a serdülőkre, illetve a 18-19 évesekre vonatkozóan sokkal magasabb arányokat hoznak, mely szerint 19 éves korig kb. 5-7% nem élte még át a közösülést.) Ami a vizsgálati adatok között pozitív, hogy a fiatalok 80 feletti százaléka vallja, hogy ő életre szóló házasságot és gyermekeket szeretne. Fájdalmas, hogy az ellenkező hatások következtében ennek töredéke valósul meg.

Tanítani kell a nőiesség és férfiasság igazi jelentésére

A hazai iskolák 7. vagy 8. osztályában megtanítják az épp serdülni kezdő gyermekeket a védekező eszközök használatára, úgymond az abortusz megelőzése érdekében. Ez sokakra felhívásként hat, hogy akkor most ki lehet-kell próbálni. – Megjegyzendő, hogy az erkölcstan hivatalos tantervében jól ki vannak dolgozva e kérdések, de a vizsgálatok szerint legtöbb iskolában csupán a védekezés ismertetése valósul meg. Ehhez kapcsolódik a pápai figyelmeztetés:

281. „A szexuális nevelés (mai iskoláinkban) információkat kínál, ám megfeledkezik arról, hogy a gyermekek és fiatalok még nem jutottak a teljes érettségre. *Semmit sem használ, ha adatokkal árasztjuk el a gyermekeket, de nem fejlesztjük ki bennük a kritikai érzéket* az ajánlatok inváziójával, a kontroll nélküli pornográfiával és a stimulus-túltengéssel szemben, amelyek megcsonkíthatják a szexualitást." (Sajnos katolikus és szerzetesi iskoláink többsége is megelégszik bizonyos – ugyan nagyon jó – információk átadásával, de nem veszi figyelembe a pápai levélben itt megfogalmazott alapvető pedagógiai szempontokat.)

283. „A szexuális nevelés gyakran a 'védekezésre', a *'biztonságos szexre' koncentrál.* Felelőtlen minden felhívás a fiatalok felé, mely arra irányul, hogy játsszanak a testükkel és vágyaikkal, mintha már rendelkeznének azzal az érettséggel, kölcsönös elkötelezettséggel és célkitűzésekkel, amelyek a házasság sajátjai. Ezzel arra biztatják őket, hogy vígan használják a másik személyt, mint kísérleti tárgyat."

Ilyen összefüggésben is válnak érthetővé a pápai levél felhívásai: 280. „Nehéz a szexuális nevelés egy olyan korban, amikor banalizálják és el akarják szegényíteni a szexualitást. – Csakis a *szeretetre és a kölcsönös önátadásra* nevelés keretében szabadna megvalósítanunk ezt a nevelést."

– Ha a komoly házasság, s az emberi kapcsolatok távlatában gondolkozunk, a serdülő korban meg kell tanítani „*a szeretet különböző kifejezésformáinak*, a kölcsönös gondoskodásnak, a tapintatos gyöngédségnek, az értelemben gazdag kommunikációnak a folyamatára. Mindez felkészít a teljes és nagylelkű önátadásra, amely a nyilvános elköteleződés után a testi odaadásban fejeződik ki." (283)

– Ma a profán *szakirodalom is figyelmeztet,* hogy a lányokat *meg kell tanítani arra, hogy mit jelent lánynak*, nőnek, majdan édesanyának lenni. Mert a filmekben a lány, a nő gyakran azért van, hogy szexeljen, hogy kielégítse (úgymond) a fiút és magát. Hasonló benyomásokkal szemben kell a fiúkat tanítani arra, mi az igazi férfiasság.

285. „A szexuális nevelésnek (sajátosan a serdülő korban) magában kellene foglalnia *a két nem közötti különbség tiszteletben tartását* és megbecsülését. *Saját testünknek a maga férfiasságában vagy nőiességében való megbecsülése* szükséges ahhoz, hogy megismerhessük önmagunkat a másikkal való találkozásban. Így fogadhatjuk örömmel a másikat – fiút vagy leányt – mint ajándékot, a teremtő Isten művét, és gazdagodhatunk kölcsönösen." Így tanul meg a fiatal egy szép házasság és család távlatában gondolkozni.

282. „A szexuális nevelés, amely megőrzi az egészséges *szemérmességet*, mérhetetlen értékű. A szemérmesség a személy természetes védekezése, amely oltalmazza saját bensőségességét, és kerüli, hogy puszta tárggyá változzon. A szemérmesség nélkül a 'szeretetet' és szexualitást egyfajta megszállottságra redukálhatjuk, amely csak a nemi érdeklődésre koncentrál, és a szexuális erőszak különböző formáihoz vezet."

Gyakorlat: a prépubertás-pubertás határán jelenik meg a *menstruáció* a lányoknál, a *magömlés* a fiúknál. Ha ez felkészítés nélkül jön, komoly lelki zavarokat okoz a fiatalokban, és csak társaiktól kapnak többnyire súlyosan károsító információkat. – Az *önkielégítést* végző, s attól megszabadulni alig tudó, felnőtt fiúk-férfiak elmesélik, hogy többnyire osztálytársaik oktatták ki őket ebben az életkorban, hogyan kell az önkielégítést végezni. Az önkielégítést a liberális média ajánlja. Pedig mit eredményez? – hogy a másik nem „tárggyá válik" általa, csupán a szexuális vágy kielégítését fogja szolgálni, és ez súlyosan sebzi az életre szóló kapcsolatra való képességet. – E kérdésről is inkább korán beszéljünk, mint későn, amikor már másoktól kapott hamis információkat.

Meg kell védeni a fiatalokat a „környezet-szennyezésétől"

281. „A fiataloknak lehetőséget kell adni arra, hogy számot vessenek a ténnyel, miszerint olyan üzenetekkel *bombázzák őket, amelyek nem javukat és érlelődésüket célozzák*. Segíteni kell őket, hogy határolódjanak el mindattól, ami eltorzítja szeretőképességüket", illetve a nemiségről való helyes látásukat. – Ez egy igazi szülői (és nevelői) feladat, amely két gyakorlati teendőt jelent:

– *Fel kell hívni figyelmüket a mindennapi élet példáira is*, amelyek hamis világ felé vonzzák őket: mint pl. a kevéssé öltözött nők képei a plakátokon, a nők egy részének mindennapi nyári öltözködése, egészen számos fürdőruháig. Ennek megfelelően kell öltöztetni is gyermekeinket, és segíteni a serdülők öltözködését. Természetesen a szülőknek figyelniük kell, hogy őket magukat se sodorja el olyan divat, amelynek üzenetétől távol szeretnék tartani gyermekeiket.

Szükséges lehet a korosztályban közismert, közbeszéd tárgyává vált *filmeket együtt megnézni* és értékelni gyermekeinkkel. (Egy katolikus középiskola 14-16 évesei között végzett vizsgálat mutatja, hogy a kemény pornó filmeket is sokan ismerik a lányok is, és nézegetnek ilyeneket. Ezek pedig a vizsgálatok szerint durván félrevezető képet mutatnak a nemekről, a szexualitásról, és felfokozzák a serdülők vágyát annak kipróbálására.)

Sok szülő joggal félti gyermekét attól, hogy 10 éves kora után *elsodorja majd őt a kortárscsoport.* Ez azonban megakadályozható, ha a gyermek, majd serdülő otthon figyelmet, szeretetet tapasztal, ha elismerő, ölelő közeg veszi őt körül. (A szülők általában túlhajtják magukat a munkában, és alig marad idejük személyes beszélgetésekre gyermekükkel. Ez az igazi oka, hogy a kortárs-csoport elsodorja őt.)[16]

A szülők és keresztény nevelők nagy feladata megerősíteni a gyermeket, a fiatalt, hogy *képes legyen ellenállni a kortárs-nyomásnak,* hogy képessé váljon nem azt tenni, amit 'mindenki tesz'. – Ennek útja, hogy segítünk tudatosítani, hogy ő *nagyobb értékeket birtokol*, mint kortársai, és az ő magatartása teszi majd lehetővé a boldog házasságot. Neki kell tehát imádkoznia a többiekért, akik (bár nem tehetnek róla) mostani életükkel méltatlan úton járnak, és sérült kapcsolatok, rossz házasság felé haladnak (amelyekből oly sokat ismer a gyermek is környezetében).

A diákszerelem és a serdülők

283. „Fontos *megismertetni a fiatalokkal életkori törékenységüket* és szexuális feszültségeiket, és biztatni őket, hogy (miközben ez életkorukkal jár és érlelődésük útja) meg kell tanulniuk *várni* szeretetük kinyilvánításával, míg személyiségük megérik." – 284. „A fiatalokat nem szabad megtéveszteni azzal, hogy összekevertetjük velük a szinteket. A *vonzódás* egy adott pillanatra létrehozza az egység illúzióját, de a beérett és egy életre elköteleződni képes szeretet nélkül ez az „egység" a két embert meghagyja épp oly

[16] Nagyszerű könyvet írtak erről Máté Gábor, Gordon Neufeld: A család ereje címmel. Libri, 2014

távolságban és idegenségben, mint korábban voltak. – Nagy feladat ma arra biztatni a fiatalokat, hogy *várjanak* szeretetük kinyilvánításával, míg *személyiségük megérik.”* – Komoly szülői, nevelői és lelkipásztori segítség nélkül a fiatalokat nagy eséllyel elsodorja a kortárs-környezet. (De ehhez a *szülőknek, nevelőknek, lelkipásztoroknak is meg kell ismerniük* annak módját, hogyan lehet a helyes magatartásról beszélni gyermekeikkel, illetve hogyan lehet tárgyilagos érvekkel igazolni számukra, hogy a világban ismert viselkedés súlyosan károsítja őket. Ebben is útmutatást kapnak pl. Tomka F: Biztos út c. kötetéből.)

„A szexuális ösztön kiművelhető az önismeret megszerzése és az *önuralom* képességének kibontakoztatása útján, amelyek segítenek az öröm és a szeretetben való találkozás értékes képességének beérlelésében.”

Életpélda: *1. Hortobágyiné Nagy Ágnes évek óta tart munkatársaival továbbképzéseket felnőtteknek e témáról, illetve tartanak összefüggő sorozatokban órákat gyermekeknek iskolákban (pályázatok anyagi segítségével), ugyancsak beszélgetéses oldott formákban, nagy sikerrel.*[17]

Tomka Ferenc: Biztos Út c. könyvét sok plébánián, ifjúsági közösségben, katolikus iskolában elkezdték használni. Belátták, hogy a könyvben leírt módon, legalább 8-10 találkozást kell szánni szexualitás, szerelem, házasság témájára; azaz ne csak egy gyors tudományos előadást tartsanak e kérdésekről, hanem – ahogy Ferenc pápa is írja – a feldolgozás fogja át a kor kérdéseit és a fiatalok emberségének alakítását is. A kötet országszerte elterjedt, és olyanok is tudják használni csoportbeszélgetéses módszere miatt, akik egyébként féltek e témáról beszélni a serdülőkkel. A fiatalok a találkozókon olyan kérdéseket kapnak, amelyekre biztosan tudnak válaszolni. Pl. egyik első találkozáson ez a kérdés: Mik egy jó és melyek egy rossz házasság tulajdonságai? Következő órán: Miért válik egy házasság rosszá? Majd az előzőkre alapozva: mikor lesz tehát jó, és mikor rossz a felkészülés a házasságra. A kérdésekhez kapcsolódik azután a témák kifejtése. Sok pedagógus, sok lelkipásztor tudott e csoportbeszélgetéses rávezetés segítségével országszerte belefogni a témáról való beszélgetésekbe. - Sok fiatal is olvassa, és sok szülő használja a könyvet, hogy átbeszélgessék gyermekekkel.

2.Több plébánián meghallották a kor felhívását, s újabban a szinódusnak és Ferenc pápának felhívását, és elkezdtek beszélgetni a szülőkkel és hitoktatókkal a nemi-szexuális nevelés fontosságáról és annak módjáról. Első bizonytalanság után többségük megértette ezt, különösen hitoktatók és fiatal szülők. Több plébánián és katolikus iskolában hittanórák témája lett, az életkornak megfelelően, 3-4. osztálytól és felfelé.

Az AL előírja, hogy minden egyházmegyében tartsanak képzéseket e témakörökben a lelkipásztorok számára, illetve a gyermekekkel, családokkal foglalkozók számára, s legyen ez tananyag a szemináriumokban. E felhívások megvalósítására még sajnos várni kell!

3. Budapesten néhány évtizede több plébánia összefogott, és tiltakozást szerveztek az akkoriban megjelent meztelenkedő plakátok ellen, amelyeket iskolák közelében is elhelyeztek. Összefogásukba sikerült sok embert bekapcsolni. A miniszterelnökhöz és Budapest főpolgármesteréhez juttatták el a tiltakozást. Egy idő után választ kaptak, hogy figyelembe veszik igényüket, és annak megfelelően rendelkeznek. S valóban sikert értek el. Több ilyen összefogásuk volt a hívőknek az elmúlt évtizedek során. Pl. Kiskunhalas plébániái évtizedekkel ezelőtt elérték, hogy városuk ne fogadja a meztelenkedő olasz politikusnőt, a feminista „sztárnőt”.

Kérdések – *az elgondolkodáshoz és beszélgetéshez*

---

[17] Hortobágyiné Nagy Ágnes (Szerk.) Családi életre nevelés az oktatásban, Budapest, Sapientia, 2005. Letölthető összefoglalás

Tudunk-e úgy tekinteni saját nemiségünkre és szexuális életünkre, mint Isten ajándékára – amelyről egymással és gyermekeinkkel is tudunk beszélni? Mit teszünk (mit kellene tennünk), hogy gyermekeinket is elvezessük az imént bemutatott szemléletre?

Sikerült-e már beszélgetned gyermekeiddel – a kisebbekkel is, a serdülőkkel is – a kérdésekről, és hogyan? (Hogyan kellene belefognotok e beszélgetésbe? Gyermekeitek életkorától függően más kérdéseket vet fel.)

Nekünk hogyan sikerül megvédeni magunkat korunk elterjedt szemléletétől, saját környezetünkben? – Hogyan erősítsük gyermekeinket, hogy képesek legyenek szembeszállni a kortárscsoport nyomásával?

Elhatározás

Kezdjük el a **beszélgetést gyermekeinkkel** e témákról, segítséget kaphatunk tapasztaltabb pároktól. (Segítséget nyújt kicsik esetében pl. Nem a gólya hozza c. füzet, Új Város kiadó; a serdülők esetében Tomka F. idézett könyve. Az utóbbinak lényegét természetesen előbb meg kell ismernünk; kiemelten a 2. és 3. fejezetet. A serdülők kérdéseihez kapcsolódik következő találkozónk témája!)

Beszélgessünk magunk között a szexualitás isteni tervéről, szépségéről, és arról, miként tudunk erről jól beszélgetni gyermekeinkkel. Minden nap a **gyermekeink** iránti **szeretet egy új tette**.

Jövő hónap fontos feladata: ismét **előre készülni a következő** a fontos **témáról (A tiszta házassági készület fontossága)**, hogy magunk megismerjük, és tudjunk majd beszélgetni is róla.

Záró imádság: *Végtelen szent és tiszta Szentháromság egy Istenünk. Te saját képmásodra teremtetted az embert férfinek és nőnek, és rájuk bíztad, hogy új ember szülessék szeretetükből, mintegy a Szentléleknek az Atyától és a Fiútól való származását megjelenítve. Jézus, te emberré lettél, emberi testet öltöttél. Így saját léteddel is megszentelted az ember testét, és benne az emberi nemiséget és szexualitást. A megváltó kegyelem és a Tőled kapott tanítás által lehetünk mi a családban a Te képmásod, a Szentháromság képmása, kis egyház. Köszönjük Urunk, hogy ránk bíztad gyermekeinket. Add, hogy Lelked irányításával tudjuk nevelni őket szexualitásuk helyes megértésére és kibontakoztatására is. Hogy eljussanak az önátadásnak arra a hivatására, amelyre hívod őket, legyen a házasságban vagy a szűzi életben való önátadás. Vezesd őket, hogy megvalósuljon bennük isteni terved, és legyenek ők is egyházunk tanúi már fiatal korukban, majd egész életükben. Köszönjük Urunk a mai találkozó fényeit. Segíts minket a hallottak megvalósítására! Krisztus Urunk által. Ámen!*

Záró ének vö. fent

16. A tiszta házassági készület megokolása

Bevezető énekek: Jöjj el teremtő Lélek jöjj el…
Köszönöm Neked Istenem, köszönöm egész életem…
Égő tüzes parázs, égesd, égesd a szám…

Kérdések a bevezető tapasztalat-megosztáshoz
Mit mondanál el szívesen újabb élményeid közül?
Hogy sikerült megvalósítani utolsó találkozónk tervét: beszélni a nemiségről gyermekeinkkel?
Milyen lelki élményeid voltak mostanában pl. hogy alakulnak napi imáid?

Isten igéje: 1Kor 6,18-20; Mt 5,27-30

Imádság: *Istenünk, Urunk! Te szentnek teremtetted az emberi szexualitást, és a házasság számára teremtetted azt. Világosítsd meg ma előttünk a házasság előtti szexuális kapcsolat témakörét, mely oly sokak és sokunk számára is kérdéseket vet fel. Add megismernünk és megértenünk, miként igazolják az egyház tanítását korunk tudományos kutatásai. Segíts, hogy ebben a szextől túlfűtött és kapcsolataiban végleg elbizonytalanodott világban megtaláljuk a biztos utat, amelyre gyermekeinket vezethetjük, egy jövőbeni jó és boldog házasság felé. Add kegyelmedet, hogy segítségére tudjunk lenni embertársainknak is azzal, amit megértettünk. Urunk Jézus, légy közöttünk a mai találkozón. Vezess bennünket Szent Lelked által! Ámen!*

Témánk: *Miért fontos a házasság előtt a szexuális megtartóztatás?*
Az AL ír a házasság előtti tisztaság fontosságáról. A házasságra vonatkozóan károsnak és rossznak tartja, ha párok a házasság előtt együtt élnek (206, 209, 283, 284). Ma a felmérések szerint a fiataloknak csupán kb. 5-7%-a készül szexuális kapcsolat nélkül a házasságra. Lehet, hogy mi sem így készültünk, talán nem kaptunk elegendő indítást erre, vagy más okok miatt. A szülők is többnyire el vannak bizonytalanodva ma, hogy milyen véleményük legyen a házasság előtti összeköltözés kérdésében. – Ma szeretnénk megérteni, miért bölcs és igaz az egyház ilyen kívánalma, mit mond ma e kérdésről a tudomány, illetve melyik út biztosíthatja gyermekeink jövőjét.

1. Új kutatások felhívása: „Várj a szexszel a házasságig!”
Korunk számára *meglepő új kutatások* láttak napvilágot az utóbbi 10-15 évben. A sajtó ezek eredményeit ilyen és hasonló címekkel ismertette: „Ha boldog akarsz lenni, várj a szexszel a házasságig”. Bár a liberális média hivatalból a szabad-szex pártján van, s kerüli az ilyen eredmények terjesztését.

A nagy kutatásokat általában az USA-ban végzik, mert óriási pénzekbe kerülnek. (Ilyenkor általában 15-20-30 évig kell figyelni több ezer ember magatartását, életének alakulását.) Neves kutatásokat végzett *Dean Busby az USA-beli Brigham Young egyetem* professzora és munkacsoportja. Eredménye, hogy a házasság előtti nemi élettől tartózkodó párok rendkívüli előnyöket élveztek a szexuális kapcsolatot kezdőkhöz viszonyítva: kapcsolatuk stabilabb, kapcsolati elégedettségük magasabb, a köztük levő kommunikáció jobb. „Úgy gondolom – írja D. Busby – ,a különbségek annak köszönhetőek, hogy a szexualitástól tartózkodó párok jobban megtanultak egymással beszélgetni, és megszerezték azokat a készségeket, amelyekkel a felmerülő problémákat kezelni lehet.”

Hasonló eredményre jutott az Egyesült Államokban egy, a *Szexuális Viselkedést Kutató Intézet* vizsgálata, amelyet *S. Mcllhany és McKissic Bush* ismertettek.[18] A Képmás magazin ilyen címmel számolt be e vizsgálatokról: „*Szex az agyban"* (2014. 03). A kutatókat ugyanis az a felfedezés indította a vizsgálatra, hogy a szexuális élmények (kiemelten az orgazmus) nyomot hagynak az agyban. A vizsgálatot ezért az egyetem *agykutató intézete* végezte. Ők inkább a fiatalabb kori szex-kapcsolatok hatását elemezték. Az agy MRI vizsgálata nyilvánvalóvá tette, hogy fiatal korban az agy fejletlen és képlékenyebb. Ha egy erős élmény többször megismétlődik, sokkal inkább alakul ki benne a „feltételes reflex". A többszöri szexuális kapcsolaton átment fiatal *súlyosan károsítja a bizalom és kötődés* kiépülésére szolgáló agyi mechanizmusát. E kutatás eredménye is az volt, hogy a fiatalkori szex jelentősen növeli a házasság felbomlásának esélyét

Az USA-beli *Betegség Felügyeleti és Megelőzési Központ*[19] felmérése szerint azoknak a lányoknak, akik 16-18 éves koruk előtt szexuális tapasztalatot szereznek, függővé válnak, s hat vagy több szex partnerük lesz életükben. Ők jelentősen nagyobb arányban válnak el, illetve kevésbé képesek a házassági hűségre.

Hasonló következtetésre jut a magyar ateista pszichiáter egy 2012-ben megjelent kötete is: *Szendi Gábor: A nő élete – Mit hoz a jövő?*[20] A szerző hatalmas kutatási anyag felhasználásával rámutat, hogy a „szexuális forradalom" a fiatalok számára természetessé tette, hogy hamar kezdjenek szexuális életet. Ez pedig megakadályozza egyrészt, hogy a párok jól *megismerjék* egymást, másrészt azt is, hogy az életreszóló *kötődés* kialakuljon közöttük. E folyamatok a személyiség érték-csökkenéséhez és az európai világ összeomlásához vezetnek. – Olvashatunk más magyar tudományos könyvekben is a témáról. Pl. *Horváth-Szabó Katalin: A házasság és család belső világa* c. kötetét.[21] Összefoglalja a kérdéskört fiatalok és házasok számára, tudományosan, de olvasmányosan is *Tomka Ferenc: Biztos Út c.* kötete[22].

2. A szexuális „felszabadítás" gyümölcsei

Az ún. „szexuális forradalom" a világban 1968-as évekkel kezdődött, 1980 táján hatolt be hazánkba. Kecsegtető ígérete az volt, hogy a fiatalok szexuális felszabadítása mindenkit boldogabbá, szabadabbá tesz, jobbá teszi a párkapcsolatokat, a házasságokat, a társadalmat stb. Az eltelt idő demográfiai mutatói mindennek az ellenkezőjét igazolják. Azóta évtizedről évtizedre nőtt a válások –, a házasság mellett dönteni nem tudó együttélések –, a kapcsolatokba már belecsömörlött szinglik –, vagy a házasságon kívül született gyermekek száma, és az utóbbinak gyümölcseként a lelkileg sérült gyermekek száma is. Egyidejűleg csökkent a gyermekek születési aránya, oly mértékben, hogy ma a népesség száma is jelentősen csökken az egész ún. nyugati világban. Szükségszerű, hogy pl. Németország évtizedek óta milliós nagyságrendben dolgoztatott vendégmunkásokat, és teljes szívvel támogatta a betelepítést, a migrációt. A házasságok nagyarányú tönkremenetele és ennek sokféle következménye nyilvánvalóan összefügg a házasság előtti szabad szexuális élettel is. Erről szólnak az imént idézett kutatások, és a következő tudományos felfedezések is.

3. A nemi hormonok felfedezése

– teljesen új, és mellbevágó eredményekhez vezetett. A természettudomány világosságával bizonyítja, amit sok kultúra hagyománya és a kereszténység is mond.

---

[18] New Science on How Casual Sex is Affecting Our Children, Chicago, Northfield Publishing, 2008

[19] *Center for Disease Control and Prevention*

20 Szendi Gábor: A nő élete. Mit hoz a jövő? Bp 2012. Jaffa kiadó.

[21] A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Mentálhigiéné Intézetének kiadása 2007

[22] Szent István Társulat, a 4. kiadás 2012-ben.

A szerelem fellángolását a *phenil-etil-amin,* rövidítve *PEA,* a *szerelem-hormon* okozza. A biokémia kimutatta, hogy ez a hormon valódi értelmében *kábítószer-jellegű (bár természetesen kábítószernek nem nevezhető):* ugyanazokon a pályákon halad, ugyanoda érkezik az agyba, ahová a *kábítószer,* és ugyanazt a kábult, jó érzést okozza. Aki az első szerelem idején életre szóló döntést hoz, az kábult állapotban láncol magához egy másik, mintegy „bekábítószerezett" embert. – A PEA elég pontosan 18 hónapig lángol. Ha két fiatal józanul dönteni szeretne kapcsolatukról, ki kell várniuk a szerelem lenyugvását, hogy tudják kiismerni egymást, s csak ezután lesz reális a döntésük. Amikor valaki a „lila-ködös" állapotban szexuális életbe kezd, ennek során újabb hormon szabadul fel, az *endorfin***.** Ez is hasonlóan hat mint a PEA, illetve mint a kábítószerek. (Neve nem véletlenül rokon a morfinéval, kémiailag rokonok.) A szeretkezés során ez okozza a kábulatig menő gyönyört. Az endorfin még magasabbra emeli a PEA okozta kábulatot, és tovább *csökkenti az értelmi/akarati ítélőképességet.*

Ma számtalan film és „felvilágosítás" sugallja fiataloknak, hogy a legnagyobb boldogságod, ha van egy párod, és vele jól tudtok szexelni. A „halál kultúrája" tehát nem arra készíti fel a fiatalokat, hogy szép házasságuk, boldog családjuk legyen. És nem szól azokról az olykor gyógyíthatalan sebekről, amelyek a szabadszex következményei.

A két bemutatott hormon ismerete elég volna, hogy belássuk, miként vakul be, aki szerelmesen dönt, illetve ha szexuális kapcsolatba kezd. Ezek már érhetővé tennék, mi az oka, hogy miközben ma már a házasságra érett fiataloknak csak a legkomolyabbja, mintegy 1/3-a köt házasságot, ezeknek az 50%-a is felbomlik. S ha az összes szerelmeseket vizsgáljuk, az együttélőket, és azokat is, akik 16-18 éves korban komolyan elhatározták, hogy egy életre együtt maradnak, meg kell állapítani, hogy a **szexualitással kezdett szerelmeknek mintegy *75-80%-a bomlik fel.* (Míg azoknak, akik szex nélkül készültek**, és energiáikat egymás megismerésére fordították, a házassága szinte 100%-ban, ***95-97%-ban fennmarad.*** Ezt igazoló vizsgálatokat végeztek elkötelezett keresztény csoportokban és pl. ortodox zsidók között is. A válás csak kivételes esetekben jött létre, pl. amikor valaki öröklött idegbetegségben szenvedett, és ez korábban nem volt kimutatható.)

Miért válik el oly sok szerelmes és házas? Mert többségük „bevette" a tetszetősnek látszó, de gyilkos félrevezetést tartalmazó állítást: hogy a szex nem árt a házasság előtt, illetve hogy a szerelmesek költözzenek össze, úgy ismerhetik meg egymást. (Sajnos mára ez az állítás a szülők jó részét is félrevezette.) Pedig az összeköltözéssel járó szexuális élet lehetetlenné teszi, hogy reálisan megismerjék egymás. Egymás kábulatban tartása éveken át is húzódhat (jóval a PEA elmúlása utánig is), mert a szex sokáig képes kábulatról kábulatra összekapcsolni, miközben – amint több szétvált később belátja – ilyenkor a szexuális élmények segítségével csak szőnyeg alá söpörték a problémákat, amelyek később lehetetlenné tették együtt maradásukat.

Az együtt élők, és testi kapcsolattól tartózkodók közötti eltérést azonban egy másik hormonális esemény teszi még érthetőbbé: az *oxitocin***.** Ez egyik legismerősebb hormon. *Kötődési hormonnak* is nevezik, mert összeköt két embert. Ez szabadul fel a *szüléskor* is, és hozza létre az életreszóló és egyedülállóan *szoros kapcsolatot az anya és a gyermek* között (ha a baba a szülés után az anya közelében marad). – Ez a hormon kétféleképpen működik a párokban. Közismertebb, hogy az egyesülés alkalmával nyomot hagy az agyban. (Ezt kutatták az agykuktatók.) Házasság esetében ez jó. De ha a kapcsolat átmeneti, ez az oka a maradandó emlékeknek, amelyeket szeretnének elfelejteni, de sokszor a legkellemetlenebb alkalmakkor jönnek elő.

Újabban fedezték fel, hogy *az oxitocin* a *szerelmesekben jóval nagyobb mennyiségben* van jelen, mint egyébként. A hormon bennük hasonlóan működik, mint az egyéb kapcsolatok esetében: Ha valaki szeretettel van irántam, felébreszti viszontszeretetemet, s ezáltal oxitocin jön létre bennünk, barátként összekapcsolódunk. De mivel a jegyesekben jóval több oxitocin van jelen, sokkal erősebb kötődés jöhet létre. – Akik testi kapcsolat nélkül készülnek házasságukra, egyrészt jobban kiismerik egymást, másrészt kapcsolatuk során „kénytelenek" kitalálni, miként szerezhetnek örömet egymásnak; „kénytelenek" áldozatokat hozni egymásért, hogy egymás kedvében járjanak. Ily módon tapasztalják egymás szeretetét. Kémiai szempontból ennek gyümölcse, hogy a bennük levő nagy mennyiségű *oxitocin* működik, és erősen összekapcsolja őket. A PEA elmúltával a köztük működő oxitocin által jön létre a nagyon erős kapcsolódás, az *életre-szóló szerelem* (amiként *az anyát is az oxitocin kapcsolja egy sajátos erősséggel gyermekéhez*).

Ezzel szemben akik szexuális életet élnek, azok a kábító *endorfin*-élmény hatására úgy érzik, nekik nem kell erőlködniük, hogy a szeretet tettei által jussanak közelebb egymáshoz. Ők úgy érzik, teljesen egyek már. S ha hiányt éreznek, elég egy új kábulat, és az mindent „rendbehoz". Így nem ismerik meg egymást, nem csiszolódnak össze. A kábulattal pedig „kilövik" a kapcsolat építés vágyát, és az oxitocin összekapcsoló esélyét (ami a PEA elmúltával már nem pótolható). – Ez is döntő oka, hogy a *szexuális életet élők* kapcsolata a PEA és a szex élmény csökkenésével *75-80%-ban felbomlik*, míg akik tisztán készültek szinte kivétel nélkül, *95-97%-ban összekapcsolódnak* egy életre. (Az ugyan olykor előfordul, hogy a szerelem elmúltával a tisztán készülő felek még jó időben felismerik, hogy mégsem egymásnak valók, és elválnak útjaik.)

Mennyi időre van szüksége az éretten és tisztán együtt járó fiataloknak, hogy a házasságig eljuthassanak? Láttuk, a szerelmi kábulat ideje 18 hónap, ezután hagyni kell még lealább 6 hónapot, hogy tiszta fejjel megismerhessék egymást. Ekkor volna reális a leánykérés. Tehát a házasság a szerelem kezdete után mintegy 2,5 évre, alsó határként 2 évre javasolható.

Fontos tudni, hogy erre a várakozási időre *szüksége van az idősebb pároknak is,* avagy a második házasságra lépőknek is. Mert a tudomány megállapította, hogy hiába idősebbek, érettebbek, a szerelmi kábulat ideje náluk is hasonló időtartamra megjelenik. Ez őket is képes teljesen összekapcsolni, de így nekik is várni kell jó 2 évig, hogy biztonságos kapcsolat alakulhasson ki köztük. Ennek nem tudása okozza, hogy sok második sőt harmadik házasság-kapcsolat is tönkremegy.

Hogy maradnak mégis együtt olyanok is, akik a házasság előtt szexuális életet éltek? Esetenként a kettejük közötti jó harmónia is okozhatja ezt. Továbbá a keresztény élet jelentősen segítheti együttmaradásukat: nagy segítségükre van a közös ima, a közös vallásgyakorlás (ami egy mély lelki kapcsolatot táplál), valamint ha tudatosan gyakorolják az egymás közötti kommunikációt (1-2 hetente egy estét, „minőségi időt" biztosítanak kapcsolatuk ápolására). Nagyon segít a családcsoporthoz tartozás is. Ezért hív a szinódus, hogy mindent tegyünk meg annak érdekében, hogy a házaspárok-családok csoportokba kerüljenek.

A fenti gondolatmenetet minden szülőnek meg kellene tanulnia, hogy megértse, miként beszéljen értelmesen gyermekének vagy ismerőseinek a házasság előtti nemi életről. A téma ismerete az elvált szülők számára is nagy segítség, mert ezzel legtöbb esetben meg tudják magyarázni gyermekeiknek, hogy ők azért váltak el, mert nem így készültek. – „De gyermekem, ha te tisztán készülsz, akkor biztosítva lesz házasságod". Így a gyermek nem fog abban a bizonytalanságban élni, hogy ha szüleim elváltak, nekem is nagy esélyem van erre.

Befejezésül:

A család-szinódus és az AL meghívja az egyházat, a keresztény családokat, hogy adják át a mai társadalomnak a boldog családi életre, és annak megalapozására vonatkozó ismereteiket. A kereszténység ősi tapasztalata és tanítása és az új kutatások eredménye hasonló: napjaink házasságai, kapcsolatai azért mennek tönkre óriási arányban, mert házasság előtti szabados nemi életet élnek, illetve fordítva: a jó házassághoz vezető „biztos út" a tiszta felkészülés. Kevés ennél éltetőbb üzenete van a kereszténységnek a mai fiatalokhoz, párokhoz. Tegyük magunkévá, és ahol tehetjük, adjuk tovább. Életeket menthetünk meg így: fiatalok jövőbeli házasságát. (Tomka F. idézett könyvének terjesztésével is ezt az ügyet szolgálhatjuk.)

Tapasztalat: *Egy beszélgetéssorozat végén, amelyen a Biztos Út c. könyvet beszélgették végig a csoport hálaadó csendes imát tartott, majd a vezetők megkérték a résztvevőket, mondjanak néhány szót arról, mit kaptak e találkozó-sorozat által. – A résztvevő 14-16 éves fiatalok arcán derű és öröm volt látható. Ilyeneket mondtak: „Teljesen felszabadultam. Eddig nyomasztott ez a téma, és feszültség volt bennem, kinek is van igaza, az egyházi tanításnak, avagy annak a gyakorlatnak, amit szinte minden film bemutat, s melyet sok ismerősöm, barátom képvisel. Most megértettem. Teljesen érthető és világos lett így!" – „E beszélgetések végére úgy érzem, hogy mostantól merek katolikus lenni. Eddig fejemhez is vágták sokan, hogy ha katolikus vagy, akkor egy elmaradott álláspontot kell vallanod a szex terén. Most látom, hogy ez az igazi, igazolt, helyes út. Boldog vagyok így" – „Mikor e találkozók 3.-4. találkozójához jutottunk már átjárt a bizonyosság. Több barátnőmnek el tudtam magyarázni a tisztaság értelmét. És ketten megértették, és szeretnének még többet beszélgetni erről." – „Én egy barátnőm hívására jöttem ezekre e beszélgetésekre, de nem vagyok vallásos. Mostanra eldöntöttem, hogy szeretnék csatlakozni az ifi csoporthoz, és szeretnék katolikus lenni."*

Kérdések az elmélkedéshez majd beszélgetéshez:

Foglaljuk össze magunknak, Isten színe előtt állva, az elhangzottakat. Lássuk, mit értettünk meg, és miben támadt esetlegesen kérdésünk. Kérdés esetén nézzük meg újra a fenti szöveget, vagy ha az nem volna elegendő, nézzünk utána a Biztos Út c. kötetben.

Gondoljuk meg, mit tehetünk e fontos téma továbbadásának terén.

Elhatározás: Véssük emlékezetünkbe, *hogyan lehet tudományosan igazolni* a szex nélküli, *tiszta házassági készület* jelentőségét. E kérdés döntően fontos serdülő gyermekeink számára (bár számukra szükséges a Biztos Út c. kötet részletes megismerése, még inkább egy annak megfelelő tanfolyamon való részvétel is), és alapvető segítség lehet, hogy irányt tudjunk mutatni ismerőseinknek is ebben az életfontosságú kérdésben.

Záró imádság: *Istenünk! Hálát adunk Neked mai együttlétünkért. Közösségünkért, hogy együtt haladhatunk utadon, és együtt hordozhatjuk küldetésünket. Hálát adunk mai témánkért, mely megerősített bennünket egy annyira vitatott és támadott kérdésben, és amellyel irányt mutathatunk gyermekeinknek, ismerőseinknek. Erősíts, hogy érezzük felelősségünket az ilyen témák pontos megtanulásáért, hogy képesek legyünk azokat továbbadni. Add világosságodat gyermekeink emberi és szexuális neveléséhez, hogy a Te Utadra és annak megfelelően boldog életre tudjuk segíteni őket. Vezess minket Lelkeddel, hogy Vele induljunk haza, és legyünk a Te fényednek, az Élet kultúrájának, az új világnak hordozói és követei. Ámen.*

Záró ének: Égő tüzes parázs

17. Az egyház önkritikája - a házassági egyoldalú bemutatásával kapcsolatban
(és a meghívás a természetes családtervezésre)

Bevezető ének:
Szeretet áradjon köztünk, szeretet gyúljon bennünk…
Szeretnélek megtalálni önmagamban…
Boldogság öröm az életem… (Ha valaki látja az arcomat…)

Kérdések a tapasztalatok megosztásához:
Hogyan éltünk az elmúlt hónapban?
Sikerült gyakorolnunk, hogy a munkából való hazatéréskor fejezzük ki egymásnak szeretetünket?
Miként maradt meg-, vagy működött bennünk elmúlt találkozónk témája?

Bevezető ima: *Urunk Jézus! Köszönjük Neked, hogy újra összejöhettünk! Irányíts ma minket Ferenc pápa levelének vezetésével az Egyházról való elmélkedésben. Jézus, Te élsz Egyházadban, élsz mibennünk. Te megváltottad Egyházadat és minden tagját és gyengeségeiket, bűneiket is. Te Lelkedet adtad, hogy minden korban megújítsa népedet. Újítsd meg ma is Egyházadat. Vezess minket is Szentlelkeddel, hogy élő, megújuló tagjaid legyünk, családjaink pedig élő kis-egyházak! Erősítsd bennünket, hogy vágyjunk mind teljesebben egyenként is eggyé válni Veled, családként pedig megéljük Rólad tanúságot tevő küldetésünket. Add, hogy halljuk meg a Lélek szavát mai találkozónkon, amikor az Egyház önkritikájáról, majd a házaspárokat érintő családtervezésről is fogunk elgondolkozni. Légy köztünk, hogy mai találkozónk is, családunk, közösségünk megújulására hívjon bennünket. Ámen!*

Mai témánk: *Az egyház önkritikája – a házassági egyoldalú bemutatásával kapcsolatban*
A szinódus és Ferenc pápa alázatos és a jövőbe mutató önkritikát gyakorol az egyháznak egyes túl jogászi szabályozásaival szemben, amelyek a családdal, házassággal kapcsolatosak voltak (s melyek jobban illettek az elmúlt korokhoz, amikor Európa országaiban mindenki gyakorolta vallását). Korunk egyháza és pápái többször fogalmaztak meg már önkritikát az egyház múltjával vagy jelenével kapcsolatosan. Kezdődött ez a II. Vatikáni Zsinaton, majd folytatódott az utóbbi pápák ismételt bocsánatkéréseivel, amelyekben más egyházak vagy a világ felé fordultak. – A zsinat kijelentette (kiemelten „Az egyház a mai világban” című dokumentumában, de több más dokumentumban is), hogy az Egyháznak minden korban a „mai világban” kell élnie, következőleg folyamatosan meg kell újulnia. Hiszen a normákat, jogi szabályozásokat, amelyek egy elmúlt kor szükségleteinek megfelelően jöttek létre, minden korban annak megváltozott körülményeihez kell alkalmazni.

Ferenc pápa szavai:
36. „Alázatosnak és realistának kell lennünk *annak beismerésére,* hogy olykor az emberekkel való bánás terén gyakorolt magatartásunk segített kiváltani azt, ami miatt most panaszkodunk. Ezért üdvös *önkritikát kell gyakorolnunk.* Ahogyan a *házasságot bemutattuk, az is egyoldalú* volt. Az élet továbbadásának elkötelezettségére irányuló (szinte kizárólagos) hangsúly miatt a házasság egyesítő célja, a szeretetben való növekedésre szóló hívás és a kölcsönös segítségnyújtás eszméje árnyékban maradt. Az új házasoknak sem nyújtottunk kísérést első éveikben, nem alkalmazkodtunk időbeosztásukhoz, nyelvezetükhöz, legkonkrétabb aggodalmaikhoz. Máskor a házasság nagyon elvont, mintegy mesterségesen megalkotott *teológiai eszményét adtuk elő, amely távol állt* a *családok konkrét élethelyzetétől*

és valós lehetőségeitől. *Ez nem azt váltotta ki, hogy a házasság vonzóbb legyen,* hanem épp az ellenkezőjét."

37. „Hosszú időn át azt hittük, hogy csupán hittani, bioetikai és erkölcsi kérdéseket hangsúlyozva – a kegyelem iránti nyitottságra való buzdítás nélkül – elégséges támaszt nyújtottunk a családoknak. Nehezünkre esik, hogy a házasságot dinamikus növekedési és megvalósulási útként mutassuk be, inkább úgy tüntetjük fel, mint egy életen át viselendő terhet. Attól is vonakodtunk, hogy teret biztosítsunk a *hívők lelkiismeretének,* akik sokszor előbbre tudják vinni személyes megkülönböztetésüket olyan helyzetekben, amelyekben az összes séma csődöt mond. A hivatásunk az, hogy neveljük a lelkiismeretet, és nem az, hogy helyettesítsük." 49. „Azokban a nehéz helyzetekben, amelyekben a rászoruló emberek élnek, az Egyháznak különleges gondot kell fordítania a megértésre, a vigasztalásra, az integrálásra, *elkerülve, hogy rájuk terhelje a szabályok egész sorát*. Ezzel azt érnénk el, hogy elítéltnek és elhagyottnak éreznék magukat, éppen azon Anya részéről, aki arra hivatott, hogy elvigye nekik Isten irgalmasságát."

A természetes családtervezésről

A pápai levél, a fenti önkritikával kapcsolatban az *irgalmasságról* szóló 8. fejezetében részletesen ír a megújult lelkipásztorkodásról, melynek jobban le kell hajolnia a mai kor házasságban-, avagy sebzett kapcsolatokban élő párjaihoz. Példaként állítja Jézust, aki lehajolt a kor bűnöseihez, sebzettjeihez, pl. a házasságtörő-, vagy a szamáriai asszonyhoz.

Az irgalmasság szellemében ír korunk házasságainak több kérdéséről, melyekkel *könyvünk 10. fejezetében találkoztunk*, és ír a *természetes családtervezésről* is, melyről most beszélünk.

A természetes családtervezés (=TCST) *rövid bemutatása:*

Az egyházi tanításban a TCST a családtervezésnek és általában a házastársi kapcsolat „rendjének" lényegi összetevője. A lényege, hogy a házaspár, ha nem szeretne most gyermeket, a nő ciklusai, illetve a terméketlen időszakoknak rendje szerint kell terveznie intim találkozásait.[23] Korunk fejlett államaiban pl. az USA-ban is egyre több szakember javasolja a TCST-nek ezt az útját, illetve tartja károsnak a hormonális tablettákkal való védekezést, és az egyéb védekezési formákat (pl. azok bizonytalansága miatt is).

A TCST módszereinek sorában első változat a *tüneti hőmérőzés* volt, mert rájöttek, hogy a nő ébredési-hőmérsékletének ingadozása jelzi a termékeny és terméketlen időszakokat. Később a hüvely váladék megfigyelése a *Billings-féle ovulációs módszer* könnyítette a hőmérőzést, mely a méhnyak-nyák megfigyelésén alapul. Később e kettőt ötvözték, ez a legismerősebb napjainkban.

Újabban terjed *a Creighton model FertilityCare*. Ez a női ciklus és a fogamzás kapcsolatát vizsgálja, és segítséget nyújt ennek rendkívülien pontos megfigyelésében. (Különösen a *meddőség* vonatkozásában, de egyéb témákban is). – *NaPro technológiát* az előzővel kapcsolatosan is használják. Ez a hangsúlyt a helyes diagnosztikára és hatékony gyógyításra helyezi. Együttesen figyeli az *emberi termékenység* és a női egészség szempontjából kiemelkedően fontos jeleket, illetve rendellenességeket, és ezek figyelembevételével javasol *meddőség esetén (nagy eredményességgel!*) természetes gyógymódokat. (Vö. www.tervezztermeszetesen.hu

[23] Ma már egy android mobiltelefonos applikáció is segíthet a menses nyilvántartásában. Vö. www.jegyes.hu

A módszerek alapvető ismeretéhez elvezethetnek a megjelent könyvek,[24] de komolyabb megismerésükhöz ajánlják a szakemberek előadásait, és a velük való személyes beszélgetéseket. Budapesten folyamatosan van lehetőség ilyen tanfolyamokon, tanácsadásokon való részvételre. Honlapok alapján tájékozódhatunk, hol, mikor tartanak a témát ismertető előadás-sorozatot, illetve miként lehet tanácsadáshoz jutni. Egyes plébániákon is tartanak időnként a TCST-t ismertető kurzusokat, ami biztosítéka a kérdés közvetlenebb, és személyektől átadott megismerésének.

Az eddigi egyházi állásfoglalások a TCST-ről

A TCST-ről, mint a katolikus házasok számára eddig kötelező útról részletesen olvashatunk a pápai megnyilatkozásokban. Boldog VI. Pál pápa Humanae Vitae c. enciklikája teljes egészében ezzel foglalkozik. Ebben fogalmazta meg a TCST-vel kapcsolatos, a későbbi évtizedekben mérvadó normákat. VI. Pál pápa az enciklika megírásához összehívott egy munkacsoportot a katolikus erkölcstannak és a szakorvosoknak legnevesebbjei közül, hogy velük beszélje meg e szakterületüket érintő témát. Mindenki elismerte, hogy a tervezett írás mélységes igazságokat tartalmaz, de a csoport többsége amellett szavazott, hogy a TCST-t kötelezőként nem szabad előírni. Mert sok helyzet lehetséges, amelyben a TCST így nem működik, illetve amikor hívő katolikusoknak nincs módjukban e témát ilyen részleteiben megismerni, illetve gyakorolni. VI. Pál pápa ennek ellenére, pápai tekintélyére hivatkozva kiadta az enciklikát. Szent II. János Pál pápa Familiaris Consortio c. apostoli buzdítása is képviselte és összefoglalta VI. Pál tanítását, majd Benedek pápa tanítása is (FC 28-35).

Vannak mélyen hívő katolikusok, akiknek a TCST gyakorlásához elég megokolás volt az, hogy ezzel egyházunk iránymutatását követik. Sokan azonban pontosabb *megokolást* szeretnének. Ez megtalálható idézett pápai dokumentumokban, elsősorban nagyon magas erkölcstani megokolás formájában.

Lássuk vázlatosan, *hogyan világítják meg a TCST szépségét*, hasznosságát, akik aszerint élnek. Azt vallják, hogy az kapcsolatuknak sajátos fényt ad: mert átélik, hogy ily módon Isten tervébe is kapcsolódnak, amennyiben a női testbe teremtett ciklusoknak megfelelően egyesülnek. A TCST-t élő párok ilyenfajta példákat is szoktak mondani, hogy amikor egy ember csokoládégyárban dolgozik, mindig eszik csokit, és az egyhamar hétköznapivá, akár utálatossá válik számára. A TCST által, mivel bizonyos tartózkodási időket iktat be a testi kapcsolatok közé, azok nem szürkülnek el, ellenkezőleg mindig közös ünneppé lesznek.

Nagy segítséget jelent a TCST a házassági egyensúly számára különösen 10-15 év házasság után, amikor erősen megváltozik a nők és a férfiak igénye a nemi kapcsolat sűrűségét illetően. Emiatt sokan annyira összekülönböznek (amint ezt minden lelkivezető vagy családi tanácsadó gyakran tapasztalja), hogy a nő elutasít minden kapcsolatot; és ez súlyos krízisekhez vezet. A TCST viszont segít, hogy a férfi hullámzó igénye a nő számára se legyen teher: hiszen nem egyik vagy másik fél hangulata határozza meg a testi találkozások rendjét, hanem Isten terve, a női természet által.

Nem kis erőforrás a TCST az önfegyelem tanulásának terén is. Akinek házasságában túlzottan központi helyet foglal el a szexuális elem – főleg ha házasságra készülve sem éltek e nélkül –, azok jobban ki vannak téve annak, hogy mindig teljesíteni akarják ilyen vágyaikat (ami többnyire a férfiak esetében szokott így lenni). Ez sok váláshoz is vezet, pl. egy új szerelem váratlan fellépése esetén, – amelyre egyébként minden embernek, párnak fel kell

[24] A témáról vö: J. Rötzer: Természetes fogamzás-szabályozás. Budapest (Herder Kft) 1992; Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes és Déri É: a természetes családtervezésről In: Hortobágyiné Nagy Ágnes (Szerk.) Családi életre nevelés az oktatásban, Budapest, Sapientia, 2005. Letölthető összefoglalás: http://parazskozpont.hu/tcst_szorolap_letoltese John Kippley, Sheila Kippley: A természetes családtervezés művészete. Budapest, Szent István Társulat, 2013.

készülnie. – Erős igazolása a TCST-nek, hogy a kutatások szerint a TCST-t követők között *ismeretlen a válás*!

Fontos szempont, ami a Humanae Vitae pápai enciklika szemléletének hátterében is áll, hogy ha mi átvesszük azokat a fogamzásgátlási módokat, amelyek ma minden fiatal számára hozzáférhetővé teszik a szexualitást (és amelyek így nagymértékben hozzájárulnak a mai szabad szex kialakulásához, a kapcsolatok és házasságok tönkremeneteléhez), akkor azt mondjuk a fiataloknak, hogy ezek a szerek és módszerek jók.

Ami a *TCST általánosan kötelező volta ellen szól,* hogy az sokak esetében nem, vagy *alig kivitelezhető*. Kiemelten, ha az egyik házasfél pl. nem hívő és nem hajlandó ezt vállalni (de ilyenkor az egyházi álláspont szerint a házasság egysége élvez elsőséget). Továbbá ha pl. a családapa külföldön dolgozik, és havonta csak egy-egy napra tér haza, munkaadóitól függő időpontban. Másoknál a női ciklus rendezetlen, nem pontosan követhető. Nagyon sokan vannak, akik nem ismerik az egyháznak ilyen előírását, vagy nem jutnak kielégítő információhoz, illetve oktatáshoz arról. Mély szegénységben élő országok körülményei között nem megvalósítható a női ciklus állandó figyelése, feljegyzése, követése.

A 2015-16-os szinódus és az AL a TCST-ről

A szinódus, illetve az AL egyetértésben az eddigi egyházi megnyilatkozásokkal *aláhúzza a TCST fontosságát,* és a lelkipásztorok feladatát, hogy ismertessék meg azt a jegyesekkel, házasokkal. De ami új*: nem mondja azt, hogy a TCST elhagyása feltétlenül súlyos (halálos) bűn volna*, amint az eddig elhangzott. Köztudott, hogy a templombajáró katolikusoknak is csak kis százaléka kapott kielégítő oktatást a TCST-ről, noha pl. Szent II. János Pál pápa is természetszerűen az alkalmazás feltételének tartotta annak ismeretét, illetve a lelkipásztorok feladataként beszélt az ismertetésről (FC 34-35). Tehát az érintettek nagyobb része esetében eddig is érvényes volt, hogy „a lehetetlenre senki nincs kötelezve": a nem ismerés felment a felelősség alól. [25]

A pápai levél így ír: 80. A házasság elsőként „az élet és a házastársi szeretet bensőséges közössége", amely a házastársak javát szolgálja, és a szexualitás a férfi és a nő *házastársi szeretetére* van rendelve. … Ennek ellenére ez *az egység „természete szerint" a nemzésre van rendelve*. A szeretet elutasítja a magába zárkózás minden indítását, és kitárul a termékenység felé. Ezért a házastársak egyetlen nemi aktusa sem tagadhatja meg ezt a jelentést, habár különböző okoknál fogva *ténylegesen nem mindig* fakasztható új élet."

222. A házastársak kísérésének bátorítania kell őket, hogy legyenek nagylelkűek az élet továbbadásában: „A hitvesi szeretet személyes és emberileg teljes jellegének megfelelően a családtervezés helyes útja a házasfelek közötti egyetértő párbeszéd, bizonyos időszakok tiszteletben tartása és a partner méltóságának figyelembe vétele. Ebben az értelemben újra kell olvasni a *Humanae Vitae* enciklikát (vö. *10–14*) és a *Familiaris Consortio* apostoli buzdítást (vö. *14; 28–35*). (…) Érvényben marad az is, amit a II. Vatikáni Zsinat világosan tanított: „A *házastársak* (…) közös tervezéssel és igyekezettel *alakítsák ki magukban a helyes erkölcsi ítéletet.* Ennek érdekében fontolják meg, mi válik a maguk és a már megszületett, illetve születendő gyermekeik javára; *mérlegeljék* továbbá a korviszonyokból és saját társadalmi helyzetükből adódó *anyagi és szellemi létfeltételeket, s végül vegyék figyelembe azt is, mit kíván a családjuk, hazájuk, sőt az Egyház közjava.* Minderről *végső fokon maguknak a házastársaknak kell dönteniük Isten színe előtt*."

***Tanúságtétel**: 1. Számunkra kegyelmi ajándék volt a TCST megismerése. A házasságban megélt 36 év alatt mindvégig ezt tapasztaltuk. Egyensúlyt hozott testi kapcsolatunk rendjébe, és arra hívott, hogy ily módon is belekapcsolódjunk a jó Istennek tervébe, amely a nő*

[25] A körülmények figyelembevétele alapján a lelkipásztornak sincs általában lehetősége részletesen tájékoztatni erről a gyónót, hiszen erre nincs is ideje a gyóntatás közben.

természetébe írta a ciklusokat. Testi kapcsolatunk idősödő korunkig is egyensúlyban van. Négy gyermekünk született, akik a családban megélt tapasztalataik alapján ugyancsak a hívő élet útját járják, s ma 15 unokának is örülhetünk. Szép házasságunk arra is sarkallt bennünket, hogy már 25 egynéhány év óta részt vegyünk a plébánia jegyesi felkészítéseiben, és tegyünk tanúságot a házasság, a család és a TCST szépségéről. Tanácsaink alapján sokan kezdték követni a TCST útját.

2. Egy fiatal házaspár, akik második gyermeküket várják. Belevágtunk a TCST alkalmazásába, az egyházba vetett hitünk alapján, és testvéri házaspárok tanúságának segítségével. Az első két évünkben néha komoly lemondást igényelt, de ma már csak nagy örömmel beszélhetünk róla.

Kérdések az elgondolkodáshoz, és utána a *kettesben* való beszélgetéshez

Milyen az egyensúly közöttünk a testi kapcsolat terén? Szükséges-e most egyeztetnünk, esetleg szak-tanácsot kérnünk e téren?

Ha a TCST útján járunk, mit tapasztalunk? (Akik alkalmazták ezt, de valamiért nem működik, azoknak a szakemberek szerint további tanácsadásra van szükségük, mert az alapismeretek egyes esetekben nem elégségesek).

Találkoztunk-e párokkal, akiket megsebzett az egyház szigorú elvárása a TCST-el kapcsolatban? Tovább tudjuk-e adni nekik Ferenc pápának és a szinódusnak ezt az új megnyilatkozását?

Ha a páronkénti beszélgetés befejeződött, az átadható tapasztalatokat beszéljük meg a csoportban.

Közös kérdés a csoport számára: van-e elegendő ismeretünk a TCST-ről Ha nincs – életkorunktól, családi helyzetünktől függően – hogyan tudnánk ezt pótolni?

Elhatározás:

a) Az AL meghív: A *házastársak* (…) szükség esetén közösen **gondolkozzanak el a TCST megismeréséről,** majd annak alkalmazásáról saját életkörülményeik között. „Fontolják meg, mi válik a maguk és a már megszületett, illetve születendő gyermekeik javára; *mérlegeljék* a helyzetükből adódó *anyagi és szellemi létfeltételeket, s vegyék figyelembe, mit kíván a családjuk, hazájuk, sőt az Egyház közjava.”* – Ha e kérdés aktuális házasságunkban: szánjunk komoly időt ennek végig-imádkozására és megbeszélésére.

b) Éljük meg különösen is **ünnepként** *és a házasság szentségének és kapcsolatuknak részeként* **szerelmi találkozásainkat** *e hónapban*. – A gyermekek bizonyos életkorában, hosszabb időn át nehéz biztosítani a körülményeket, egy igazi házaspári megpihenésre, és ezzel kapcsolatos testi találkozásra. Valósítsuk meg ezt e hónapban!

Záró imádság: *Szentháromság Egy Isten, jóságos Istenünk. Te saját képedre és hasonlatosságodra teremtettél bennünket, férjnek és feleségnek, hogy egyek legyünk, mint Te, egyek, mint Jézus az Egyházzal, amelyért életét adta. Segítsd úgy élnünk házasságunkat, hogy szeretetünk mindig nyitott legyen Rád és az élet továbbadására, melyet ránk bíztál. Segíts megélnünk minden testi kapcsolatunkat abban a tudatban, hogy Tieid vagyunk, és a Te ajándékod, hogy testi és lelki örömben adhatjuk egymásnak magunkat. Szentlélek Isten! Vezesd életünket, hogy sugározzék belőlünk a házasság szentségének kegyelme, és életünknek az a titka is, hogy mint család kis egyház vagyunk, az új evangelizáció küldöttei. Tégy bennünket méltatlanságunkban is alkalmassá, hogy megvalósítsuk azt a legszebb tervet, amelyet rólunk megálmodtál, Krisztus Urunk által! Ámen!*

Záró ének: Szeretet áradjon köztünk, szeretet gyúljon bennünk

18. A „halál kultúrája” – és az „élet kultúrájának” válasza
(AL 2 fejezetből)

Ének Kisfiam, ülj ide mellém…
Gyújts éjszakámba fényt…
Én Uram, én Istenem, vedd el tőlem mindenem…

Kérdések a tapasztalatok megosztásához
Milyen megosztandó élményeink vannak, az elmúlt hónapról?
Hogy sikerült múlt havi elhatározásunk: házaspári kapcsolatunk megújítása?
Vannak-e az abortuszhoz, eutanáziához kapcsolódó rossz benyomásaink?
Mit tudunk a gender ideológiáról?

Imádság. *Istenünk, Urunk! Saját képedre és hasonlatosságára teremtetted az embert, amint már az Ószövetség felismerte, - Jézus Krisztus megtestesülésével pedig egészen különösen megszentelted az emberi életet. Köszönjük Neked embervoltunknak és minden emberi életnek ezt az isteni méltóságát. Köszönjük, hogy a Te képmásodként élhetünk, és házaspárként belekapcsolódhatunk a Szentháromság életébe és a teremtés művébe. Jézus, te emberségedben végigjártad az szenvedés és halál útját, hogy ezzel is tanúságot tégy az élet minden helyzetének, korának, állapotának értékéről. Add, hogy mi is tudjuk így értékelni az életet minden helyzetben. Segíts, hogy tudjunk Téged látni minden betegben, öregben, a sérült testben élőkben, és a születés előtt álló sérültekben is. Te azt mondtad: „amit egynek tettetek legkisebb testvéreim közül, azt nekem tettétek” (Mt 25,40). Bizonyos, hogy a legkisebbek között Te különösen is azonosítottad magad minden beteggel és sérülttel. Tégy minket hálássá az életért, és segíts, hogy a mai viszonyok között, az az „élet kultúrájának” tanúi lehessünk! Krisztus Urunk erejében. Ámen!*

Isten Igéje: Mt 5,21-22; 1Kor 15,12-19

Mai témánk *A „halál kultúrája”, és az Egyház valamint a családok küldetése*

A püspöki szinódus részletesen foglalkozott napjainknak a családdal, élettel stb. kapcsolatos ideológiáival, melyek a kereszténységgel össze nem egyeztethetőek, illetve a „halál kultúrájának” hordozói. A pápai levél második fejezetében összefoglalja ezeket, illetve több helyen utal rájuk. E témával kapcsolatban a legfontosabbnak tűnőket tekintjük át (illetve pl. a pornóról szóltunk már a szexuális nevelés témánkban). Fontos ismernünk ezeket, hiszen naponta találkozhatunk velük, és sokszor kérdéseket szegeznek nekünk. Az AL így szól ezekről.

38. „Hálásnak kell lennünk a tényért, hogy az *emberek nagyobb része becsüli a tartós családi kapcsolatokat,* és tiszteletet biztosít a másiknak. Ezért értékelik, hogy az Egyház teret nyit a kísérésnek és a segítségnyújtásnak a szeretet növekedésével, a konfliktusok kezelésével és neveléssel kapcsolatos kérdésekben. – A mai világban *értékelik azoknak a házaspároknak a tanúságtételét is*, akik nemcsak kitartottak az idők során, hanem őrzik is a szeretetet. Ez ajtót nyit a pozitív lelkipásztorkodásnak, mely lehetővé teszi az evangélium fokozatos elmélyítését.”

39. „Ez nem azt jelenti, hogy nem ismerjük föl azt a kulturális hanyatlást. A két szinódust megelőző konzultációk megmutatták az *„ideiglenesség kultúrájának” tüneteit*. Például arra a gyorsaságra utalok, amellyel a személyek átlépnek az egyik érzelmi kapcsolatból a másikba. Azt hiszik, hogy a szeretetet, a szociális hálózatokban tapasztaltakhoz hasonlóan, meg lehet kötni és föl lehet bontani „*a fogyasztó tetszése szerint”* (34). Alapjában ma könnyen

összekeverik az igazi szabadságot azzal a magatartással, hogy mindenki úgy ítél, ahogyan neki tetszik, mintha nem léteznének igazságok, értékek."

35. „*Keresztényként nem mondhatunk le a házasság bemutatásáról* azzal a céllal, hogy ne sértsük a jelenkori érzékenységet. Ebben az esetben megfosztanánk a világot azoktól az értékektől, melyeket fölkínálhatunk, és fel is kell kínálnunk. – Részünkről felelősebb erőfeszítéseket kell tennünk annak érdekében, hogy a házasság és a család mellett szóló érveket és indítékokat úgy mutassuk be, hogy az emberek készebbek legyenek válaszolni arra a kegyelemre, melyet Isten kínál föl nekik."

– A levél elemzi a kort és a keresztény eszményeket, amelyekről korábbi fejezetekben (találkozókon) szóltunk. Most csak a pápai levél azon részeivel ismerkedünk, melyek az élet és a család ellen irányuló legjelentősebb támadásokkal foglalkoznak. Ezek ismerete fontos minden keresztény számára, hogy ezáltal is tudjunk az *„élet kultúrájának"* tanúi lenni.

Abortusz

Bevezetőben: Az abortuszról szólva sokan nem tudják, hogy amennyiben az orvosok a gyermek súlyos sérültségét állapítják meg, és abortuszt javasolnak, 10-15 közül maximum egy lesz valóban sérült.[26] Külön téma, hogy a down szindrómások többségét utóbbi években a nyugati világban és Magyarországon is abortálták, miközben mára kiderült, hogy megfelelő korai képzéssel egy jelentős részüknek a sérültség foka minimálisra csökkenthető. Azóta már egy down-os fiatal doktori diplomát szerzett. A pápai levél így ír:

80. A házasság elsőként „az élet és a házastársi szeretet bensőséges közössége. A szexualitás a férfi és a nő házastársi szeretetére van rendelve. Ennek ellenére ez az egység „természete szerint" a nemzésre is van rendelve. „A gyermek nem kívülről csatlakozik a házastársak kölcsönös szeretetéhez, hanem kölcsönös önátadásuk szívéből fakad, melynek gyümölcse és beteljesedése." A család az élet szentélye, ahol az élet fakad és gondozzák azt. – 83. „Gyötrő ellentmondást képez az a tény, hogy olyan hellyé is tud válni, ahol tagadják és megölik az életet. Az emberi élet érték, és *a gyermek élethez való joga oly elidegeníthetetlen, hogy semmiképpen sem tekinthetjük az anya saját testéhez való jogának* azt a lehetőséget, hogy az élet ellen hozzon döntéseket. Az élet nem lehet egy másik emberi lény tulajdontárgya. Ezért az egészségügyben dolgozóknak is emlékezniük kell a lelkiismereti tiltakozás erkölcsi kötelességére." „Az Egyház különleges hálával támogatja azokat a családokat, amelyek *fogyatékos gyermekeket nevelnek* és vesznek körül szeretetükkel". „Az egész egyházi közösség támogatását és szeretetét kell érezniük."

Tapasztalat: *Ritkán beszélnek az abortusz utáni szindrómáról. Csak a pszichiátriai szakkönyvek írnak erről, és közelről találkoznak vele, akik az abortuszon átesettek számára tartott gyógyító lelkigyakorlatokon részt vesznek. Vannak, akiket 5-10 év után, másokat 20-30-40 év után kezd megsebezni a mélységes fájdalom, hogy ők megölték gyermeküket. Azt élik át, hogy ezt már senki nem tudja megbocsátani nekik, és ők maguk sem tudják megbocsátani maguknak. A segítők azt is tapasztaljuk az abortusztól szenvedők elbeszélései által, hogy sokakat milyen fájdalmas helyzetek sodorták idáig. Hallgatva elbeszéléseiket a segítő gyakran felteszi magának a kérdést, vajon ha én ilyen helyzetbe kerültem volna, képes lettem volna-e ellenállni a körülmények vagy a családtagok nyomásának? - E lelkigyakorlatok célja a lelki segítés, gyógyítás.– Jézusnak és az Egyháznak irgalmas és felemelő szeretetét közvetítik, s a kegyelem által képesek a lelki szabaduláshoz és az új élet kezdéséhez elsegíteni az érintetteket.*

Eutanázia

Az eutanázia szép-jó avagy könnyű halált jelent. A keresztény erkölcstan és a tudományos nyelv beszél az *aktív és passzív* eutanáziáról. *Számos országban,* a felmérések

[26] A téma egészébe hasznos betekintést nyújt: J.C.Willke és B. Willke: Abortusz (kérdések és válaszok). Bp. Marana Tha. 1998.

szerint a lakosság jelentős része elfogadja az aktív eutanáziát, elsősorban a média által történő manipulációk következményeként. A jogalkotás azonban eddig visszautasította ezt, csupán Hollandia engedélyezte. A pápai levél így ír:

48. *„A családok többsége megbecsüli az időseket,* szeretettel veszi körül és áldásnak tekinti őket. Az iparosodott társadalmakban, ahol számuk növekszik, míg a születések száma csökken, az a veszély fenyeget, hogy tehernek tekintik őket. Hisz a gondoskodás, melyet igényelnek, gyakran kemény próba elé állítja szeretteiket.”„Az élet befejező szakaszának értékelése ma annál inkább szükséges, minél jobban igyekszik az ember mindenáron kitolni az elmenetel idejét. Az öregek törékenységét és másoktól való függését időnként – pusztán anyagi előnyökért – méltánytalanul kihasználják az emberek. Sok család viszont azt tanítja nekünk, hogy lehetséges szembenézni az élet utolsó szakaszával, ha meglátjuk az egész emberi létezés beteljesedésének és a húsvéti misztériumba való bekapcsolódásának értelmét. Nagy számban fogadnak be időseket egyházi intézményekbe, ahol – anyagi és spirituális szempontból – derűs és családias környezetben élhetnek. Az eutanázia és a segítséggel elkövetett (asszisztált) öngyilkosság az egész világon súlyos fenyegetést jelent a családok számára. Ez néhány államban törvényes. Az Egyház – amellett, hogy határozottan ellenzi e gyakorlatokat – kötelességének érzi, hogy segítse azokat a családokat, amelyek gondját viselik idős és beteg családtagjaiknak.” „Sürgetőnek tartja, hogy kijelentse az ember jogát a természetes halálhoz, elkerülve a „csökönyös túlkezelést” valamint az eutanáziát” (83)**.**

Magyarázat: Az eutanázia elutasításának kérdésében nagy „előnyben” van a keresztény beteg és családja, hiszen az élet tisztelete mellett ők ismerik a szenvedések felajánlásának szépségét, lehetőségét és értelmét.

Lássuk az aktív és a passzív eutanázia meghatározását, hiszen az utóbbi az egyház tanítása szerint is lehetséges.

.*Aktív* (direkt, pozitív) *eutanázia* (halálba segítés, a halál siettetése): A szenvedő gyógyíthatatlan (csillapíthatatlan fájdalmú) beteg életének saját kérésére, irgalomból (vagy a fájdalomcsillapítás szándékával) történő kioltása, vagy öngyilkosságában való közreműködés.

A passzív (indirekt, negatív) eutanázia (meghalni hagyás): Az élethosszabbító ténykedések irgalomból való elhagyása, ill. a kilátástalan beteg meghalni hagyása a szenvedés megrövidítése érdekében. – A keresztény erkölcstan értelmében az orvosilag kilátástalan betegség esetében megengedett pl. a műtét vagy a kórházi kezelés elutasítása, és a passzív eutanáziához sorolható. A pápa megfogalmazásában a „csökönyös túlkezelés” elutasítása orvosilag is ismert: pl. a rendkívüli élethosszabbító rendszabályok mindenáron való alkalmazása már nem az egészség helyreállítására irányul, csupán a beteg szenvedésének megnyújtását eredményezné. (A passzív eutanázia veszélye, hogy még kevésbé szabályozható, mint az aktív. A teherré vált betegtől való szabadulás „kiskapuja”-ként veszélyes visszaéléssel is fenyegethet.)[27]

Homoszexualitás

A sajtó ismételten félremagyarázta Ferenc pápa szavait e témával kapcsolatban. Az AL-ban olvashatjuk az egyház és a pápa véleményét:

250. *Az Egyház az Úr Jézushoz igazítja magatartását, aki határtalan szeretettel, kivétel nélkül mindenkiért föláldozta magát.* A szinódusi atyákkal együtt szemügyre vettem azoknak a családoknak helyzetét, amelyek azt tapasztalják, hogy körükben *homoszexuális hajlamú személyek* élnek. Ez a tapasztalat sem a szülőknek, sem a gyermekeknek nem könnyű. Ezért szeretnénk leszögezni, hogy minden ember, függetlenül sajátos szexuális irányultságától, tiszteletet érdemel a maga méltóságában, és tisztelettel kell őt fogadni, gondoskodva arról, hogy kerüljék az igazságtalan diszkrimináció minden megbélyegzését, és különösen az

[27] http://slideplayer.hu/slide/2121658/

agresszió és az erőszak minden formáját. (Maga a homoszexualitás tehát egy állapot, és mint ilyen, semmiképp nem bűn.) A családok tekintetében *biztosítani kell a tapintatos kísérést*, annak érdekében, hogy azok, akik homoszexuális hajlamot mutatnak, megkaphassák a szükséges segítséget ahhoz, hogy megértsék és megvalósítsák Isten akaratát az életükben." 251. De „azon törekvésekkel kapcsolatban, melyek a házassággal egyenlővé akarják tenni a homoszexuális személyek közötti kapcsolatokat, nincs semmi alapja. Az pedig elfogadhatatlan, hogy a helyi egyházakra ebben a témában nyomást gyakoroljanak, és hogy a nemzetközi szervezetek a szegény országoknak nyújtandó pénzbeli segítséget olyan törvények bevezetéséhez kössék, melyek intézményesítik az azonos nemű személyek közötti „házasságot"."

Magyarázatul: Homoszexuális emberek léteznek. A média azonban e kérdésben is nagyítja a számokat. 10%-os társadalmi arányukról is írnak, hogy a kérdés fontosságát igazolják. Valójában általában a társadalomnak mintegy 1–3%-át teszik ki; az Ifjúság 2008 felmérés szerint a magyar fiataloknak és fiatal felnőtteknek mindössze 0,2%-a vallotta magát homoszexuálisnak. – Mintegy 30–40 évvel ez előttig általános volt a vélemény, hogy a homoszexualitás családi, „szocializációs" sérülés által jön létre. Akkoriban jelent meg az ellenkező állítás, amelyet elsősorban a *liberális irányzatok terjesztettek: hogy nekik más génjeik vannak*, és ezért még inkább el kell fogadnunk „másságukat". Az utóbbi évtizedekben a magukat jogvédőnek nevezett szervezetek politikai, illetve jogi kérdéssé alakították e témát. Kijelentik, hogy aki fejlődési rendellenességnek tartja a homoszexualitást, az alapvető emberi jogokat sért meg: mert tagadja az egyenlőséget, a homoszexuálisok egyenlő értékét, és ezért büntethető.[28]

A kutatók jelentős része elutasítja a véleményt, hogy a homoszexuálisoknak más génjeik lennének, és változatlanul szocializiációs sérülésnek tartják azt. Ma több nyugati országban gyógyítják a homoszexualitást, s a gyógyítás eredményeképpen sokan közülük visszatérnek a heteroszexuális életre, és szép házasságokat is tudnak kötni. – Mivel azonban a témát a liberális politika befolyásolja, a média eszközei általában elutasítják, hogy hírt adjanak azokról a kutatásokról és eredményekről, amelyek a gyógyíthatóságukról beszélnek. - Magyarul is jelent meg egy fontos könyv: A homoszexualitás megelőzése – útmutató szülőknek,[29] és egy másik, amelyben a gyógyítás gyakorlói bemutatják a terápia útját.[30]

A liberális média a homoszexuális párok örökbefogadási joga mellett is elkötelezte magát, miközben a nagy kutatások nyilvánvalóan kimutatták ennek kárát.[31]

A nők és a homoszexuálisok egyenjogúságából kiindulva – amellyel minden keresztény és minden humán ember egyet tud érteni - , azokra építve alakul ki a gender ideológia.

Gender ideológia

56. „Egy másik kihívás az általában *gender*nek nevezett ideológia különböző formáiból adódik. Ez tagadja a férfi és nő közötti lényegi különbözőséget és kölcsönösséget, nemi különbségek nélküli társadalmat vizionál, és lerombolja a család antropológiai alapját. Ez az ideológia olyan oktatási programokat és törvényalkotási irányelveket követel, amelyek a férfi és nő közötti biológiai identitástól elválasztott személyes identitást és meghitt, érzelmi kapcsolatot mozdítanak elő. Néhány ilyen típusú ideológia *egyetlen megoldásként erőlteti magát másokra,* és meg akarja határozni a gyermeknevelést is. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a biológiai nemiséget *(sex)* és a nemiség társadalmi- kulturális szerepét *(gender*) valóban meg lehet különböztetni, de nem lehet egymástól elválasztani. Másrészt, a

[28] Vö. Homoszexualitás katolikus szemmel Bp. Jel. 2007. Interneten is megtalálható

[29] J. Nicolosi, L. A. Nicolosi:. A homoszexualitás megelőzése – útmutató szülőknek. Szent István Társulat, 2016.

[30] J. Nicolosi: Szégyen és kötődésvesztés. A helyreállító terápia gyakorlata. Bp. Harmat. 2013.

[31] Vö. Tomka F.: Lelkipásztori teológia és új evangelizáció Ferenc pápa szellemében. Bp. SZIT. 2015. 240

biotechnológiai forradalom az emberi utódnemzés területén megteremtette a nemzési tevékenység manipulálásának a lehetőségét, függetlenné tette az utódnemzést a férfi és nő közötti szexuális kapcsolattól. Ily módon az emberi élet és a szülői mivolt egymással szabadon összeköthető és elválasztható valóságokká váltak. Arra *vagyunk hivatva, hogy őrizzük meg emberségünket*, ahogyan teremtve lett."

Magyarázatul: A gender ideológiát legtöbb országban úgy kezdik terjeszteni, hogy eleinte mindenki által elfogadható humán elveket hirdetnek: előbb a férfi és nő egyenlőségét, majd a homoszexuálisok egyenlőségét. Ezek után fordulnak át a fenti, torz elvek hirdetésébe.[32] – A Gyurcsány kormány utolsó napjaiban már Magyarországon is kiküldték a rendelkezést az óvodáknak, hogy meg kell szüntetni a fiús és lányos játékokat (több országban a fiús és lányos öltözködést is), hogy a gyermekek „szabadok" legyenek, és majd maguk választhassák meg nemüket. Az új kormány azonban ezt napokon belül visszavonta.

A gender ideológia és annak képviselői behatoltak az EU-ba és az ENSZ-be. Újra és újra törvényjavaslatokkal állnak elő, amelyek ezt az emberiségnek néhány ezrelékét érintő kérdést mindenki számára kötelezővé akarják tenni, s súlyosan büntethetővé azokat, akik ezzel nem értenek egyet. Számos EU-s pályázatot vagy támogatást csak olyanok nyerhetnek el, akik ezt az ideológiát, máskor „csak" a halál kultúráját követik (pl. az abortusz terén is).

Vannak államok, amelyekben betiltották az apa és anya fogalmakat, és a hivatalos papírokban ennyi van beírva, hogy egyes számú szülő, és kettes számú szülő.

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság 2016-ban engedélyezte, hogy az olimpián egyes versenyszámokban transzgender személyek, tehát biológiailag férfiak fognak, nőként elfogadottan, női sportolókkal versenyezni. A transznemű személyek akkor is részt vehetnek a versenyen, ha nem estek át átalakító sebészeti beavatkozáson, de a férfi nőnek vallja magát.

A Brit Orvosi Kamara utasítása szerint (2017) nem szabad a várandós hölgyeket többé „kismamának" hívni, mert azzal sértik a transzszexuális polgárok jóérzését. Ehelyett a semleges hangzású „állapotos ember", vagy a „terhes személy" használata ajánlott. Mert előfordul, hogy egyes brit „férfiak" – biológiai nők, akik férfivá anyakönyveztették át magukat – spermadonor segítségével teherbe ejtik magukat, hogy „apukává" válhassanak. Helytelen továbbá használni az olyan hagyományos névhez kapcsolódó előtagokat, mint a „Mr", „Mrs" vagy „Miss", és erőteljesen férfi jellegük miatt a „Prof", vagy a „Dr" is kerülendő. Az új „kommunikációs forma" használata erősen ajánlott az összes brit egészségügyi intézmény területén.

Erőszak a családban

Sokak számára kevéssé ismert fogalom, pedig az AL mintegy 9 helyen tesz említést róla (21, 33, 45, 51, 54, 153, 197, 241, 246). Bár liberálisabb állítás szerint ez mindig is volt, csak nem mertünk beszélni róla, valójában rendkívül elterjedtté a szabad szex és a válások világában vált. Az erőszak sokféle formája ismert: a folyton sértő szavaktól, a fizikai verésen át a szexuális erőszakig. Legfőbb oka egymás nem elegendő megismerése, a hamar elkezdett szexuális kapcsolat gyümölcseként, másik fő oka pedig a második házasság, melyben a második „apa" alkalmaz gyakran szexuális erőszakot is serdülő „lányával" szemben (valamint a jelzett kutatások szerint jelentős arányú ez a homoszexuális párok esetében is az örökbefogadott gyermekek iránt). Nem elit iskolákban a pedagógusok mind sok példáját ismerik ennek. Magyarországon évente kb. 60 házastárs hal meg a házasságon belüli erőszak gyümölcseként.

Befejezésül a Szentatya szavai:

[32] A témához vö: G. Kuby: Globális szexuális forradalom. Bp, Kairosz, 2013.

57. „Hálát adok Istennek, hogy sok család – távol ugyan attól, hogy tökéletesnek lehessen őket mondani – a szeretetben él, teljesíti hivatását, s ha néhányszor el is botlik, halad előre útján. Az aggodalmat keltő valóságok kihívások, de ne essünk abba a csapdába, hogy kimerülünk az önmagunkat védő siránkozásokban. Az Egyház minden helyzetben észreveszi annak szükségét, hogy elmondja az *igazság és a remény egy szavát*. (…) A házasság és a család nagy értékei megfelelnek annak a keresésnek, amely áthatja az emberi létet. Ha sok nehézséget látunk is, ezek felhívnak arra, hogy szabadítsuk fel magunkban a remény energiáit úgy, hogy prófétai álmokra, a szeretet átalakító tetteire és képzelőerejére fordítjuk le azokat."

Tapasztalat. *1. Egy középkorú hívő asszony értesült, hogy egy ismerőse abortuszra készült. Próbálta őt szeretettel lebeszélni, de amikor látta, hogy nem megy, imádkozni kezdett érte. Azt mondta Jézusnak, hogy minden szenvedését, nehézségét fel szeretné ajánlani érette e hetekben. Csíksomlyói búcsúra készült egy csoporttal. Indulás előtt még felhívta ismerősét, és megtudta, hogy 2 nap múlva megy be a kórházba. Még jobban imádkozni kezdett. A búcsúi mise végén nagy zivatar támadt, s ő úgy elesett a csúszós domboldalon, hogy eltört a lába. Azonnal ismerősére gondolt, és felajánlotta a törést és minden következményét. Amikor kórházba került, az ismerős felhívta, és elmondta, hogy mégsem ment be elvetetni a gyermeket. Most érzi, hogy ez a jó volt, és köszöni az imákat.*

2.Szent Gianna Berretta Molla, az új kor első szentté avatott felesége.

Fiatalabb korában írta le: „Jézus, megígérem, hogy mindent elfogadok, ami történni fog velem. Engedd megismernem a te akaratodat." Gianna fiatal orvosként sokakat le tudott beszélni szeretettel az abortuszról. Majd ő maga 4. gyermeke születésekor halt meg, mert nem vállalta, hogy elvegyék magzatát saját életének megmentése érdekében. Nagycsaládból származott, 13 gyermek közül ő a 10. volt. Testvérei közül ketten lettek pappá, egy nővére szerzetesnővé, s ők mindhárman távoli missziókban dolgoztak, nővére lepratelepen. A családban rendkívüli szeretet és összetartás uralkodott. – Orvosi, sebészi és gyermekorvosi képzésben részesült. Orvosként rendkívüli szeretettel viseltetett a betegek iránt, különösen a szegények és a gyermekek iránt. Célja volt, hogy Jézust akarja szolgálni bennük, és a vallomások szerint valóban sugárzott belőle a jézusi szeretet. A szegényeket ingyen kezelte, sőt anyagilag támogatta. Házasságából három gyermekük született. Férjével majd gyermekeivel minden este együtt imádkoztak. De ekkoriban is több társadalmi munkát vállalt még: felelőse lett az Anyaság és Gyermekség Nemzeti Művének, s önkénteseként végezte a helyi óvodás- és alsó tagozatos gyermekek egészségi ellenőrzését.

Negyedik gyermekük várásának 2. hónapjában daganatot észleltek nála, mely gyorsan nőtt. Minden orvos a magzat elvételét tanácsolta, mondva, hogy saját életének megmentése csak így lehetséges. Ő mindig, majd a szüléskor újra ezt mondta: „Ha köztem és a gyermek között kell dönteni, azt kívánom, hogy a gyermek mellett döntsenek." 1962 nagyszombaton született meg kislánya egészségesen. Utána azonnal vészesen romlani kezdett állapota. A következő, húsvéti hetet rendkívül fájdalmas szenvedésekben vergődte végig, lelkében mindvégig a megfeszített és feltámadott Krisztus felé fordulva. A szülés után egy héttel halt meg, fehérvasárnap előtti szombaton. Mélyen hívő férjének fájdalmas megrendültségébe bevilágított a fény, hogy már ravatalához is tódultak az emberek: volt betegek, anyák, orvosok. Temetése valódi zarándoklat volt, melyen oly nagy tömeg vett részt, amilyet városkája még nem látott. Férje ekkor felismerte, hogy Isten ezt a hivatást szánta feleségének, hogy tanúságot tegyen a megfogant élet szentségéről, mindkettejük hivatásává pedig azt tette, hogy feltétel nélkül kövessék Isten titkos terveit. – Az egyházmegyei boldoggá avatási eljárása már 10 évvel Gianna halála után elindult. 1994-ben avatta boldoggá Szent II. János Pál pápa, óriási tömeg, valamint férje, gyermekei és azok családjai jelenlétében. Majd ugyanő avatta szentté 2004-ben, imameghallgatások és csodák bekövetkezte után.

Kérdések az elmélkedéshez és beszélgetéshez

Mely témák érintettek meg a felsoroltak közül? Mit tartasz különösen fontosnak a mondottakból? (Maradt-e benned kérdés?)

Sikerült-e már valaki(k)nek segítened, felvilágosítást adnod e témákban? Érezted-e már, hogy elmulasztottál szólni, segíteni valakinek e kérdésekben – félelemből, bizonytalanságból?

Hogyan tudnál segíteni újrakezdeni olyan ismerősnek, aki talán végzett már abortuszt?

Az élet sötétségei közepette hogyan tudsz mindig visszatérni a jézusi reményhez, és az arról való tanúságtételhez?

Elhatározás. A szinódus, a pápai levél hív, hogy *sose ítéljünk*, hanem legyünk segítségére azoknak, akik rossz úton járnak. Keressük meg, hol volna szükség és lehetőség, hogy a fenti tanításokat *megismertessük másokkal*? - Legyünk *különös szeretettel* azon családok iránt, *akik sérült gyermeket nevelnek*. Éreztessük velük hálánkat az életbe vetett hitükért és tanúságtételükért!

„Az Istent szeretőknek minden a javukra válik!” – Éljük át a következő időben, hogy **életünket, jövőnket *feltétel nélkül a jó Isten akaratára bízzuk*.** Imádkozzuk át, majd ígérjük meg, hogy *csak azt szeretnénk tenni, amit Ő akar,* mert biztosak vagyunk, hogy bármi történjék is életünkben, az Ő szeretete vezet.

Záró imádság - *Istenünk, Urunk! Sok területen összezavarodott körülöttünk a világ, és a sátán terjeszti a „halál kultúráját”. Segíts, hogy mi az „élet kultúrájának” tanú lehessünk: a köztünk élő szeretet által, a megfogant élet feltétlen elfogadása által, öregeinknek végsőkig tartó szeretete által. Add, hogy Rád tudjuk bízni életünknek-, családunknak-, és saját egészségünknek alakulását, abban a bizonyosságban, hogy Te úgy viseled gondunkat, ahogyan a legjobb anya vagy apa viseli gondját gyermekének (vö. Iz 49,15), és hogy nem tudnánk magunknak nagyszerűbb sorsot megálmodni, mint amit Te álmodtál rólunk. Segíts, hogy minden szenvedésbe vagy sötétségbe jutott testvérünknek segítségére tudjunk lenni, őket segítő tetteinkkel és szavainkkal, és saját életüknek hívő, örömteli elfogadásával. Újítsd meg Urunk a világot, és használd fel a mi kicsiny közreműködésünket is erre. Ámen*

Záró ének Fogadd el Uram szabadságomat…

Én Uram én Istenem, vedd el tőlem mindenem…

19. A tágabb család – a nagycsalád
(AL 5 fejezetben)

Bevezető énekek: Köszönöm Neked Istenem, köszönöm egész életem…
Szeretet áradjon köztünk, szeretet gyúljon bennünk…
Számtalan a csoda, amit művelt az Úr…

Kérdések a tapasztalatok megosztásához:
Mi van most szívünkben, amit szívesen megosztanánk?
Hogy sikerült életünknek, körülményeinknek hívő, örömteli elfogadása?
Kivel van melegebb kapcsolatunk tágabb családunk tagjai közül?

Bevezető imádság: *Szentháromság egy Istenünk. Te isteni családi közösségben élsz, és családba teremtettél bennünket is. Ma tágabb családunk közösségéről elmélkedünk: szüleinkkel, testvéreinkkel, unokatestvéreinkkel, rokonainkkal való kapcsolatunkról. Urunk taníts meg bennünket helyesen ápolni a kapcsolatokat velük. Elsősorban szüleinket bíztad ránk. A szülőkkel való kapcsolat családonként más-más. Van, akinek fájdalmas múltat kell tudnia legyőzni, feldolgozni, hogy győzelemre vigye a szeretetet. Add megtalálnunk az utat a velük való helyes kapcsolat felé. Urunk, arra is hívsz, hogy szőjük a szeretet hálóját rokonságunk tagjai között is. Erősítsd bennünk a küldetés tudatát, hogy a kevésbé hívő családtagokkal is megtaláljuk a kapcsolatot, és szeretetünkkel közelebb tudjuk vinni őket Hozzád. Add, hogy gyermekeink is megtanuljanak nyitott szívvel fordulni nagyszüleik, rokonaik felé, és különösen a családban esetleg megjelenő szenvedések felé. Hogy velünk együtt ők is szereteted hordozóivá váljanak. Ámen.*

Isten Igéje: Kiv 20,12; Lk 14,12-14

Mai témánk:
Ferenc pápa apostoli buzdításának 5. fejezetében foglalkozik a nagycsaláddal és a családi kapcsolatok kérdésével. E fejezet címe a *termékennyé váló szeretet*. Rámutat, hogy a termékenységgel, a gyermekek világra hozatalával és nevelésével összefüggő kérdés, hogy hová, milyen közegbe is szüljük meg és neveljük fel a gyermekeket. A gyermek ideálisan csak egy egészséges társadalom keretei közt tud jól felnőni. A tágabb közösséghez való tartozás legelső vagy legtermészetesebb foka pedig a nagyobb család vagy nagycsalád.

A család – tágabb értelemben
187. „A kis családnak nem szabadna elszigetelődnie a tágabb családtól, amelyben a nagyszülők, nagybácsik és nagynénik, unokatestvérek és a szomszédok is élnek. Ebben a tágabb családban lehetnek olyanok, akiknek segítségre vagy legalább társaságra, vagy a szeretet megnyilvánulásaira, vagy nagy szenvedésük okán bátorításra van szükségük. Korunk individualizmusa néha oda vezet, hogy elzárkózunk egy kicsi fészek biztonságába, és a többieket kényelmetlen veszélynek tekintjük. Azonban az elszigetelődés nem a békét és boldogságot növeli, hanem elzárja a család szívét és megfosztja az élet tágabb horizontjától."

Gyermeknek lenni
188. „Elsőként a saját szüleinkről beszéljünk. Jézus emlékeztette a farizeusokat arra, hogy a szülők magukra hagyása ellenkezik Isten törvényével (vö. *Mk 7,8–13*). Valamennyien gyermekek vagyunk. És ez szembesít azzal a ténnyel, hogy az életet nem magunknak köszönhetjük, hanem kaptuk. 189. Ezért *a negyedik parancsolat* megköveteli a gyermekektől, (…) hogy tiszteljék apjukat és anyjukat (vö. *Kiv 20,12*). Ez a parancs közvetlenül az Istennel

kapcsolatos parancsokat követi, ugyanis *van benne valami isteni,* ami minden egyéb emberi kapcsolat gyökere. A negyedik parancsolat szentírási megfogalmazásához kapcsolódik e mondat: 'Hogy sokáig élj azon a földön, melyet az Úr, a te Istened ad neked'. A nemzedékek közötti erényes kötelék a jövő biztosítéka, egy valóban emberi történelem biztosítéka. A szülőket nem tisztelő gyermekek társadalma becstelen társadalom, mely arra van rendelve, hogy rideg és mohó fiatalok töltsék be."

190. „Van azonban az éremnek egy *másik oldala is: 'A férfi elhagyja apját és anyját' (Ter 2,24),* mondja Isten igéje. A szülőket nem szabad magukra hagyni, sem mellőzni, mindazonáltal a házasságban való egyesülésért *el kell hagyni őket*, úgy, hogy a hitveseknek az új otthon legyen a lakása: az oltalom, a megbeszélés és a tervezés helye, ahol ők valóban „egy testté" válhatnak. Néhány házasságban megesik, hogy az egyik házastárs sok dolgot eltitkol a másik elől, és a szüleinek mondja el, olyannyira, hogy a szülők véleménye fontosabb a házastárs érzéseinél és véleményénél. Egy ilyen helyzetet csak átmenetileg lehetséges fenntartani, míg létre nem jönnek a bizalomban és párbeszédben való növekedés feltételei. A házasság kihívás arra, hogy megtaláljuk a gyermekség új módját."

(Ma a sérült családok korában sok sérült szülő is nőtt már fel. Általában ők azok, akik beteges módon magukhoz kötik gyermeküket. Előfordul, hogy a szerelmesek még nem figyeltek fel erre, de sok házasság felbomlik emiatt. Ismerősök, más *házaspárok sokat segíthetnek* ilyen esetekben, akár a fiatal párral, akár a kötődő szülővel való beszélgetések által.)

Az idősek

191. „Ahogyan Isten hív, hogy legyünk az ő eszközei a szegények kéréseinek meghallgatásában, úgy azt is várja tőlünk, hogy halljuk meg az idősek kiáltását. Mennyire szeretnék egy olyan Egyházat, amely a fiatalok és öregek túláradó örömű ölelkezésével kihívást képez a selejtezés kultúrájával szemben!" 192. „Szent II. János Pál pápa arra szólított, hogy figyeljünk az öregek családon belüli szerepére. Gyakran a *nagyszülők* biztosítják a nagy értékek átadását unokáiknak, és sokan megállapítják, hogy épp nagyszüleiknek köszönhetik a keresztény életbe való bevezetésüket. *Az a civilizáció fog előbbre jutni, amely meg tudja becsülni az öregek bölcsességét."* 193. „Társadalmunk nagy hibája a történelmi emlékezet hiánya. A múlt eseményeinek ismerete és a velük kapcsolatos állásfoglalás az értelmes jövő építésének egyetlen lehetősége. Mindez kihívást jelent arra, hogy családjaink olyan helyekké váljanak, ahol a gyermekek gyökeret tudnak ereszteni a kollektív történelem talajába." (Az idősek értékei mellet egyik alábbi életpéldában szólunk a hibákról és azok 'kezeléséről' is.)

Testvérnek lenni

194. „*A testvériség köteléke*, amely a családban a gyermekek között kialakul – hogyha megvalósult benne a mások iránti nyitottságra nevelés –, a *szabadság és a béke nagy iskolája*. Ennek talán nem vagyunk mindig a tudatában, de épp a család hozza el a világba a testvériséget!" 195. „A testvérek közötti felnövekedés nyújtja a kölcsönös törődés és segítségnyújtás szép tapasztalatát. Különleges módon ragyog fel a testvériség abban a családban, melyben látjuk a gyengébb, beteg vagy fogyatékos testvér körüli aggódást, türelmet, szeretetet. Ezzel párhuzamban gyermekeinknek türelemmel *meg kell tanítani, miként viselkedhetnek testvérként*. Ezek az olykor fáradságos tanulóévek a társas lét igazi iskoláját képezik. Ha egy családban nem lehet több gyermek, csak egy, meg kell találni a módját, hogy ez a gyermek ne egyedül vagy elszigetelten nőjön fel."

Tágas szívvel

197. „A tágabb *nagycsalád feladata volna, hogy szeretettel befogadja* a leányanyákat, az árvákat; az egyedülálló nőket; a fogyatékosokat, akik szeretetet és közelséget igényelnek; a függőséggel küzdő fiatalokat; a házasulatlanokat, az elváltakat vagy özvegyeket, akik a

magánytól szenvednek; az öregeket és betegeket, akikkel gyermekeik nem törődnek. Ez a tágabb család ellensúlyozhatja a szülők gyengeségeit, avagy időben felfedezheti és feljelentheti a *családon belüli erőszakot* vagy a gyermekeket ért *szexuális visszaéléseket*, illetve családi támogatást nyújthat nekik, amikor a szülők ezt képtelenek biztosítani."

198. „Végül ehhez a tágabb családhoz tartozik az *após és az anyós*, és a házastárs teljes rokonsága is. A szeretet egyik sajátos kifinomult vonása mutatkozik meg abban, hogy nem versenytársat, támadót látnak bennük. A házastársi egység *megköveteli hagyományaik és szokásaik tiszteletben tartását*, a törekvést nyelvezetük megértésére, a róluk alkotott kritika fékezésére, a velük való törődésre és szívbe zárásukra, *akkor is, ha a házaspár jogos autonómiáját és intimitását meg kell őrizni.* Ezek a megnyilvánulások a házastárs iránti odaadás kiváló kifejezési formái."

Életpéldák. *1. A nagycsaláddal való kibékülés. Egy elsőáldozásra készülő fiatal felnőtt mesélte a katekumen csoportban. Szüleim sok évvel ezelőtt összevesztek testvéreikkel egy örökösödési ügy miatt. Azóta megszakadt minden kapcsolat családjaink között, amely korábban nagyon szépen működött. Az advent során, amikor különösen próbáltuk megélni a szeretet gyakorlatait, eszembe jutott Jézus szava, amellyel korábban foglalkoztunk: 'Ha felebarátodnak panasza van ellened, menj és békülj ki vele!' (Mt 5,23). Egy hosszabb ima után nagy félve felhívtam egyik nagynénimet, és épp névnapja lévén boldog névnapot és karácsonyi készületet is kívántam neki. Nem reméltem, hogy ennyire megörül. Akkor elmondtam, mennyire fáj nekem, hogy nem találkozunk. Azonnal meghívott, hogy menjek el hozzájuk karácsony után egyik vasárnap, amikor unokatestvéreim is otthon lesznek. Örömmel mondtam igent. Ezt elmeséltem szüleimnek, és ők is örültek. Kifejezték, mennyire jó volna véget vetni a családi feszültségnek. Ezen felbátorodva elosztottuk egymás közt ki kit hívjon fel, és sorban felhívtuk szüleim testvéreit, és szép karácsonyi készületet kívántunk nekik. Mindenki örült. Most azt tervezzük, hogy ismét rendezünk egy nagy családi találkozót, mint régen. És mindenkiben láthatóan egy új béke született.*

2. Az „anyóssal" való feszültségek. Egy nagy létszámú családcsoportban kérték a sok éves családgondozási tapasztalattal rendelkező lelkipásztort, beszéljenek az anyós-kérdésről, mert ez szinte minden pár esetében problémaként jelentkezik. A lelkipásztornak volt egy kérése. Beszélgessünk erről egy hónap múlva, de addig mindnyájan próbáljátok meg egy új jézusi módon szeretni és megérteni anyósotokat. Hallgassátok végig tanácsait, járjatok a kedvében. – Egy hónap múlva a lelkipásztor feltette a kérdést: hogy állunk az anyósokkal? Minden korábban panaszkodó arcán kedves-szégyenlős mosoly jelent meg. Egyikük így fogalmazott: Úgy látszik a helyes szeretettel nemcsak a problémák szűnnek meg, hanem igazi ajándékot is kapunk anyósunkban. Ha csak a gyermekekre való vigyázásaira gondolok, nélküle elmozdulni sem tudnék otthonról…

Bár *vannak szülők és anyósok-apósok*, akik túl sok mindenbe *beleszólnak*, vagy mindent jobban tudnak. De korunkban sok fiatal is van, aki bármiféle *tanácsot nehezen fogad el* szüleitől, anyósától stb. A szülők is sokszor panaszkodnak a lelkipásztornak: ha bárki tanácsol neki valamit, meghallgatja, de ha én mondom, elutasítja. Ugyanez a veszély felléphet a házastársak között is. – Családtagjainkkal szemben is gyakorolnunk kell a szeretet, elfogadás, türelem erényeit, amelyekről az AL 4. fejezete ír, s amelyről elmélkedtünk. Akkor legtöbb esetben megtapasztaljuk azt a rendkívüli ajándékot, amit szüleink, rokonaink jelentenek számunkra. – A fiatal szülőknek mindenképp meg kell jegyezniük: Sok idős mély fájdalommal panaszolja, hogy gyermekei elhagyták őt, és rá se néznek. Ha megvizsgáljuk, olykor a fiatalok hibáit látjuk , gyakrabban azonban kiderül, hogy az ilyen szülők annak idején maguk is szemben álltak saját szüleikkel. Aki azt szeretné, hogy idős korában gyermekei szeretettel forduljanak feléje, annak hasonló példát kell adnia gyermekeinek: szeretettel fordulnia azok felé, akik gyermekeinek nagyszülei!

Kérdések az elmélkedéshez, beszélgetéshez:

Milyen indításokat kaptam a pápa elhangzott gondolataiból?

Milyen ajándékokat kaptam szüleimtől, testvéreimről (rokonaimtól)? –Esetleg milyen sebeket hordozok közeli családtagoktól? Hogyan próbáltam gyógyítani ezeket?

Hogy sikerül gyermekeinket nagyszüleik, rokonaik szeretetére, a velük való kapcsolatra nevelni? (Miközben jó egyensúlyt kell találnunk, hogy elsődlegesen saját házasságunk, családunk számára maradjon időnk.)

Elhatározás:

Figyeljünk a következő hónapban különösen a 4. isteni parancsra: a **mindkettőnk szüleivel való kapcsolat építésére,** a szeretet növelésére. Ha léteznek feszültségek, próbáljuk a lehetséges szeretettel feloldani ezeket. (A házaspári és szülői önállóságunkat meg kell őriznünk, de gondoljuk át, nem viselkedtünk-e olykor túl védekezően, túl elutasítóan.)

Záró imádság: *Urunk, köszönjük Neked, a sok ajándékot, melyeket szüleink, családunk közvetítésével kaptunk. Segítsd közülünk azokat, akik sebeket is hordoznak családjukból. Add ma átélnünk Ferenc pápának a Szentírás szellemét követő meghívását, hogy felelősek vagyunk családtagjainkért. Újítsd meg e hónapban kapcsolatainkat elsősorban szüleinkkel, de nyiss meg bennünket, a lehetőségeknek megfelelően, testvéreink, unokatestvéreink családjai felé is. Add, hogy ahol sebek vannak még, sikerüljön gyógyítani azokat. Hogy a Te szereteted valósuljon, erősödjön, vagy szülessék meg közöttünk, és legyünk szeretetednek jelei a világban. Ámen!*

Záró ének: egyik a bevezetőben ajánlottak közül

20. A szenvedés és a feltámadás a családban

Ének: Mit sem aggódom, nem féltem életem…
Ne félj, ne aggódj…
Bizakodjatok, jó az Úr…
Elkezdem újból meg újból…

Tapasztalatok hónapunkról
Mit hoztál a lelkedben mai találkozónkra?
Hogyan sikerült családotok tagjai felé megtenni a szeretetnek egy-egy lépését?
Volt családotokban súlyos szenvedés? Hogyan sikerült azt a hit erejével Istenhez emelni?

Ima: *Urunk Jézus Krisztus! Te egész életeddel, majd sajátosan szenvedéseddel és kereszt-haláloddal váltottál meg bennünket. Szeretnénk ma Rád nézni: Megváltónkra, aki ott függsz a kereszten, és borzalmas fájdalmadban kiáltasz: Istenem, Istenem, miért hagytál el engem? (Mt 27,46) Isten Fia leborulunk előtted. Te a kereszteden és elhagyottságodban magadba öleltél minket, minden bűnünkkel, fájdalmunkkal. A te isteni, tiszta lelkedre nehezedik a kereszten az emberiség sok bűne és fájdalma, s ez préseli ki belőled a kiáltást. Ott van Benned az összes ember, aki hasonlóan kiált: Istenem, miért hagytál el engem? – Jézus, ha nézlek, tudom, benned már ott, a kereszten megnyílt a menny, minden ember számára, akit megváltottál. Taníts meg úgy néznünk családunk szenvedéseire (és minden szenvedő embertársunkra), hogy titokzatosan ezek is mind ott vannak Benned, megváltó szeretetedben. Ott számukra is, és minden ember számára megnyílt és megnyílik a menny. Add Jézusom, hogy minden fájdalomban lássalak Téged, a Feltámadottat, s lássam Benned megnyílni a mennyet. Had' tudjam testvéreimet is segíteni erre a feltámadott, mennyei hitre, erre az örömre. Ámen.*

Isten igéje: 1Kor 2,18-25

Mai témánk:
Minden életben és házasságban is megjelenik a szenvedés. De a krisztusi tanítás egyedülálló fényt ad a szenvedés elfogadásához, értelmének meglátásához. A pápai levél sokféle összefüggésben ír a szenvedésről, és annak keresztény értelméről; valamint a szenvedőkkel való törődésről is. – A levél meghív arra is, hogy már a *jegyeseket felkészítő oktatás* alaposabban foglalkozzék a szenvedés krisztusi látásával, illetve kegyelmével.

A szenvedés és a házasság szentsége
A házasság szentségének egyik alap-igéjét Pál fogalmazta meg: „A férfi úgy szeresse feleségét, mint Krisztus szereti az egyházat." – Itt már *megjelenik a szenvedő és egyben győztes Krisztus, aki életét adta egyházáért*. Ezzel függ össze, a pápai levél egy másik kijelentése: hogy „a házastársak állandóan emlékeztetik az Egyházat arra, ami a kereszten végbement", ha törekszenek úgy szeretni egymást, ahogyan Krisztus szerette egyházát (72).
A levél másutt így fogalmaz: „A férfi és a nő közötti szeretet, teljességgel csak a *megfeszített Krisztus szeretetének fényében ragyog fel"* (70). – De szenvedéseikben soha nincsenek egyedül: Krisztus „elébe jön a keresztény hitvestársaknak. Velük marad és erőt ad nekik, hogy fölvegyék keresztjüket és így kövessék őt; hogy bukásaik után fölkeljenek, bocsássanak meg egymásnak, egymás terhét hordozzák." (73). A krisztusban élő család minden szenvedésben megtalálja az élő Értelmet: magát Krisztust.

A szenvedés a bibliai családok életében

Az AL 1. fejezete elénk tárja a Bibliában bemutatott családok életét, s bevezetésben megállapítja: „Az egész *Szentíráson végigvonul a keserű valóság: a fájdalom, a rossz, az erőszak jelenléte,* melyek megsebzik a család életét. Isten szava állandóan tanúskodik erről a homályos dimenzióról, mely már a kezdetben megmutatkozott, amikor a bűn megjelenésével a férfi és nő szerető és tiszta kapcsolata uralommá vált: „Vágyakozni fogsz férjed után, ő azonban uralkodni fog rajtad", mondja az Úr a Teremtés könyvében, a bűnbeesés után Évának *(Ter 3,16)* (19).

„A szenvedés és a vér ösvénye az, amely a Biblia számos lapján végighalad, Ábrahám, Izsák és Jákob pátriárkák feleségei és gyermekei közötti vitáktól kezdve, a tragédiákon át, melyek vérbe borították Dávid családját. Maga Jézus is szerény sorsú családban született, melynek hamarosan idegen földre kellett menekülnie. Ő ismeri a családok félelmeit és feszültségeit, és beleszövi ezeket is a példabeszédeibe (vö. *Lk 15,11–32*; *Mt 21,28–31*) (20).

A válságok kihívása

„Egy család történetét mindenféle válság barázdálja, melyek drámai szépségének is részei. El kell jutni annak felfedezéséig, hogy a *legyőzött válság nem gyengíti a kapcsolatot, hanem jobbítja*. Minden válság magában foglalja valaminek a begyakorlását, ami lehetővé teszi a közös élet intenzitásának erősítését, vagy legalább a házasélet új jelentésének megtalálását. Semmiképpen nem kell rezignáltan belenyugodni egy hanyatló pályába, elkerülhetetlen romlásba. Ellenkezőleg, ha a házasságot feladatnak tekintjük, amely akadályok legyőzését is magában foglalja, akkor minden krízis alkalom lesz arra, hogy utána együtt örvendjenek (232).

A *házasságra készülőknek* és fiatal házasoknak is tudniuk kell, hogy *egyetlen fél „sem tud eleget tenni minden megálmodott elvárásnak.* Ezzel elkerülik, hogy az egyedüli mártírnak tekintsék magukat; helyette inkább megbecsülik a kicsi és korlátozott lehetőségeket, melyek a családban adódnak, és próbálják megerősíteni a köteléket. A válságból kiindulva bátorság születhet arra, hogy megkeressék a történés gyökereit, új egyensúlyt találjanak, és együtt induljanak neki az új útszakasznak." (238)

Régi sebek

„Sok nehézség adódik azokban a családokban, melyekben az egyik családtag nem érett a kapcsolattartásra, mert *élete valamely szakaszában kapott sebei nem gyógyultak meg.* A rosszul megélt gyermek- és serdülőkor talaj az olyan személyes válságok számára, melyek károsítják a házasságot. Lehetnek házasfelek, akik a kisgyermekre jellemző önző szeretettel szeretnek, mely azzal a szeszéllyel él, hogy mindennek az ő énje körül kell forognia. Máskor a szeretet a serdülőkori fázisban akad el, és az ellenkezés, az éles kritika, mások hibáztatása, az érzelem és a fantázia logikája jellemzi." (239) „Sokan úgy fejezik be gyermekkorukat, hogy soha nem tapasztalták meg a feltétel nélküli szeretetet, és ez megsebzi bizalomra és odaadásra való képességüket. A rossz kapcsolat a szülőkkel és a testvérekkel, amit soha nem rendeztek, újra megjelenik és károsítja a házaséletet. Meg kell tehát szabadulni azoktól a sebektől, melyekkel korábban nem néztek szembe. Amikor a házastársi *kapcsolat nem jól működik, mindenkinek végig kellene járnia saját élettörténete gyógyításának útját.* Ez azt igényli, hogy *ismerjék föl a gyógyulás szükségességét*, kérjék a megbocsátás és a bocsánat elnyerésének kegyelmét, fogadják el (illetve keressék) a segítséget, és újra meg újra próbálkozzanak." (240)

Kísérés a szakítások után – és minden szenvedésben

A szinódus és a pápai buzdítás részletesen foglalkozik a legsúlyosabb sebekkel is, köztük a *házassági krízisekkel és a válásokkal*. A pápa az ítélkezés helyett az irgalmasság nyelvén szól. Felhívja az egyházat, a plébániákat, családok közösségeit, hogy Jézus irgalmasságával

forduljanak e párok felé, és segítsenek nekik gyógyítani sebeiket. Az egyházmegyék feladatává teszi, hogy „a különvált vagy válságba került házaspárok számára *információs, tanácsadó és közvetítő szolgálatot* kell a rendelkezésére bocsátani" (244).

Majd szól a családokat érintő másik nagy szenvedés-területről, mint: *a betegség, a halál,* az özvegység, *árvaság,* vagy *a fogyatékos gyermek, a munkanélküliség* (133-145; 194-197). – „Nem mulaszthatjuk el a *hit világosságának fölkínálását* az ilyen helyzetekben. Magára hagyni egy családot a súlyos szenvedésben, az irgalmasság hiánya és a lelki segítés alkalmának elvesztegetése volna." (253) – Krisztus tekintetétől megvilágosítva „az Egyháznak törődéssel kell *kísérnie leginkább törékeny gyermekeit,* akikben a megsebzett és zátonyra futott szeretet hagyott nyomot. Feladata, hogy visszaadja nekik a bizalmat és a reményt, mintha egy kikötő világítótornya lenne, hogy világosságot adjon azoknak, akik elvétették az irányt vagy viharban vannak." (291) – Az egyház szeretné felajánlani a lelkipásztori segítést a válságok idején." (234) – Az AL az egyház nagy feladatának jelöli meg a lelkipásztorok jobb képzését a segítő szolgálat megtanulásának téren (vö.200-204).

Befejezésként

Az AL tehát *beszél a szenvedésről* a *krisztusi fényben,* valamint a szenvedőkkel való *törődésről* a *krisztusi irgalom szellemében*. Az utóbbival kapcsolatban sokszor kiemeli, hogy az egyház irgalmas szeretetének, amellyel a szenvedők felé fordul, elsősorban a plébániákon kell megjelennie. A hívő *családok, családcsoportok az egyház karjai, amelyeknek ki kell nyúlniuk a sebzett családok, családtagok felé.*

A téma *eszmei mondanivalójának* is tekinthetjük a következő gondolatot: „Ha a családnak sikerül Krisztusban összegyűlnie, akkor Jézus összefogja és megvilágosítja az egész családi életet. A fájdalmakat és *problémákat az Úr keresztjével egyesülve élik át, és őt átölelve tudják elviselni* a legnehezebb pillanatokat is. A család keserű óráiban olyan egységben vannak az elhagyatott Jézussal, amely által el tudják kerülni a szakítást. A családok *életszentségüket a Szentlélek kegyelmével házaséletükön keresztül valósítják meg, részesedve Krisztus keresztjének misztériumában*, amely a nehézségeket és a szenvedéseket szeretetáldozattá alakítja. Másrészt, az öröm, a pihenés és az ünnep pillanatait úgy élik meg, mint *részesedést Krisztus feltámadásának életteljességéből.*" (317)

Tapasztalat - *1. Egy több gyermekes édesanya mondja el: „Egyik fiam 10 éves lehetett. Észrevettem, hogy mikor bevásárol, a pénzből magának is vesz valamit. Voltak barátai, akiknek sok pénzük volt, és nem voltak rá jó hatással. Ez főleg azért aggasztott, mert el akarta titkolni viselt dolgait, mellébeszélt. Napok óta kínzott tehetetlenségem.*

Egyik nap vasaltam, s közben gyötörtek a gondok fiammal kapcsolatban. Ha kisgyermekként ilyeneket csinál, mi lesz belőle később? – Gondolkodás közben arra a következtetésre jutottam, hogy nem tudom parancsokkal irányítani serdülő gyermekemet. Csak egy erőforrásom van, hogy Jézussal egyesítem szenvedésemet, tehetetlenségemet: hiszen Ő is a szenvedéssel váltotta meg a világot. Ő már szenvedett ezért a nehézségért is, amellyel én most szembesülök. Vele akkor egyesülhetek, ha Rá bízom magam, és az Ő nyugalmával szeretek.

Miközben ezen gondolkoztam, fiam az ajtóból bekiáltott: „Szia anya, kimegyek focizni." – „Rendben van, de hét óra felé gyere haza", – válaszoltam. Ahogy becsapta az ajtót, belém vágott az érzés, hogy mostanában nem jó a kapcsolatunk: túlzottan parancsoló vagyok, s kevésbé tapasztalja szeretetemet. Utána szaladtam és megkérdeztem, vissza jönne-e egy percre. „Pont most?" – kérdezte értetlenül. „Szeretnék mondani valamit" – mondtam én. Még nem tudtam, mit mondjak, csak azt, hogy valahogy ki kell fejeznem, hogy szeretem őt. Kértem üljön le a fotelbe, és én leültem vele szemben. Nem emlékszem már mit mondtunk egymásnak, de arra igen, hogy egyre vidámabb lett a beszélgetés, és közben én folyton

kerestem, hogyan éreztethetem vele szeretetemet. Egyszer csak megkértem, mondja el őszintén, ha valami zavarja őt viselkedésemben. A gyermeket teljesen lefegyverezte, hogy „énem" páncélja eltűnt, és bizonyos alázattal voltam iránta. Jézus erejével most szabadnak éreztem magam minden elvárástól, csak az volt bennem, hogy szeretetem körülölelje őt. – Beszélgetésünk ekkor elmélyült. Egy új és jó kapcsolat kezdődött közöttünk. Később bevallotta, éppen aznap este valami olyat akart csinálni, amiről maga is érezte, hogy helytelen volna. – Ebből az élményből megértettem, hogy szeretetem gyakran zsarolás gyermekeim felé. Szeretem őket, de ezzel kényszeríteni is szeretném, hogy jóságukkal fizessék vissza szeretetemet. – Azt éreztem, új és tiszta érzéssel kell szeretnem, különösen nagyobbacska fiaimat. A történtek még arra a következtetésre is elvezettek, hogy igazi szeretet csak akkor létezik, ha az ember szenved. A fájdalom megtisztítja a szeretetet, és elvezet Jézushoz. És ha Jézust átölelem, és Rá bízom magam, megváltozok, s Ő megmutatja a szeretet útját.[33]

2. Chiara Corbella: (Életéről már hallottunk, most ennek egy másik részletét idézzük fel.) Egy fiatalasszony ő, aki, 2012-ben, halt meg, s akinek élete és halála megrázta a világot. – Életével már ismerkedtünk egy korábbi találkozónkon (7), most annak mai témánkkal kapcsolatos részleteit emeljük ki: Férjével házasságkötésükkor szövetséget kötöttek, hogy a jézusi életre akarnak törekedni, és mindent elfogadni az isteni Gondviseléstől, ami velük történik. Nemsokára súlyos események kezdődtek. – Chiara első gyermekéről néhány hónap után kiderült, hogy halálos sérültséget hordoz. Az orvosok abortálni akarták. A szülőket rövid ideig megrázta a hír, de hamar sikerült teljes szívvel igent mondaniuk: és tudatosan egyesíteni fájdalmukat Jézussal, sőt dicsőíteni őt. Chiara férjével együtt nemcsak nemet mondtak az abortuszra, hanem másoknak is megfogalmazták hitüket. Ő egy élő gyermek: Chiara szeretné örömmel hordozni, addig is, amíg a jó Isten megengedi. A gyermek megszületett, majd néhány órán belül meghalt. Chiara és férje Isten dicsőítésébe kezdtek: mert született egy gyermekük, aki most a mennyben van. Chiara naplójában ezt írta: A pici Mária születésének napjára mindig úgy tudok emlékezni, mint életem egyik legszebb napjára. Elmondhatom majd gyermekeimnek, hogy az Úr egy különleges testvérrel ajándékozta meg őket, aki a mennyben van és imádkozik értük. Azt szeretném mondani azoknak az édesanyáknak, akik elveszítették gyermeküket, vagy magzatukat, nem számít az idő, hogy hány hónapig hordozták, vagy néhány óráig élt, csak az a fontos, hogy megkaphattuk az életnek ezt az ajándékát. Egy gyermek született, aki ma a mennyben van.

Chiara másodszor is fogant, s ugyanaz történt, mint az előző gyermekkel. Az ismerősöket megrázta a hír, hogy másodszorra is képesek magasztalni Istent a gyermek betegségében és halálában is. A harmadik gyermek egészségesen fejlődött, de a növekedésének 5. hónapjában Chiara rákos beteg lett. Kemoterápiát javasolták neki, de elutasította: „Meg akarom menteni a gyermeket". Férje ekkoriban kezdett megremegni, hisz kilátásba került felesége halála. De Chiara biztatta őt. A gyermek egészségesen megszületett. Utána kezdődött Chiara kezelése, de állapota egyre súlyosabbá vált. Közel egy évig élt még, egyre súlyosabb szenvedések közt.

Ferences lelkiatyja beszélte el róla: „Áprilisban az orvosi diagnózis után, hogy betegsége eljutott a végső stádiumhoz, Chiara csodáért imádkozott. De nem a gyógyulást kérte Istentől, hanem azt, hogy ő és a hozzá közel álló személyek a betegség és a szenvedés pillanatában békét élhessenek meg".

Férjének azt mondta: „lehet, hogy nem is kívánom gyógyulásomat. Egy boldog férj mosolygó hitves nélkül, és egy vidám gyermek édesanya nélkül nagyobb tanúságtétel, mint egy asszony, aki legyőzte a betegséget. Egy olyan tanúságtétel ez, mely sok-sok magzatot megmenthet…"

---

[33] Anna Maria Zanzucchi: Az anyaság nehéz művészete. Új Város. 1992. 79-83

Négy évvel később a betegek és fogyatékkal élők zarándoklatán Enrico így tett tanúságot hitükről: „Négy éve lettem özvegy, amikor Francesco alig múlt egy éves. De történetem mégis nagyon szép, mert nem a betegségé és a halálé volt az utolsó szó. Chiara és én arra vágytunk, hogy égő lámpásokkal várjuk a vőlegényt. Szerettük volna felvenni a legszebb ruhánkat. Chiarát ezért menyasszonyi ruhában temettük el. – Milyen nagyobb dolgot lehet kérni a testi gyógyulásnál? Az üdvösséget. Az üdvösség fontosabb!

Régóta visszhangzott a szívemben az evangélium mondata: „Az én igám édes, az én terhem könnyű" (Mt 11,30). Amikor láttam, hogy Chiara teste lassan elfogy, nem tudtam befogadni ennek édességét. Akkor, életének utolsó reggelén, 7 óra körül megkérdeztem: Chiara, valóban édes ez a kereszt, ahogyan az Úr mondja? Rám mosolygott, és halovány hangon válaszolt: „Igen, Enrico, nagyon édes." – Láttam, hogy boldogan hal meg. Jól tudta, hová megy. Egyik legszebb üzenet, amelyet a történelem Ura nekünk akart ajándékozni Chiara életén keresztül ez: az Úr nem hazudik, és a kereszt nagyon édes. Bízzatok benne, érdemes!"

Kérdések az elmélkedéshez és beszélgetéshez:

Mikor sikerült az életedben a fájdalomban átölelned a kereszten, elhagyottságában kiáltó Krisztust?

Mikor tudtad meglátni a Megváltó Jézust a szenvedő- vagy akár mélyre süllyedt embertársakban? Hogyan sikerült segítséget, biztatást adnod nekik?

Mit tehetnél-tehetnénk (többet) a krízisben levő párokért, vagy az egyedül maradottakért?

Beszéljük meg **nyári közös programjainkat**!

Elhatározás*:* Idézzük fel a szentatya szavait: „Ha a családtagok *a fájdalmakat és problémákat az Úr keresztjével egyesülve élik át, Őt átölelve el tudják viselni a legnehezebb pillanatokat is…* Másrészt, az öröm, a pihenés pillanatait úgy élik meg, mint *részesedést Krisztus feltámadásából*." (317)

Elhatározásunk legyen: **Törekszünk minden** problémában, **fájdalomban a szenvedő Krisztust felfedezni, és szeretetáldozattá alakítani azokat**, közben egymást szeretetben erősítve. Szegezzük ilyenkor tekintetünket a Feltámadott Jézusra, aki megváltotta, legyőzte a szenvedést!

Ima: *Jézus, köszönjük együttlétünket! Köszönjük, hogy szembenézhettünk szenvedéseddel, mellyel megváltottál minden fájdalmat, sötétséget. Köszönjük az evangéliumi életnek ezt a legnagyobb titkát: hogy fényt és értelmet adtál minden szenvedésnek. Add, hogy minden fájdalomban tudjunk Hozzád menekülni, és a Te ölelésed biztonságában élni meg életünk nehéz szakaszait is. Add Szent Lelkedet, hogy szenvedő családtagjainkban, ismerőseinkben is meglássuk a Te fájdalmas arcodat, és így siessünk segítségünkre. Vezess bennünket, hogy minden homály fölött lássunk Téged, a Feltámadottat ragyogni, és ily módon lehessünk megváltó győzelmed tanúi a világban. Ámen.*

Záró ének: elején ajánlottak közül

Befejezésként az AL utolsó pontjából

325. A Mester és Szent Pál házasságról szóló szavai (vö. *Mt 22,30;1Kor 7,29–31*) bele vannak írva – és nem véletlenül – létezésünk végső és definitív dimenziójába, amelyet vissza kell hódítanunk. A házastársak így felismerhetik az út értelmét, amelyen haladnak. Ugyanis, ahogyan többször említettük e buzdításban, egy család sem tökéletes valóság, és nincs készen egyszer s mindenkorra, hanem fokozatosan ki kell bontakoztatnia szeretőképességét. Állandó meghívás ez, amely a Szentháromság teljes közösségéből, Krisztus és az Egyház csodálatos egységéből, a názáreti Szent Család szép közösségéből és abból a szeplőtelen testvériségből fakad, amely az égi szentek között létezik. Mindazonáltal a még el nem ért tökéletesség szemlélése lehetővé teszi a családként bejárt történeti út viszonylagossá tételét, hogy ne követeljünk olyan tökéletességet, szándékbeli tisztaságot és koherenciát a személyek közötti kapcsolatoktól, amilyet csak a végérvényes országában lehet majd megtalálni. Ezen túlmenően meggátol abban, hogy keményszívű ítéletet mondjunk azok fölött, akik nagyfokú törékenység állapotában élnek. Mind arra vagyunk hivatottak, hogy elevenen tartsuk a feszültséget olyasvalami felé, ami meghalad bennünket és korlátainkat. Minden családnak ebben a szüntelen törekvésben kell élnie. Menjünk csak, családok, folytassuk az utat! Amire ígéretet kaptunk, mindig több. Ne veszítsük el a reményünket a korlátaink miatt, de ne is mondjunk le a szeretet és a közösség teljességének a kereséséről, amelyre ígéretet kaptunk.